

amenu ake ehie kã ni ake enale le, amehee ameyee.

12 Nii ne ase le edšie ehe kpo ye su kroko mli
etsõ ameten mei enyo, beni ameyaa šišramo ye
13 nã no le. Ni ame hũ ameyin amete, ni ame-
yake mei ní efe le, ši amehee nomei hũ tete
ameyee.

14 Fe se le edšie ehe kpo etsõ mei nyoñma ke
ekome le dientše, beni amekpasa niyenii aši le,
ni edše amehemo ke yeli ní amebe ke ametsuin-
wale le, ake amehee mei ní enale ye ešitē le se
le ameyee.

15 Ni ekeame ake: Nyeyaa dše len fē kwa nye-
yašiea sanekpakpa le nyetsõa nofēno ní abo le:
16 Moni heo yeo ni abaptisile le, aahere eyiwala;
17 ši moni hee yee le, aabule fo. Ši okadii ní anyie
mei ní heo yeo le ase ne: Migbei amli le ame-
18 afãmo daimonioi; ameke wiemoi hēi awie; ame-
ahole onufui; ni kedši amenu noko ní gbeo mo
le, efename efon ko; ameanõ amenidši amelie
helatšemei ano, ni amehe awaame.

19 Keke le beni Nyontšo le keame ewie le, anõ-
le ke-te nwei, ni eyata Nyonmo ninedšürõ no.
20 Ši ame le amedše kpo ni ameyasie ye hefēhe,
ni Nyontšo le keame mitsu nii ni ewo wiemo le
hewale ke okadii ní nyie se le.

SANE KPAKPA LE,
BONI LUKA ÑMÃ HÃ.

Yi 1. Efäake noni mei pī ke nine emō mli, ake
ameagba nibii ní eba mli leleñ ye woteñ le ahe
2 sane le gbedšiano, ı take boni mei ní na ke ame-
hienmeii ke-dše šišidše le, ni amedši wiemo le
3 he sōoloī le dšadše tšōwo le: ı efeomi ake ehi
ake mi hū, noni mitao nibii fē na fitšofitšo ke-
dše šišidše le, mañmā ekomekome mahāo, Teo-
4 file dšurō; ı koni ona ole wiemoī le ní atšōo le
anokwa-šišidše ní mā ši šinn le.

5 Herode, Judea mantše le, yino le osofo ko ye
ní atšeole Zakaria, ní edše Abia asafokū le mli;
ni enā le dše Aaron biyei le atēñ, ni egbei dši
6 Elisabet. ı Ni ameyi enyo le fē le dšaloī dšiamē
ye Nyonmo hie, ni amenyie ye Nyontšo le ki-
tai le ke edsalenii le fē mli ni famo ko be ame-
7 he. ı Ni amebe bi, etlake Elisabet efe kene, ni
ameyi enyo le fē ameye gbii pī.

8 Ši ebaba mli, ake beni eyatšuo osofoniitšumo
9 ye esafokū le gbena ye Nyonmo hie, ı take boni
osofoyeli le yo hā le, eše eno ake eya Nyontšo
10 le tšu leñ ni eyašā tšofā ke ñma, ı ni mā leñ
asafo mū le fē misole ye agbo le na ye tšofā

- 11 ke nma šā be le mli. | Ši Nyontšo le bofo ko
badšie ehe kpo etšōle ni edamo tšofā ke nma
12 šālate le ninedšūrō nō. | Ši beni Zakaria nale le,
13 chao, ni gbeye mōle. | Ši bofo le kele ake: Kaše
gbeye, Zakaria, edšake abo ofaikpamo le toi, ni
onā Elisabet afo binu ahāo, ni ootše egbei Jo-
14 hane. | Ni oona ehe nyamo ke mlifimo, ni mei
15 pī anyá ye efomo le hewo. | Edšakeši eetsō agbo
ye Nyontšo le hie; ni enun wein ke dā, ni Mu-
mo kronkron ayi emli obō ke-adše enye musun
16 bēbe. | Ni Israelbii le aten mei pī eetsōmo ke-
17 aba Nyontšo, ame-Nyonmo le, nō. | Ni eetsō ehie
ye Elia mumo ke ehewale mli, eyatšōmo tšemei
atšuii ke-ba bii anō ke toigboloi ke-ba dšaloi
anāle mli, ni esa mañ ní efe klalo ehā Nyontšo
18 le. | Ni Zakaria ke bofo le ake: Meni mañō-le
ene? Edšake mi le, numo dšimi, ni minā le hū
19 egbo. | Ni bofo le to he ehāle ake: Mi dši Ga-
briel ní damo Nyonmo hie le, ni atšumi, ake
mikeo abawie ni mitšōo neke sane kpakpa ne. |
20 Ni na, ootšō mumui ni onyēn owie ke-yaši gbī
nō ní aagbe neke nii ne ana le, edšakeši ohee
miwiemoi le ní aba mli ye amebe le mli le oyee.
21 Ni mañ le mīkwe Zakaria gbe, ni amehie fe-
ame yā, ake ni etše neke ye solemotšu len le. |
22 Ši beni edše kpo eba le, enyēē ekeame awie, ni
ameyo se, ake ena nii ye solemotšu len; ni le-
dientše hū efōame nine, ni ekā he eto mum. |
23 Ni ebaba mli, ake beni esōomo gbīi le tā le,
eyiñ ete ledientše ewe le.
24 Ši nakai gbīi le ase le enā Elisabet nō ho,

- 25 ni ete ehe nyōdši enumo eke: ı Neke Nyontšo
le efe ehāmi ye gbii amli ní ekwe, koni edšie
mihe ahora le ye gbomei aten le.
- 26 Ši nyōn ní dši ekpa le no le Nyonmo tšu bofo
Gabriel le ke-te Galilea man ko ní atseole Na-
27 zaret le mli; ı ke-te oblayo ko ní atse ehe ba
ahā nū ko ní atseole Josef ní dse Dawid we le
28 nō; ni oblayo le gbei dši Maria. ı Ni bofo le ba
enō ni eke: Hedšole ahāo, bo moni awo ohie
nyam: Nyontšo le keo ye, adšoo ye yei aten! ı
- 29 Ši beni enale le, ehao ye ewiemo le he, ni edfen
30 boni neke nāmo ne yo hā hewo. ı Ni bofo le
kele ake: Kaše gbeye, Maria; edšake ohie eba
31 nyam ye Nyonmo hie. ı Ni na, oonō ho ye omu-
32 sun, ni oofō binu, ni ootse egbei Jesu. ı Le le
eetsō agbo, ni aatsele Nweinyo le bi, ni Nyon-
tšo Nyonmo le anō etse Dawid mantšesei le ahā-
33 le. ı Ni eeye mantše ye Jakob we le no ke-ate
34 nano, ni emantšeyeli le be nagbe. ı Ši Maria ke
bofo le ake: Te afe ten ní ene aba mli, ake ni
35 milee nū ne? ı Ni bofo le to he ekele ake: Mu-
mo kronkron aba onō, ni Nweinyo le hewale
abaha onō, nobewo le nakai bi kronkron le hū
36 ní oofō le, aatsele Nyonmo bi. ı Ni na, owekuyo
Elisabet le, le hū enō binu ho ye egbole mli,
ni moni atseole kene le ena nyōdši ekpa ne. ı
- 37 Ake ni nokonoko waa hāa Nyonmo ní enyē efe
38 le. ı Ši Maria ke: Na, Nyontšo le weyo dšimi
ne, aba mli ahāmi ye owiemo le na! Ni bofo
le šile ete.
- 39 Ši Maria te ši ye nakai gbii le amli, ni eyin

- 40 ete gōdši le anō oya mli ke-te Juda mañ, i ni
 41 eyabote Zakaria we le, ni enā Elisabet. i Ni eba
 mli, ake beni Elisabet nu Maria nāmo le, gbeke
 le tū ye emusun; ni Elisabet mli yi obō ke Mu-
 42 mo kronkron; i ni ebo ke gbe wale ni eke: Adšo
 43 ye yei atēñ, ni adšo omusunbi le! i Ni nēgbe
 ene dše bahāmi, koni mi-Nyontšo nye le aba
 44 miñō ne? i Ši na, amrō pe ní onāmo gbē le gbe
 ye mitoiian le, gbeke le tū ye mliſimo na ye
 45 mimusun. i Ni adšo moni he ye le, ake ni aagbe
 nibii le ní adše Nyontšo le nō abakele le ana!
 46 Ni Maria ke:
 Misusuma miwo Nyontšo le nō,
 47 Ni mimumo mli miſile ye Nyonmo, miwalaherele
 48 Akeši ekwe eweyo hešibašihile le nō. [le hewo:
 Edšake na, ke-dše n̄mene gbī ne nō le yinoi le
 49 Akeši hewalo le efe nii wudši ehāmi; [fē adšomi:
 Ni kronkron dši egbei le;
 50 Ni emobonale le ye mei ní šeole gbeye le anō
 Ke-yaši yinoi ayinoi.
 51 Eke enine dšie nyēmo kpo etšō;
 Egbe mei ní woo amehe ye ametšuin dfeñmo mli
 52 Ekpa hewalo ke-dše ameseñ anō, [le ešā.
 Ni ewo mei ní baä amehe ši le anō.
 53 Hōloi le, eke nibii kpakpai woame obōbō,
 Ni nīatšemei le, eficame eflo.
 54 Eye ebua ewenu Israel, — Koni ekai emobona-
 55 Take boni eke wotšemei le, [lei le,
 Abraham ke esešibii le ke-ya nano le!
 56 Ši Maria kele hi ši afe nyōdši ete, ni ekū ese
 ete ledientše ewe le.

57 Agbene Elisabet be ní eke-bafo le eše, ni efo
 58 binu. i Ni ekutsoñbii le ke ewekumei le nu ake
 Nyontšo le enale mọbo babao, ni amেকেle nyá. i
 59 Ni ebaba mli, ake gbí ní dši gbí kpanyo le no
 le ameba gbeke le ketiafō, ni amenō etše gbei
 60 Zakaria le amewole. i Ni enye here no eke: Da-
 61 bida, ši mon atšele Johane! i Ni amেকেle ake:
 Moko be oweku le mli ní ake neke gbei ne tšeo-
 62 le! i Ši amebe etše hienmei, ake etšō boni etao
 63 ake atšele. i Ni ebi tao fio, ni enmā eke: „Jo-
 hane dši egbei le.“ Ni amefē amehie feame yā. i
 64 Ši amrō le noñ le edañ gble ni elilei fene, ni
 65 ewie edšie Nyonmo yi. i Ni gbeye ba amekutsoñ-
 bii le fē no, ni agba sādši ne fē ye Judea gō-
 66 dši le fē no. i Ni mei fē ní nu le nō-to ametšuiñ
 ameke: Meni po neke gbeke ne atšō ne? Edša-
 ke Nyontšo le nine kele ye.

67 Ni etše Zakaria mli yi obō ke Mumọ kron-
 kron, ni egba eke:

68 Adšo Nyontšo, Israel Nyonmo le,
 Ake ebañā eman, ni efe kpōmonii ehāame;
 69 Ni ete walaheremo aklonto ši ehāwo
 Ye ewenu Dawid we le;
 70 Take boni ewie ye egbaloi kronkroi
 Ní yo ke-dše blema bēbe le ana le;
 71 Ake eehere woyiwala ke-dše wohenyeloi
 Ke mei fē ní he tšēowo le aden;
 72 Ni ena wotšemei le amobo,
 Ni ekai ekpāñmo kronkron le,
 73 Kitā le, ní ekā etšō wotše Abraham,
 74 Koni ehāwo, i ní wokaše gbeye,

- Ni noni adšiewo ye wohenyeloi aden le wosōmole
 75 Ye hienyam ke dšale mli ye ehie
 Gbiiabo fē ní woyo le.
 76 Ni bo, gbeke ne, aatseo Nweinyo le gbalō;
 Edsake ootšō Nyontšo le hie, ní oyasa egbei,
 77 Koni onō walaheremo he niile otšō eman le
 Ye amehhe ešai fā le mli,
 78 Ye wo-Nyonmo musuntšo mobonale hewo,
 Nō mli ni dšetšeremo ní dše nwei banāwo ye le,
 79 Koni dšen atše ahā mei ní tra duñ ke gbele hon
 mli le,
 Ní atšōmo wonādši ke-ya hedšole gbe le no!
 80 Ni gbeke le da, ni ehe wa ye mumo mli, ni
 ehī nā le no ke-yaši gbi no ní anōle atšō Is-
 rael le.

- Yi 2.** Ši eba mli ye no gbii le ano le, ake akpo
 dše Kaisare Augusto nō ba, ake akane dšen fē
 2 ní anmā. ı Ni ene dši kleñkleñ kanemo ní akane
 3 beni Kirenio yeo lumo ye Siria le. ı Ni mei fē
 te amedientše ameman, koni anmā amegbei le. ı
 4 Keke le Josef hū dše Nazaret mā le ní yo Ga-
 lilea le mli ke-te Dawid mā le ní yo Judea ní
 atseo Betlehem le mli, edsake edše Dawid we ke
 5 edsaku le mli; ı koni anmāle ke Maria, enā ní
 6 etše ehe ba, ní emusu eda le. ı Ši ebaba mli,
 ake beni ameyo dsei le, efomobe eše etā ní eba-
 7 fo. ı Ni efo binu, ekromobi le, ni enō mama ebla
 ehe, ni enōle enme koloi aniiyenii adeka mli,
 edsake gbe be hāame ye gboiatohe le.
 8 Ni tokweloi komei ye nā no ye dšemei niian

- non, ni amemīši kpe nyōn amembu ametoikutu
9 le he. i Ni na, Nyontšo le bofo badamo amema-
sei, ni Nyontšo le anumnyam kpe boleame, ni
10 ameše gbeye naakpa. i Ni bofo le keame ake:
Nyekašea gbeye; edšakeši na, mibagbanye miše-
sanehpakpa kpetenkple ke-bahā mañ le fē; i
11 akeši n̄mene afo walaherelo ní dši Kristo, Nyon-
12 tšo le, ahānye, ye Dawid mā leñ. i Ni ene afe
okadi ahānye, ake nyeana gbeke le, ni aňō ma-
ma abla ehe, ni ekā koloi aniiyenii adeka mli. i
13 Ni trukā le n̄wei ta babao bafata bofo le he,
ni amedšie Nyonmo yi ni ameke:
14 Anumnyam ahā Nyonmo ye n̄wei šonñ le,
Ni hedšole aba šikpon le no,
Ni aña gbomei ahe tšuidšūrō!
15 Ni ebaba mli, ake beni bofoi le edše amenō
ke-te n̄wei le, tokwelo le hū kekē amehe ake:
Nyeħāa woyāä Betlehem ko ni woyakwea sane
16 ní ba ne, noni Nyontšo le edšie etšowo le. i Ni
amete oya, ni ameyana Maria ke Josef ke abi-
fao le ní ekā koloi aniiyenii adeka le mli.
17 Ni beni amena le, amedšadše sane ní akeame
18 ye gbeke le hewo le ametšō ye hei pi. i Ni mei
fē ní nu le hie feame yā ye noni tokwelo le
19 keame le hewo. i Ši Maria to neke wiemoi ne fē
20 ni esusu he ye etšui mli. i Ni tokwelo le kū
ameše, ni amewo Nyonmo hie nyam, ni ame-
dšie eyi ye nibii fē kwa ní amenu ni amena le
hewo, take boni akeame le.
21 Ni beni gbū kpanyo ní afo gbeke le ketia le

ba mli le, atše egbei hū ake Jesu, take boni bofo le etšele momo fēdā ní anōle ho le.

22 Ni beni agbe amehetšumo gbii le ana ye Mose mla le na le, amekele te Jerusalem, koni anōle

23 atšō Nyontšō le; ı take boni anmā ye Nyontšō le mla le mli ake: „Nū fē nū ní agble musu le na le, aatšele kronkron ahā Nyontšō

24 le;“ ı ni ameyasā afole, take boni ake ye Nyontšō le mla le mli ake: „Kose-okpoi enyo lo šia-okpoi bibii enyo le.“

25 Ni na, nū ko ye Jerusalem, ní atšeole ake Simeon, ni nakai nū le dšalo dšile ni ešo Nyoni-

26 mo gbeye ekwe Israel mišedšemo gbe, ni Mumō kronkron ye eno. ı Ni Mumō kronkron le dšie kpo etšōle, ake enan gbele ke-ate beyino ní ena

27 Nyontšō Kristo le. ı Ni Mumō le mli le eba solemowe le. Ni beni gbeke Jesu le foloi le kele ba, koni amefe amehāle take boni dši mla le

28 gbena le, ı keke ni le hū enōle efō ekpokoī amlī, ni edšo Nyoni mo ni eke:

29 Agbene ohā otšūlo aya, Owura!

Take boni oke le, ye hedšole mli;

30 Ake mihienmeii le ena owalaheremo le,

31 Noni osa oto ye mādši le fē hie le,

32 La ní atšo ahā dšenmādši le,

Ni eewo oman Israel hie nyam!

33 Ni etše ke enye na kpe amehē ye nii ní awie

34 ye ehewo le ahe. ı Ni Simeon dšoame ni eke enye Maria le ake: Na, mone kā ši hā mei pi ašigbemo ke šite ye Israel, ke okadi ní akū ena

35 le; ı ſi bodientſe osusuma le mli hũ tſi agbu, nı
adſie tſuii pı asusumoi akpo.

36 Ni Hana, gbaloyo ko, ye, nı dſi Fanuel biyo
ni edſe Aſer akutſon, ni egbo naakpa, ni eke
37 ewu ehi ſi aſi kpawo ke-dſe eblayeian, ı ni oku-
lafoyo dſile, ni eye afe aſi nyoñmai kpanyo ke
edfe, ni edſee ſolemowe le donn, ſi eſomo Nyo-
ñmo ke buadayeli ke faikpamo dſenamo ke dſe-
38 tſeremo. ı Le hũ eba ye neke ñmletſa ne mli
non, ni edſie Nyontſo le yi hũ, ni ewie ye ehe-
wo etſo mei fe ni kweo kpomo gbe ye Jerusa-
39 lem le. ı Ni beni amegbe nii le fe na ye Nyon-
tſo le mla le na le, amekũ amese ke-te Galilea
40 ke-te amedientſe amemañ Nazaret le. ı ſi gbeke
le da, ni ehe wa ye mumo mli, ni eyi obõ ke
ñã, ni Nyoñmo dromo ye eno.

41 Ni dã aſi le efoloi le yaã Jerusalem, ni ame-
42 yayeo Hehõ gbidsürõ le. ı Ni beni eye aſi nyo-
ñma ke enyo le, amete Jerusalem take boni gbı-
43 dsürõ le gbena le yo le. ı Ni beni amegbe gbii
le ana ni amekũ amese ekoñ le, gbeke Jesu le
44 kpe se ye Jerusalem, ni efoloi le lee. ı ſi ame-
susuo ake eye gbeten asafo le mli, ni amenyie
gbı kome gbe ametaole ye amewekumei le ke
45 amenanemei le aten. ı Ni beni amenaale le, ame-
kũ amese ke-ba Jerusalem ekoñ, ni amemitaole. ı
46 Ni ebaba mli ake gbii ete se le ameyanale ye
ſolemowe le, ni eta ſi ye tſõloi le aten eboame
47 toi ni ebibiame nii. ı Ni mei fe ni boole toi le
na kpe amehe ye eniile ke ehetoı le ahewo. ı
48 Ni beni amenale le, amehe dſõ amehe, ni enye

kele ake: Mibi, meba okewo ye neke? Na,
 49 otše kemi etaoö ke awyereho. ı Ni ekeame ake:
 Meba ake nyetaoomi? Ani nyelee, ake esami,
 50 ake mihio si ye nii ni dsi mitše nõ le mli? ı Ni
 51 amenaa wiemo ni ekeame wie le na. ı Ni eke-
 ame te Nazaret, ni eba ehe si ehame. Ni enye
 52 to neke wiemoi ne fe ye etsui mli. ı Ni Jesu fere
 ye na ke dale ke dromo mli ye Nyonmo ke
 gbomei ahie.

Yi 3. Agbene ye Tiberia Kaisare yino afi noni dsi
 nyoima ke enumo le mli, beni Pontio Pilato yeo
 lumo ye Judea le, ni Herode yeo Tetrarke ye
 Galilea le, ni enyemi Filipo hu yeo Tetrarke ye
 Iturea ke Trakoniti šikpödsi le ano, ni Lisania
 2 yeo Tetrarke ye Abilene, ı ni Hana ke Kayafa
 yeo osofonukpai le, Nyonmo wiemo ba Johane,
 3 Zakaria bi le, nõ ye na le no; ı ni eba Jordan
 niian le fe ebašieo tsuintsakemo baptisimo le ke-
 4 yahaa esai fa; ı take boni anma ye Jesaya, gba-
 lo le, wiemoi awolo le mli ake:

„Moko gbē ní boó ye nā le no ake:

Nyesaä Nyontšo le gbe le,

Ni nyefea etempoï le trômô le.

5 Dšo fe dšo ayi obô,

Ni gon fe gon ke kpo fe kpo aba ši,

Ni adšadše nibii kôdôdši,

Ni heni yo sakasaka le, aafe gbe trotro;

6 Ni helo fe ana Nyonmo walaheremo le.“

7 Keke ni eke asafoi le ni dse kpo ke-ba enö
 ni ebaptisiamle le ake: Šikpai afiei! namo tšö-

- 8 nye ake nyedšo mlifū ní baä le na foi? Nohe-
wo le nyewoa yibii ní sa tšuitsakemo; ni nyeka-
boia kemo ye nyeyin ake: Wotše ní woyo dši
Abraham; edšake mikenye, ake Nyonmo anyē
9 ake enōo tei ne eteo bii aši ehāü Abraham. Ši
agbene hū lema le kā tsei le ašišifā le nō mo-
mo; nohewo le tšo fē tšo ní woo yibii kpakpai
le, aato ni aašele afō la mli.
- 10 Ni asafoi le bile ake: Meni wofe mo? Ši
11 ehene nō ni ekeame ake: Moni yo flakai enyo
le, hā ní eke moni be eko le adša mli; ni moni
12 yo ūmā hū le, hā ní efe nakai non! Ši ntohe-
loi hū ba ní abaptisiamē, ni amekele ake: Tšō-
13 lo, meni wofe? Ši ekeame ake: Nyekahea fe
14 boni atonye le! Ši asrafoi hū babile ake: Ni
wo hū, meni wofe? Ni ekeame ake: Nyekawoa
moko he gbeye, ni nyekafloa moko na yakatfā;
ni nyemī ašea nyenyomowō le he!
- 15 Ši noni mañ le kweo gbe ni mei le fē susuo
ye ametsuiian ye Johane hewo, ake bene le dši
16 Kristo le, Johane here nō ni eke mei le fē ake:
Mi le mike nu baptisinye mon; šī moni he wa
femi le miba, ní esaami ake mifeneo etokotai
ana kpā le, le eebaptisinye ye Mumō kronkron
17 ke la mli; moni ešatsene le yo ede, ni eebe
ešikpon le fitšofitšo, ni eebua ūmā le na ewo
eboño le mli le; šī tutu le eke la ní gboo ašā.
- 18 Ni agbene nibii krokomei pī hū ewie, ešie sane-
19 kpakpa le etšō mañ le. Ši Herode, Tetrarke le,
noni Johane kālē ye Herodia enyemi Filipino nā
le hewo ke niifōdšianii fē ní Herode efe le hewo

- 20 le, i esa efe ene eši se, ake enõ Johane ewo
tšun.
- 21 Ši eba mli, beni abaptisi mañ mū le fē le,
ake abaptisi Jesu hū, ni beni esole le, nwei
- 22 gble, i ni Mumō kroñkroñ le kpleke ši ye gbo-
motšo su mli, tamō okpo, ni eyi eno; ni gbē
dše nwei bake: Bo dši misuomō bi le, bo ohe
mina tšuidšurō!
- 23 Ni Jesu dientše boi afe afi nyonmai ete yeli,
ni take boni asusuo le, edši Josef bi, moni dši
- 24 Eli bi le, i moni dši Matat bi le, moni dši Lewi
bi le, moni dši Melki bi le, moni dši Jana bi
- 25 le, moni dši Josef bi le, i moni dši Matatia bi
le, moni dši Amos bi le, moni dši Nahum bi le,
moni dši Hesli bi le, moni dši Nagai bi le, i
- 26 moni dši Mahat bi le, moni dši Matatia bi le,
moni dši Simei bi le, moni dši Josef bi le, moni
- 27 dši Juda bi le, i moni dši Johana bi le, moni
dši Resa bi le, moni dši Sorobabel bi le, moni
- 28 dši Salatiel bi le, moni dši Neri bi le, i moni
dši Melki bi le, moni dši Adi bi le, moni dši
Kosam bi le, moni dši Elmodam bi le, moni dši
- 29 Her bi le, i moni dši Jose bi le, moni dši Elie-
ser bi le, moni dši Jorem bi le, moni dši Matat
- 30 bi le, moni dši Lewi bi le, i moni dši Simeon
bi le, moni dši Juda bi le, moni dši Josef bi
le, moni dši Jonan bi le, moni dši Eliakim bi
- 31 le, i moni dši Melea bi le, moni dši Mainan bi
le, moni dši Matata bi le, moni dši Natan bi
- 32 le, moni dši Dawid bi le, i moni dši Isai bi le,
moni dši Obed bi le, moni dši Boas bi le, moni

dši Salmon bi le, moni dši Nahason bi le,
 33 moni dši Aminadab bi le, moni dši Aram bi le,
 moni dši Hesrom bi le, moni dši Fares bi le,
 34 moni dši Juda bi le,
 moni dši Jakob bi le,
 moni dši Isaak bi le, moni dši Abraham bi le,
 moni dši Tara bi le, moni dši Nahor bi le,
 35 moni dši Sarug bi le, moni dši Ragau bi le,
 moni dši Faleg bi le, moni dši Heber bi le,
 36 moni dši Sala bi le,
 moni dši Kainan bi le,
 moni dši Arfaksad bi le, moni dši Sem bi le,
 moni dši Noa bi le, moni dši Lamek bi le,
 37 moni dši Metusala bi le, moni dši Henok bi le,
 moni dši Jared bi le, moni dši Maleleel bi le,
 38 moni dši Kainan bi le,
 moni dši Enos bi le,
 moni dši Set bi le, moni dši Adam bi le, moni
 dši Nyoñmo nō le.

Yi 4. Ši Jesu, noni Mumō kroñkroñ eyi emli obō
 le, ekū ese ke-dše Jordan nō, ni Mumō le kpla-
 2 le ke-te nā le nō;
 ni abonsam kale gbūi nyoñ-
 mai edfe. Ni nakai gbūi le amli le eyee noko-
 noko; ni beni agbe amēna le, fe se le hōmō
 3 ye.
 Ni abonsam kele ake: Kedši Nyoñmo bi
 4 dšio le, kemo te ne ni etšō abolo.
 Ni Jesu here
 nō ni ekele ake: Anmā ake: „Dšee abolo ke-
 ke nō ni gbomo tšōo ni eyi ana wala, ši
 Nyoñmo wiemo fē wiemo nō mon ni.“

5 Ni abonsam nōle ke-te goñ ni kwō ko nō, ni
 enō dše nen mañtseyelii le fē etšōle hienmeitfā;
 6 ni abonsam kele ake: Bo le mañō neke hegbe
 ne fē ke amenumyam le mahā; edšake mi anō

no ahā, ni mofēmo ní misumoo le, le minō-hāä;
 7 nohewo le bo le, kedši oodšami le, fia kwa atšō
 8 onō. | Ni Jesu here no ni ekele ake: Ho mise,
 Satana; aīmā ake: „Dša Nyontšo o-Nyoñmo
 le, ni le keke osōmo!“

9 Ni ekele ba Jerusalem, ni ekele badamo sole-
 mowe le na ššššš le no, ni ekele ake: Kedši
 Nyoñmo bi dšio le, dše bie onō ohe otfa ši;
 10 edšake aīmā ake: „Eefā ebofoi le ye ohewo,
 11 ake amesrao dšogbā, — | ni ake amede
 amehieo ye, koni okanō onane oši te ko
 12 gbikogbiko.“ | Ni Jesu here no ekele ake:
 Akē ake: „Kaka Nyontšo o-Nyoñmo le!“ |
 13 Ni beni abonsam gbe kā le fē na le, ešile ke-
 yaši be ní sa le.

14 Ni Jesu kū ese ye Mumō le hewale le mli
 ke-ba Galilea; ni eyidšiemō dšedše ke-te dšemei
 15 niian fē. | Ni le le etšō nii ye amekpehei le, ni
 mei le fē wo ehie nyam.

16 Ni eba Nazaret, heni alele ye le, ni take boni
 efo femo le, ete kpehe le ye Sabato gbī le no,
 17 ni ete ši ebakane wolo. | Ni anō Jesaya, gbalo
 le, wolo le ahāle, ni egble wolo le mli ena heni
 aīmā ye le ake:

18 „Nyontšo Mumō ye mino,
 Nohewo le efomi mū,
 Koni madšadše sanekpakpa le matsō o-
 hiafoi;

Etšumi koni mibatša mei ní ametšui ekū-
 mo le,

19 Koni mašie heyeli matsō nomi le,

Ke niina hā filafai,
Koni manme mei ní afe vī le ahe ní ame-
ye amehe,

Ni mašie afi ko ní sa Nyontšo le hie.“

- 20 Ni ekota wolo le enō-hā šoolo le, ni eho eta
ši, ni mei fē ní yo kpehe le ahienmeii māmō
21 eno. i Ni eboiame kemo ake: Nmene ni nmāle
22 ne eba mli ye nyetoiian. i Ni mei fē ye odase
amehāle, ni amehie feame yā ye dromo wiemoi
ní dše ena le hewo, ni ameke: Ani dsee Josef
23 bi le ne? i Ni ekeame ake: Bafiabe ní fe le nye-
anō neke abe ne nyebumi ake: „Tšofātše, tša
bodientše ohe!“ nii wudši ní wonu ake afe ye
Kapernaum le, femo ye bie ní dši odsaku le hū. i
24 Ši eke: Lelen, mikenye ake gbalō ko sane enōō
25 ye ledientše edsaku. i Ši mikenye anokwale, ake
okulafoi pī ye Israel ye Elia yino le, be mli ní
anā nwei na afi ete ke nyōdši ekpa sonn, ni
26 hōmō kpetenkple ba šikpon le nō fē le; i ši atšuu
Elia ameten mokomoko nō, ake dša Sarepta,
27 Sidon mā le, mli yō okulafo ko nō. i Ni kpiti-
yeloi pī ye Israel ye Elisa, gbalō le, yino le,
ni atšaa ameten mokomoko, ake dša Naeman,
Sirinyo le.

- 28 Ni mei fē ní yo kpehe le mli fū naakpa, beni
29 amenu nii ne le. i Ni amete ši ni ameyatšire eyi
se ke-dše mā len, ni amekplale ke-te gon le ní
ameman le mā nō le na, koni ameyamā eyi ši
30 ye dšei. i Ši le le etšō ameten ke-ho, ni eyin
ete.

- 31 Ni eba Kapernaum, Galilea mā le mli, ni

- 32 etšōame nii ye Sabato gbii le aṇo ; ni amēna kpe
amehe ye eniitsōmo le hewo; edšake hegbe mli
33 ewiemo le yo. ; Ni kpehe le nū ko ye, ni daimonio
ni he tsee mumo yo emli, ni ebo ke gbē wale, ;
34 eke: Fōmo, me sane wokeo yo, bo Jesu Naza-
renyo? Oba wofitemo! mileo moni odši, bo dši
35 Nyonmo mokronkron le! ; Ni Jesu wo ehe gbeye
ni eke: Bu ona, ni odše emli! Ni daimonio le
šele efō ten ni edše emli, ni eyeele awui ko. ;
36 Ni hedšōmo mō amefē, ni amewie ye ameten ake:
Me wiemo ne! ake hegbe ke hewale eke-fää mu-
37 moi ni he tsee le, ni amedšeo kpo! ; Ni eyidšie-
mo dšedše ye dšemei niaan hefēhe.
38 Ši ete ši ye kpehe le ni eyabote Simon we le.
Ši fulu emō Simon šayo le naakpa, ni amekpale
39 fai amehāle. ; Ni eho edamo emasei, ni efā fulu
le yi, ni fulu le dše eno. Ši amrō le ete ši ni
esōmoame.
40 Ši beni hūlū nyō ši le, mei fē ni yo mei ni
helai srotoi hieame le keame ba enō; ni enō eni-
41 dši efie amefē amenō ekome-kome etšaame. ; Ši
daimonioi hū dše mei pī amlī, ni ameblo ameke:
Bo dši Kristo, Nyonmo bi le! Ni ewo amehe
gbeye ni enmeeame gbe ni amewie, edšake ame-
ake le dši Kristo le.
42 Ši beni dše tšere le, eyin ke-te nā no heko;
ni asafoi le taole ni ameba enō, ni ametši ena,
43 koni ekadše amenō. ; Ši ekeame ake: Edša ake
miyadšadše Nyonmo mantšeyeli le he sanekpa-
kpa le mitšōo mādši krokomei hū, etfakē no hewo
44 ni atšumi. ; Ni ešie etšō mei ye Galilea kpehei le.

Yi 5. Ši ebaba mli, ake beni asafo le dfere eno ni
amebabo Nyonmo wiemo le toi le, edamo Gene-
2 saret kpakpo le na; i ni ena ledši enyo damo
kpakpo le no; ši wolei le edše mli ni amemfo
3 ameyai ahe. i Ši eyabote ledši le ekome ní dši
Simon nō le mli, ni ekpale fai ake edše šikpon
fio eya, ni beni eta ši le, edše lele le mli etšō
4 asafoi le nii. i Agbene beni efō wiemo le, eke
Simon ake: Nyeyaa bu len ni nyeyafōa nyeyai
5 le, koni nyeke-nō lo. i Ni Simon here no ni eke-
le ake: Onukpa, nyō nen fē wotsu nii denden-
den wonako noko; ši kēle owiemo na le mafō
6 yā le. i Ni beni amefe ene le, amenō loi babao,
7 ši ameyā le migbla. i Ni amefō amenanemei le ní
yo lele kroko le mli le nine, ake ameba ni
amebawaame. Ni ameba ni amewo ledši enyo
8 le fē obōbō ní amemišiu. i Ši beni Simon Petro
na le, eho ekuā ši ye Jesu nādši ana ni eke:
Nyontšo, dše mimasei; etlake gbomo ešafelo dši-
9 mi! i Ši hedšo mōle ke mei fē ní fata ehe le ye
loi pi ní amenō le hewo; i ni nakai non hū efe
10 Jakobo ke Johane, Zebedeo bii le, ní dši Simon
hefataloi le. Ni Jesu ke Simon ake: Kaše gbe-
ye! ke-dše be ne no ke-yaā ne oša gbomei. i
11 Ni ameke ameledši le bakpleke, ameši fē ni
amenyie ese.

12 Ni ebaba mli, ake beni eyo mādši le eko mli
le, na, nū ko ní he eyi obō ke kpiti ye dsei;
ni noni ena Jesu le, eke ehie bu ši ni ekpale
fai eke: Nyontšo, kedši osumo le, onyē ake ohāā
13 mihe tšeo. i Ni ešia enine eta ehe ni eke: Misu-

- mo, ohe atše! Ni amrō le kpiti le kpla ye ehe. 1
 14 Ni le le ekele ake ekake moko, ši mon: Ya, ni
 oke ohe ayatšō osofo le, ni oyašā afole ye ohe-
 tšemo le hewo, take boni Mose wo kitā le, koni
 15 aye odase ahāame. Ši tūtu boni ehe sane dše-
 dše dši no, ni asafoi pī bakpe, ni amebabole toi
 16 ni etša amehelai le. Ši le le egbla ehe ši ke-te
 nā no ni eyasole.
 17 Ni gbī ko le eba mli ake le le ētšō nii. Ni
 Farisifoi ke mlatšōloi ní dše Galilea ke Judea
 mādši le fē nō ke Yerusalem ba le tra dšei; ni
 18 Nyontšō le hewale ye dšei ní ake-tšaāame. Ni
 na, meikomei ke nū ko ní kā sa nō ni ekūmo
 ba; ni amentao beni afe ní amekele aba šia le,
 19 ni amekele abanme ehie. Ni beni amenaa boni
 amefe ní amekele aba ye asafo le hewo le, ame-
 kwo amete tšuyite leñ, ni amefāmo ntayai le, ni
 amekele ke esa le tšō dšei yi ši yañme ten ye
 20 Jesu hie. Ni beni ena amehemo ke yeli le, eke-
 21 le ake: Nū, anō ohe ešai le afao! Ni wolo-
 nīmāloi le ke Farisifoi le boi susumo ameke: Na-
 mo dši mone ní wico musubowiemo ne? Namo
 anyē anō ešai afa ake dša Nyonmo kome keke? 1
 22 Ši beni Jesu yo amesusumoi le, ehene nō ni
 ekeame ake: Meni nyesusuo ye nyetšui amli le? 1
 23 Te noni kemo dšraan? noni ake: Anō ohe ešai
 24 afao le? alo noni ake: Te ši ni onyie le? Ši
 koni nyele ake gbomobi le ye hegbe ye šikpoñ
 le nō, ake enōo ešai efaā le (eke moni ekūmo
 le ake): Bo mīkeo ake: Te ši ni owo osa le ni
 25 oya owe! Ni amrō le ete ši ye amehie, ni ewo

- nō nō ní ekā le, ni eyiñ ke-te ledientše ewe le,
 26 ni ehie Nyoñmo anumnyamwō. ı Ni nakpe mō
 amefē, ni amewo Nyoñmo hie nyam, ni ameše
 gbeye naakpa ameke: Wona nibii srotoi ñmene!
 27 Ni nii ne ase le edše kpo, ni eyana ntohelo
 ko ní atseole Lewi ní eta ntohemöhe le, ni eke-
 28 le ake: Nyiemō mise! ı Ni eši fē ete ši ebanyie
 29 ese. ı Ni Lewi ñmōle okplō kpeteñkple ye le-
 dientše ewe le, ni ntoheloi ke meikrokomei asa-
 30 fo pī keame kpasa ši. ı Ni ame-Farisifoi le ke
 woloñmāloi le wie hūhūhū ameke ekaseloī le
 ake: Menihewo nyeke ntoheloi ke ešafeloī yeo
 31 ni nyekeame nuo ne? ı Ni Jesu to he ni eke-
 ame ake: Mei ní yo kpintiñkpliñ le ametaoo tšo-
 32 fātše, ši mei ní he yeo le ni taoō moñ. ı Mibaa
 dšaloī atšemo, ši moñ ešafeloī hā tšuitsakemo.
 33 Ši amekele ake: Menihewo ni Johane kaseloī
 le hio ñmā kpitiokpitio ni amehieo solemo mli,
 ni Farisifoi akaseloī le feo nakai noñ, ši bo oka-
 34 seloī le yeo ni amenuo nii le? ı Ši ekeame ake:
 Ani nyeanyē nyehā yokpeloī le ahī ñmā beni
 35 ayemforowu le keame yo lolo le? ı Ši gbū le
 aba momo ni aañō ayemforowu le ke-adše amenō,
 ni no dāni ameahi ñmā, ye nakai gbū le amlī. ı
 36 Ši ebuame abe hū eke: Moko enōō mama hē
 etaa atade momo mli; ši kedši afe nakai le, bele
 ehē le hū gbłaä; ni mama na ní adšie ye ehē
 37 le na le ke emomo le eyayee. ı Ni moko enōō
 wein hē ewoo wolotoī memedši amlī; ši kedši
 afe nakai le, wein hē le afle wolotoī le ni ēfie
 38 ši, ní wolotoī le hū afite; ı ši wein hē le anō-

39 woo wolotoi hēi amli, bele enyo le fē yi naā wala. 1 Ni moko enuu wein momo ni amrōmrō le noni ni etao ehē, edšake ekeo ake: Emomo le nō fe no.

Yi 6. Ni ebaba mli ye Sabato noni dši enyo le ni nyie kleinkleinnō le se le nō, ake ayatsō able-nmōdši amli; ni ekaseloi le kūmo abletsei le ni
2 amekposa ye amedeni ni amekpe. 1 Ši Farisifoi le ekomei keame ake: Menihewo ni nyefeo noni edšaa gbe ake afeo ye Sabatogbii le ano le? 1
3 Ni Jesu to he ehāame ni eke: Ani nyekaneko ene hū noni Dawid fe, beni hōmo ye ledientše
4 ke mei ni fata ehe le? 1 Boni ebote Nyonimo we le ni eyakolo hie-aboloi le ni edšaa gbe ake ayeo ake dša osofoi le keke le, ni eye, ni eke
5 eko hā mei ni fata ehe le hū le? 1 Ni ekeame ake: Gbomobi le, Sabato le tete nyontšo dšile. 1
6 Ši Sabato kroko hū nō le eba mli, ake eyin ete kpehe le ni eyatsō nii. Ni nū ko ye dsei ni
7 eninedšūrō egbo. 1 Ši wolonmāloi le ke Farisifoi le srale amekwe ake eetša moko ye Sabatogbi
8 le nō, lo, koni amewo enaflo. 1 Ši le le ele amesusumoi le, ni eke nū ni nine egbo le ake: Te ši ni oho odamo ten! Ni ete ši edamo ši. 1
9 Keke ni Jesu keame ake: Mabinye noko: Ani edša gbe ye Sabatogbii le ano ake afeo ekpakpa lo efoi? ake ahereo susuma yiwala lo akpātāā ehie? 1 Ni ekwe amefē amehieian ke-kpe, eke nū le ake: Šiamo onine le! Ni efe nakai,
11 ni enine le ye emū tamō eko le. 1 Ši ame le

ameye he seke kwrā, ni amewiewie ye ameten
ye noni ameafe Jesu hewo.

12 Ši eba mli ye nakai gbii le amli, ake eyin
ete solemo ye goñ le no, ni eši kpe nyonyon fē
13 ēsole Nyonmo. i Ni beni dse tsere le, etše ekase-
loi le ke-ba enō ni ehala ameten mei nyonma ke
14 enyo, mei ni etseame bofoi hū: i Simon, moni e-
tšele Petro hū le, ke enyemi Andrea; Jakobo ke
15 Johane; Filipo ke Bartolomeo; i Mateo ke Toma;
Jakobo, Alfeo bi le, ke Simon, moni atšeole
16 Zelote (Hiedolo) le; i Juda, Jakobo nyemi le,
17 ke Juda Iskariote, mo hū ni nōle ehā le. i Ni
ekeame kpleke ši ke-ba, ni amebadamō he kpla-
nā, ke ekaseloī asafo le, ke mañ le mli mei pī
ni dse Judea fē ke Jerusalem ke Tiro ke Sidon
nšonamādši le amli ni bale toibō ke amebelai le
18 atšamo, i ke mei ni mumoi ni he tsee haoame,
19 ni atšaame. i Ni asafo mū le fē mītao ehe ata,
edšake hewale dse emli ni etšaame fē.

20 Ni ehole ehienmeii ano ekwe ekaseloī le ni
eke: Adšonye, ohiafoi le; edšake nyenō dši Nyon-
21 mo mantšeyeli le. i Adšonye mei ni hōmo yeonye
agbene; edšake nyeatro. Adšonye mei ni nye-
22 foo ne; edšake nyeanmō. i Adšonye, kedši mei
anyenye, ni amekenye atšere mli ni ameadšenye,
ni ameašere nyegbei ameafie take efon ye gbo-
23 mobi le hewo le. i Nyenyāā ye nakai gbi le no
ni nyetūmoa; edšake na, nyenyomowō le fa ye
nwei; edšake nakai non ametšemei le fe gbaloi
24 le. i Tšebele ao, nye niiatšemei! etšake nyena
25 nyemisedšemo momo! i Ao, nye mei ni nyetro le;

- etlake hōmo ayenye! Ao, nye mei ní nyenmōo
 26 agbene; etlake nyeafe yāra; ní nyeafofoi! Ao,
 kedši mei fē awie nyehe ekpakpa le; edsake na-
 kai non ametsēmei le fe amale-gbaloi le!
- 27 Ši nye mei ní nyeboo toi le, mikenye ake:
 Nyesumoa nyehenyeloi; nyefea edsūrō nyehāa
 28 mei ní he tšēonye; nyedšoa mei ní lomoonye;
 nyesolea nyehāa mei ní feonye niiseniianii.
- 29 Moni agba ohie mā ye odabi kome ne he le,
 tšō eko le hū ohāle; ni moni ašō ohe bō le, ka-
 30 kāmāle oflaka le hū. Ši mofēmo ní baāo le,
 31 hāle, ni moni ašō onii le, kabile donn. Ni boni
 nyetaoo koni mei afe ahānye le, nye hū nyefea
 32 nakai non nyehāame. Ni kedši nyesumo mei
 ní sumoonye le, me šidā nyenaā? edsake ešafe-
 33 loi hū sumoo mei ní sumoame le. Ni kedši
 nyefe edsūrō nyehā mei ní feonye edsūrō le, me
 šida nyenaā? edsake ešafeloi hū feo nakai non.
- 34 Ni kedši nyefa mei ní nyehie kā nō ake ame-
 ahānye ekon le, me šida nyenaā? edsake ešafe-
 loi hū faā ešafeloi, koni amēna nakai bō ekon.
- 35 Mon nyesumoa nyehenyeloi, ni nyefea edsūrō ni
 nyefaā ní nyehie kāā noko nō donn, ni nyenyō-
 mowō afa, ni nyeatsōmo Nweinyo le bii, š
 36 le le emli hī ye trumui ke meifōdši ano. No-
 hewo le nyenaā mo mōbo, take boni nyetše le
 hū naā mei amōbo le.
- 37 Ni nyekakodšoa, koni akakodšonye; nyeka-
 bua fo, koni akabunye fo; nyenō-faā, ni aañō-
 38 fanye. Nyehāa, ni aahānye: susumono kpakpa
 ní anyē nō ni aša ni eteke nō mei añō-wo nye-

mliši; edšake no susumonō ní nyeke-susu le,
no non aanō-susu ahānye ekon.

39 Ši ebuame abe ake: Ani filafo anyē atšō filafo
gbe? Ani dsee ameyi enyo le fē ameyagbe bu
40 mli? Kaselo efēe etšōlo; ši mofēmo ní esa pe
le, eetamo enyontšo.

41 Ši meba onaä kuli ní kã onyemi hienmei no
le, ni mplan ní yo bodientše ohienmei no le,
42 oyoole? alo te afe ten ní onyē oke onyemi
ake: Anyemi, hã madšie kuli ni kã ohienmei no
le, bodientše moni onaa mplan ní yo ohienmei
le mli le? Osatofo, dšiemō mplan le ye bodientše
ohienmeiñ tšutšu, ni no dāni oona faññ ní odšie
kuli le ye onyemi le hienmeiñ!

43 Edšake tšo kpakpa be ní woo yibii kpotoi,
44 ni asañ tšo ní ešala hū be ní woo yibii kpa-
kpai. Edšake tšo fē tšo dientše yibii anō-leole:
edšake atšee agbamii ye aklatii anō, ni asañ
45 atšee wein-yibii ye nmeitsei anō. Gbomo kpa-
kpa dšieo nōkpakpa ke-dšeo etšui mli tōhe kpa-
kpa, ni gbomo fon hū dšieo nōfon ke-dšeo etšui
mli tōhe fon le, edšake noni eyi tšui eteke no
46 le, no enabu wieo. Ši menihewo nyetšeomi ake:
Nyontšo, Nyontšo! ni nyefee nii ní mikeo le?

47 Mofēmo ní baä miñō ni enuo miwiemoi ni
48 eyeo no le, matsōnye moni etamo: etamo nu
ko ní mǎ tšu, ní etša ši kwonkwon ní eto šiši
ye tesa no; ni beni fai ba le, ešimō nakai tšu
le, ni enyēle choso, edšake ato ešiši le ye tesa
49 no. Ši moni nuō ní eyee no le, etamo nū ko ní
mǎ tšu ye šikpon le no ni etoo šiši; ni fa le ši-

mole, ni amrō ni egbe ši, ni nakai tšu le wule-
mo le kpetenkplen.

- Yi 7.** Agbene beni ewie ewiemoi le fē ewo mañ le
2 toiañ le, ebote Kapernaum. Ši asafobiioha tše
3 ko tšūlo ní ehe dōle le he miye ni ebagbo. Ni
beni enu Jesu he le, etšu Judafoi le anukpai ke-
ba enō ēkpale fai, ake eba ni ebahere etšūlo le
4 yiwala. Ši beni ameba Jesu nō le, amekpale
fai naakpa ameke: Moni obafe ene ohāle le, esa-
5 le; edšake esumoo womañ le, ni kpēhe le, le
6 non emā ehāwo. Ši Jesu keame te. Ši agbene
beni eke šia le ten dšekeke lolo le, asafoatše le
tšu ešientšemei ke-ba enō abakele ake: Nyontšo,
kagba ohe na; edšake esaami ake oboteo mikpa-
7 tā le šiši; nohewo hū ni mibuu mihe ake esami
ake mibaä onō le; ši mon wiemo wiemo keke,
8 ni aatša miblanyo le. Edšake mi tete ní midši
gbomo ko ní yo nyontšo le, miye asrafoi ye mi-
šiši, ni mikeo mone ake: Ya! ni eyaä; ni mikeo
moko hū ake: Ba! ni ebaä; ni mikeo mitsūlo hū
9 ake: Femo ene! ni efeo. Ši beni Jesu nu nū
ne le, ehie fele yā ye ehewo, ni etšō ehe ni eke
asafo ní nyie ese le ake: Mikenye, ake Israel
10 mli tete minako neke hemo ke yeli dā. Ni beni
mei ní atšu le kūo amese ke-baä šia le, amebana
tšūlo ní he yeo le ní ehe wale.
11 Ni dšetšerenō le eba mli ake eyiñ ke-te mañ
ko ní atšeole Nain le mli; ni ekaseloi le atēñ
12 mei pī ke asafo babao kele nyie. Ši beni ebeñ-
ke mañ le agbo le, na, awo gbonyo ko ke-midše

kpo, ní enye bi kome dšile, ni okulafo dši yō
 13 le; ni mā len bii pī fata ehe. i Ni beni Nyontšo
 le nale le, emusun tšōle ye ehe, ni ekele ake:
 14 Kafo! i Ni eba ebata adeka le he; ni mei ní
 wole le wa damo ši. Ni eke: Oblanyo, bo mīke:
 15 Te ši! i Ni moni egbo le te ši eta ši, ni eboi
 16 wiemo; ni enōle ehā enye. i Ši gbeye mōmōame
 fē, ni amewo Nyonmo hie nyam ameke: Gbalō
 kpetenkple ete ši ye woteñ, ni Nyonmo ebasra
 17 eman le. i Ni ehe sane ne dšedše ye Judea fē
 ke dšemei niian fē.

18 Ni Johane kaseloī le yagbale nii ne fē. i Ni
 19 Johane tše ekaseloī le atēñ mei enyo, ni etšu-
 ame Jesu nō eke: Ani bo dši moni baä le, alo
 20 wokwe mokroko gbe? i Ši beni hi le ba enō le,
 ameke: Johane Baptisilo le etšuwō onō eke: Ani
 bo dši moni baä le, alo wokwe mokroko gbe? i
 21 Ši nakai ñmletfā le nō non le etša mei pī ke-dše
 amehelai ke amehedšramoi ke mumoi fōdši amli,
 22 ni mei pī ní efila hū, edroame niinā. i Ni Jesu
 to he ni ekeame ake: Nyeyaä ni nyeyagbaä Jo-
 hane nibii ní nyena ni nyenu le, ake filafoi naä
 nii, ošifoi naä ši, kpitiyeloi ahe tšeō, toimuloi
 nuo nii, gbohī teō ši, adšadšeō sanekpakpa le
 23 atšōō ohiafoi; i ni adšo moni atšōñ ena ye mi-
 mli le!

24 Ši beni Johane bofoi le yin amete le, eboi
 wiemo ke asafoi le tšōmo ye Johane hewo eke:
 Meni nyedše kpo nyete nā le nō nyeyakwe?
 25 dšeitšo ní koyo hosoo, lo? i Ši moni meni kwemo
 nyete? gbomo ní woo atade bodō, lo? Na, mei

- ní woo atade fefeo ní amedši nĩmā he gbomei
 26 le, mantšemei awei ameyo. ı Ši moni meni kwe-
 mo nyete? gbalō? Hē, mikenye, ake moni fe
 27 gbalō tete le! ı Mone dši mo hewo ní anĩmā ake:
 „Na, mĩtšu mibōfo le ke-tšō ohĩe, moni asa
 28 ogbe le atoö le.“ ı Edšake mikenye ake: Mei
 ní yei efoame le aten le gbalō kpetenkple ko be
 ní fe Johane, baptisilo le; ši moni dši fio fe
 meikomei ye Nyonmo mantšeyeli le mli le da
 29 fele. ı Ni mañ le fē ní nu le ke ntoheloi le hā
 Nyonmo bem ni ake Johane baptisimo le ebap-
 30 tisiame. ı Ši Farisifoi le ke mlatšōloi le kwa
 Nyonmo adšinā le amesi amedientše amehe, ni
 amehāā ebaptisiame.
 31 Ši Nyontšo le ke: Namo ke mañō neke yino-
 32 bii ne mato mo, ni namo ametamo? ı Ametamo
 gbekebii ní tra dša no ní tšetše amehe amekeo:
 Wokpā ble wohānye, ši nyedšoko; wowo yāra
 33 wohānye, ši nyefoko! ı Edšake Johane, Baptisilo
 le, eba ni ebayee abolo ni enuu wein, ni nyeke:
 34 Eye daimonio. ı Gbomobi le eba ebayeo nii ni
 enuo, ni nyeke: Na, nū fulo ke dānulo, ntohe-
 35 loi le ešafeloi ašientše! ı Ni abu nā le bem ye
 ebii le fē na.
 36 Ni Farisifoi le eko kpele koni ekele abaye
 nii. Ni eyin ete Farisifonyo le we le, ni eho
 37 ekpasa ši. Ni na, yō ko ní yō mā len ní dši
 ešafelo le, beni ena ele ake ekpasa ši ye Farisi-
 fonyo le we le, eke alabastro to ke tšofā ke
 38 nĩma ba; ı ni ebadamo enādši aši ye esegbe, ni
 efo, ni eke yafonui le boi enādši ahe fomō, ni

eke eyitšoi le tšumo, ni ešošo enādši ahe, ni eke tšofā ke nma le kpa he.

- 39 Ši beni Farisifonyo le ní kpele niyeli le na le, eke ye emli ake: Neke gbomo ne, gbalo dšile dšikule, ēle moni ke no yō ní eta ehe ne; ake
- 40 ešafelo dšile. ı Ni Jesu here no ni ekele ake: Simon, miye sane ko ní mibakeo. Ši eke: Tšōlo,
- 41 kemo! ı Flilo ko ye ní yo nyōdšiatšemei enyo, mokome hiele denarioi ohai enumo, ši mokome
- 42 hū nyoñmai enumo. ı Ši beni amebe noko ní ameke-awo le, enō-kē ameyi enyo le fē. Nohe-
- 43 wo le kemo, ameten namo asumole titri? ı Ši Simon to he ni eke: Misusuo ake moni enō pī
- 44 eke len. Ni ekele ake: Obu aten dšogbañ! ı Ni etšō ehie ehā yō le, ni eke Simon ake: Ona neke yō ne, lo? Mibabote owe le: nu ní mafo
- 45 minādši ahe ohāāmi; ši le le, eke yafonui efo minādši ahe, ni eke eyitšoi etšumo. ı Našomo hū
- 46 ošoo mina; ši neke yō ne, ke-dše be mli ní miba ne fē le, efōko minādši ahe šošomo. ı Mū hū oke-
- 47 kpaa miyiñ; ši neke yō ne, enō tšofā ke nma ekpa minādši ahe. ı No hewo le mikeo ake ehe
- 48 ešai ní fa le anō-fale, akeši esumoo babao; ši moni anō fio afa le, esumoo fio. ı Ši eke yō le
- 49 ake: Anō ohe ešai afao! ı Keke ni mei ní kele ekpasa ši le boi kemo ye amemli ake: Namo
- 50 dši moni nōo ešai hū faā ne? ı Ši eke yō le ake: Ohemo ke yeli le ehere oyiwala, ya ye hedšole mli!

Yi 8. Ni fe se le eba mli, ake ekpa mādši ke a-
krowai amli ešie Nyonmo mantšeyeli le he sane
kpakpa le etšō mei; ni mei nyonma ke enyo le
2 fata ehe; i ke yei komei hū ní atšaame ke-dše
mumoi fōdši ke helai amli le: Maria, moni atšeo-
le Magdalene, mo mli ní daimonioi kpawo dše
3 le; i ke Johana, moni dši Herode semo Kusa nā
le, ke Susana, ke meikrokomei pī ní nō amenii
le eko amesōmole le.

4 Ni beni asafo babao na bakpe ši ni amedše
5 mādši fē nō ameḃa enō le, ebu abe ake: i Dūlo
yiñ ete enmā fāmō; ni beni efā le, eko nyō gbe
le toi ni anana nō, ni nwei lofōdši le ba bako-
6 lo. i Ni eko nyō tesa le nō, ni amrō pe ní ekwē
7 le, enālā, edšake enaa šikpoñ dšole. i Ni eko nyō
8 nmeii le atēñ, ni nmeii le ke-kwē amegbe. i Ni
eko hū nyō šikpoñ kpakpa le nō, ni ekwē, ni
ewo yibii toi oha. Beni ewie nii ne le, ebo eke
ake: Moni yo toii ní eke anu le, hā ni enu!

9 Ši ekaseloi le bile ake: Te abe ne šiši yaā
10 teñ? i Ni eke: Nye ni ahānye hegbe, ake nye.
ale Nyonmo mantšeyeli le mli sādši ní añō-te le;
Ši meikrokomei le ye abebuai amli: „Koni na
le amekana, ni nu hū amenu ni amekana
11 šiši.“ i Agbene abe le ne: Nmā le dši Nyonmo
12 wiemo le. i Ši mei ní yo gbe toi le dši mei ní
nuo; keke ni abonsam le baā ni ebašāā wiemo
le ye ametšuiian, koni amekahe ameye ni ahere
13 ameyiwala le. i Ši mei ní yo tesa le nō le dši
mei ní beni amenu le, ameheo wiemo le ke miše
le; ni menemei be šišifā, ameheo ameyeo kpitio

- 14 keke, ni kabe mli le amekwaä. Ši noni nyō
 nmeii atēn le dši mei ní beni amenu le, ni ame-
 ke dše nen haomoi ke niinamo ke nōmo yaä,
 ni agbeame, ni amewoo yibii ní ehī ke-wula ši
 15 le. Ši noni yo šikpon kpakpa le mli le dši mei
 ní beni amenu wiemo le ni amenō-too ye tšui
 ní he dšo ní hī hū mli, ni amewoo yibii ke
 tšuišime le.
- 16 Ši moko esuu kane ní eke nō ha no alo ni
 eke-mā satšo šiši; ši mon kanetšo no ake-māä,
 17 koni mei ní boteo mli le ana la le. Edšake no-
 ko be ní aňō-te ní adšien kpo, ni asan noko be
 18 ní abu no ní alen ni agbleñ na. Nohewo le nye-
 kwea dšogba, boni nyenuo le; edšake mofemo ní
 yo noko le, aahā le; ši moni be noko le, aašō
 noni efeole ake eyo le tete ye eden.
- 19 Ši enye ke enyemimei le tši beñkele, ni asafo
 20 le hewo le amenyēē emasei ameba. Ni amekele
 ake: Onye ke onyemimei le damo se mitaoō
 21 amena. Ši ehene no ekeame ake: Minye ke
 minyemimei dši menemei ní nuo Nyonmo wiemo
 le ni ameyeo no le!
- 22 Agbene gbii le eko no le eba mli ake le ke
 ekaseloi le yin te lele mli, ni ekeame ake: Nye-
 hāa woyāä kpakpo le se le gbe. Ni amedše
 23 wuo. Ši beni ameyāä le, wo nōle. Ni ahum
 babao batfa ye kpakpo le no, ni amelele le yi,
 24 ni ameye amane mli. Ši ameba enō amebatsiele
 ameke: Onukpa, onukpa, womifite! Ši ete ši ni
 efā koyo le ke nu ní efe hāmāmāmā le yi, ni
 25 amese fo, ni dšei bañme. Ši ekeame ake: Nēgbe

- nyehemo ke yeli le yo? Ši ameše gbeye ni amehie feame yā ni amekeke amehe ake: Me gbomo sroto po ne? ši efā koyoi le ke nui le tete, ni ameboole toi!
- 26 Ni ameše Gadarabii le ašikpon le ní yo Gali-
- 27 lea neleno le no. i Ni beni ebakpleke le, nū ko ní yo daimonioi dšeenmō, ni ewoo atade, ni ehii ši ye šia ko, ake dša gbohíabui amli keke le
- 28 dše mā len keke bakpe. i Ši beni ena Jesu le, ebo wā ebakuā ši ye ehie, ni eke ke gbē wale ake: Meni sane mikeo yo, bo Jesu, Nyonmo,
- 29 Nweinyo le, bi? Mikpao fai, kapimi! i Edšake efā mumo ni he tsee le, ake edše nū le mli. Edšake emōle etše āhū; ni awole kosoŋkosoī, ni abule ke gboklei, ni etšere noni ake-file le, ni
- 30 daimonio le kplale ke-te nā no. i Ši Jesu bile ake: Te ogbein? Ni eke, Legio; edšake daimonioi pī ebote emli le. i Ni ekpale fai ake ekafā-
- 32 ame ní ameya bu kwonkwon le mli. i Ši kplotoi kutū babao ye dsei miye nii ye gon le no; ni amekpale fai, ake enmeame gbe, ní ameyabote
- 33 nomei amli. Ni enmeame gbe. i Ni daimonioi le dše nū le mli, ni ameyabote kplotoi le amli, ni kutū mū le fē tšē yerededē ke-dše gon le no
- 34 ametu kpakpo le mli, ni amešiu. i Ši beni mei ní leame le na noni afe le, amedšo foi ni amete
- 35 ameyagba ye mā len ke aboi le amli. i Keke ni amedše kpo amete noni afe le kwemo, ni ameba Jesu nō ni amebana nū le ní daimonioi le edše emli le, ni eta Jesu nādši aši ni ewo atade ni
- 36 edfēnmo eba emli. Ni ameše gbeye. i Ši mei ní

- ena le hū gbaame beni efe ní ahere moni yō
37 daimonioi le yi wala le. 1 Keke ni Gadarabii le
ní yō dšemei níiān asafo mū le fē kpale fai, ake
edše amenō; etšake gbeye kpetenkple emōame.
Ši le le eyiñ ke-te lele le mli eyakū ese ekon. 1
38 Ši nū le ní daimonioi le edše emli le kpale fai,
39 ní ekele ahi šl. Ši Jesu dšiele gbe eke: 1 Kū
ose oya owe, ni oyagba nibii wudši abo ní Nyon-
mo efe ehāo le. Ni eyiñ ete, ni eyašie nibii
wudši abo ní Jesu efe ehāle le etšōame ye mā
len fē.
40 Ši eba mli, ake beni Jesu ekū ese eba le,
asafo le herele hieme; edšake amefē amemime-
41 le. 1 Ni na, nū ko ní atšeole Jairo ní kpehe
onukpa dšile le ba, ni ebakuā šl ye Jesu nādši-
42 aši ni ekpale fai, koni eba ewe le. 1 Ši eye biyo
kome pe ní eye afe afii nyoñma ke enyo, ni le
le ēgbo. Ši beni eyaā le, asafoi le mīmiale. 1
43 Ni yō ko ní he yeo ke láfosemo afii nyoñma ke
enyo, ni efite enii fē ehā tšofātšemei, ni moko-
44 moko nyēēle atša le, 1 ebadše segbe ni ebata
etade namu le he, ni amrō le non elá ní foseo
45 le se fo. 1 Ni Jesu ke: Namo dši moni ta mihe
le? Ši beni mei le fē tšo le, Petro ke mei ní
fata che le ke: Onukpa, asafoi le mīmiao ni
46 amemfio, ni okeo ake: Namo ta mihe, lo? 1 Ši
Jesu ke: Ta moko eta mihe, edšake mi miyo,
47 ake hewale edše mimli. 1 Ši beni yō le na ake
ateele le, eba ke kpokpomo ni ebakuā šl ye
chie ni ebadšadše nohewo ní eta che le ke boni
48 atšale amrō le etšō ye asafo le fē hie. 1 Ši le le

- ekele ake: Biyo, otšui anyō omli, ohemo ke yeli ehere oyi wala; ya ye hedšole mli!
- 49 Beni ewieo lolo le, moko dše kpehe onukpa le we le ni ebakele ake: Obiyo le egbo: kahao
- 50 tšolo le. Ši beni Jesu nu le, eherele no ake: Kaše gbeye: He oye keke, ni aahere eyi wala!
- 51 Ši beni eba šia le, enmee moko gbe ni eya dsei, ake dša Petro ke Johane ke Jakobo, ke gbeke
- 52 le tše ke enye le. Ši mei le fē fo ni amefe yāra amehāle. Ši le le eke: Nyekafoa; egboko; si wo
- 53 ewo. Ni amenmole, edšake amele ake egbo.
- 54 Ši le le efieame fē, ni emō enine ši, ni ebo ake:
- 55 Gbeke; te ši! Ni emumo le kū ese ke-ba emli ekoñ, ni ete ši amrō le noñ; ni efā ake ahāle
- 56 noko eye. Ni efoloi le ana kpe amehe; ši ekeame ake amekagba moko noni afe le.

- Yi 9.** Keke ni etše ekaseloi nyoñma ke enyo le ke-kpe, ni ehāame hewale ke hegbe ye daimo-
- [2] nioi le fē no, ni ake ametša helai hū. Ni etšume Nyoñmo mantšeyeli le šiemo ke helatšemei
- 3 le atšamo. Ni ekeame ake: Nyekañōa noko nyehiea nyede ye gbe le no, nyekahiea tšo lo kotoku lo abolo lo šika lo atadei enyo. Ni šia
- 4 fē šia ni nyeabote mli le, dsei nyehia ni dsei nyedšea. Ni mei ni hereñnye le, le le nyedšea
- 5 nakai mā leñ nyekpokpoa nyenādsiaši mlu le dientše ni nyeke-yeame odase! Ni ameyiñ amete
- 6 ni ameyakpa mādši le ano amendšadše sanekpakpa le ni amentša mei ye hefēhe.
- 7 Ši Herode Tetrarkē le nu nii ni efe le fē he,

ni efe yeyēye, edšake meikomei ke ake Johane
 8 ete ši kedše gbohī atēn; i ši meikomei hū ke
 ake Elia edšie ehe kpo; ni meikrokomei hū ke
 9 ake blema gbaloi le eko ete ši ekoñ. i Ni Herode
 ke: Johane le, mi mifo eyi le; ši namo dši moni
 mi non minuo neke sādši ye ehe ne? ni etaole
 ekwe.

10 Ni bofoi le kū amese ke-ba amēbagbale nibii
 fē ní amefe le. Ni enōame ekeame te afā ye
 nā ko ní yo mañ le ní atšeole Betsaida le masei
 11 le nō. i Ši asafoi le, beni amēna amele le, ame-
 nyie ese; ni enōame ewie etšōame ye Nyonmo
 mantšeyeli le hewo, ni etša mei ní tšamo ehia-
 12 ame le. i Ši dše boi namo, keke ni mei nyoñma
 ke enyo le ba enō amēbakele ake: Dšiemō asa-
 fo le gbe, koni amēya akrowai ke aboi ní yo
 hewo le mli, ni ameyato dšei ni amēna niyenii;
 13 ši nāno heko woyo ye bie ne. i Ši ekeame ake:
 Nyedientše nyehāaame noko ni ameyea. Ši ameke:
 Wobe noko dša aboloi enumo ke loi enyo, ake
 dša wodientše wote woyahē nīmā wobahā mañ ne
 14 fē. i Edšake ameyi afe hī akpei enumo. Ši eke
 ekaseloī le ake: Nyehāa amēkpasaā ši nyoñmai
 15 enumo enumo ye asafo mli. i Ni amefe nakai,
 16 ni amehā amefē amēkpasa ši. i Ši enō aboloi enu-
 mo ke loi enyo le ekwe nwei edšōame, ni ekū-
 mo, ni enō-hā ekaseloī le, ni amēnō-līe asafo le
 17 hie. i Ni amefē ameye ni ametro, ni akolo fufu-
 dši ní fe hāame le awo kafui nyoñma ke enyo
 obōbō.

18 Ni ebaba mli ake beni efe ekome ni esoleo

le, ekaseloi le fata ehe; ni ebiamē ake: Namō
 19 mei le keo ake midši? Ši ameto he amēke:
 Johane, baptisilo len; ši meikomei ke: Elia; ni
 meikomei hū ke ake: Blemā gbaloi le eko ete
 20 ši ekoñ. Ši ekeame ake: Ši nye le, namo nye-
 ke dšimi? Ši Petro to he ni eke: Nyonmo Kri-
 21 sto le. Ši le le eke kōkobo woame kitā, ake
 22 amekake moko nakai nō le; ni eke: Dša ake
 gbomobi le ana amanehulū babao, ni onukpai le
 ke osofonukpai le ke wolonmāloi le akwale, ni
 aagbele, ni gbī ní dši gbī ete le eete ši ekoñ.
 23 Ši eke mei le fē ake: Kedši moko misumo
 ake enyie mise le, hā ní ekpa ye ehe se, ni
 ewo esenmotšo le nō dā dšenamo, ni enyie mise.
 24 Edšake mofēmo ní sumo ake ēhere esusuma yi-
 wala le, eeladšele; ši moni ladše esusuma ye
 25 mihewo le, eehere eyiwala. Edšake meni ahī
 ahā mo, kedši ēna dšen mū le fē ni eeladše le
 26 dientše ehe alo ni eeše ehe efō le? Edšake mo-
 fēmo ní hie agbo ye mīke miwiemoi le ahewo
 le, le hū ni gbomobi le hie agbo ye ehewo, beni
 ēba ye ledientše enumnyam le mli ke etše le nō
 27 le mli ke bofoi kronkroi le anō le mli le. Ši
 mikenye anokwale, ake meikomei ye mei ní damo
 bie ne atēñ, ní amesañ amēna gbele ke-yaši be-
 yino ní amēana Nyonmo mantšeyeli le.
 28 Ni ebaba mli ake wiemoi ne ase afe gbii
 kpanyo le enō Petro ke Johane ke Jakobo, ni
 29 eyiñ ke-te solemo ye goñ le nō. Ni beni eso-
 leo le, ehie tšake ni etade le baye futāfutā ni
 30 ekpe kančan. Ni na, hī enyo kele wie, ni

31 amedši Mose ke Elia; i mei ní badšie amehe kpo
 ye anumnyam mli, ni amewie ye edšen na ní
 32 ebaya eyagbe ye Jerusalem le hewo le. i Ši wo
 enō Petro ke mei ní kele yo le; ni beni amehie
 tšē kwrā le, amena enumnyam le ke hi enyo le
 33 ní damo emasei le. i Ni beni amekpa amehe ke-
 dše enō le, Petro ke Jesu ake: Onukpa, ehi ake
 wohio bie, ni hā ní wofe bui ete, onō ekome ke
 Mose nō ekome ke Elia nō ekome; ši elee noni
 34 eke. i Ši beni ewieo neke le, atatu ba baha amenō;
 ni amēše gbeye, beni nomei bote atatu le mli
 35 le. i Ni gbē dše atatu le mli ke: Misuomobi le
 36 ne: le nyeboale toi! i Ni beni gbē le eho le,
 ana Jesu kome tō. Ni amefe dio, ni nakai gbii
 le amli le amegbaa moko nii ní amena le eko.
 37 Ni ebaba mli ake dšetsereno le, beni amedše
 gon le no amekpleke ši le; asafo babao kele
 38 kpe. i Ni na, nū ko ní dše asafo le mli le bo
 ke: Tšōlo, mikpao fai, kwemo mibi le no, ši
 39 mibi kome dšile. i Ni na, mumo ko mōole, ni
 ebloo trukā, ni etšereole, ni ena kwēo afui, ni
 40 efe fio ni ēkpātā ehie dāni edseo emli. i Ni mi
 41 kpa okaseloi le fai ní amefāle, ni amenyēē. i Ši
 Jesu here no ni eke: O yino kōdōn ní hee yee!
 Me beyino mikenye ahi ši, ni mahienye ke-yasi?
 42 Oke obi le aba bie! i Ši beni ebaā lolo le, dai-
 monio le hā ešō ni etšerele. i Ši Jesu fā mumo
 ní he tšee le yi, ni etša gbeke le, ni enōle ehā
 43 etše ekoñ. i Ši amefē amena kpe amehe ye Nyon-
 mo hewale kpetenkple le hewo. Ši beni amefē
 amehie feame yā ye nibii fē ní Jesu fe le hewo

- 44 le, eke ekaseloi le ake: 1 Nye le nyehea neke
wiemoi ne nyewoa nyetoi amli; edšake aanō
45 gbomobi le awo gbomei aden. 1 Ši ame le amenaa
wiemo ne šiši, ni anō-teame ní ameyoo se, ni
amenše gbeye ake ameabile ye nakai wiemo le
hewo.
- 46 Ši nwanedšē ko ba ameten, ake namo dši agbo
47 fe fē ye ameten le. 1 Ši beni Jesu na ametsuiian
nwanedšē le, enō gbeke ko ni ekele damo ema-
48 sei; 1 ni ekeame ake: Mofēmo ní anō gbeke ne
ye migbei anō le, enōomi; ni moni anōmi le,
enōo moni etšumi le; edšake moni tšō bibio ye
nyefē nyeten le, le non eetšō kpetenkple!
- 49 Ši Johane here nō ni eke: Onukpa, wona mo-
ko mifā daimonioi ye ogbei anō, ni wotšile gbe,
50 edšake ekewo enyiee ose. 1 Ni Jesu kele ake:
Nyekatšiale gbe, edšake moni eguowo le, eye
wogbefān.
- 51 Ši ebaba mli ake beni gbii le ní anōle keya
nwei le eba mli le, edšie ehie eka Jerusalem ní
52 eya dšei. 1 Ni etšu bofoi ke-tšō ehie; ni amete
ameyabote Samariabii aman ko mli, koni amesa
53 heko ametole. 1 Ni amehereele, edšake etšō ehie
54 ke-miya Jerusalem. 1 Ši beni ekaseloi Jakobo ke
Johane na le, ameke: Nyontšo, osumo ake wo-
ke ní la adše nwei aba abafiteame, take boni Elia
55 hū fe le? 1 Ši etšō ehe ni eboame koko ni eke:
56 Nyelee no mumo nō ní nyeyo, lo? 1 Ši gbomo-
bi le baa gbomei asusumai ahiekpātāmo; ši mon
ameyiwalaheremo eba. Ni amete man kroko
mli.

57 Si ebaba mli ake beni ameyaä ye gbe le no
le, moko bakele ake: Manyie ose ke-ate hefehe
58 ni oyaä le. i Ni Jesu kele ake: Osoi ye bui,
ni nwei lofödsi hü ye tsui; ši gbomobi le be
59 heni eke eyitšo anme. i Ši eke mokroko ake:
Nyiemo mise! Ši le le eke: Nyontšo, nmemi
60 gbe, ni maya mayafü mitše dā. i Ši Jesu kele
ake: Hā ni gbohī afū amegbohī, ši bo le, ya
61 ni oyašie Nyonmo mantšeyeli le! i Ši mokroko
hū ke: Manyie ose, Nyontšo; ši nmemi gbe ni
62 maya mayaše mei ni yo miwe le dā. i Ši Jesu
kele ake: Moko be ni ke enine mō tšinakoi mli
ni ekwe ese le, ni esa Nyonmo mantšeyeli le!

Yi 10. Ši nii ne ase le, Nyontšo le fāmo mei nyon-
mai kpawo (ke enyo) kroko hü, ni etšuname enyo
enyo ke-tšö ehie ke-te man fē man ke hefehe ni
2 ledientše ebaba le. i Keke le ekeame ake: Nii-
kpamo le fa mon, ši niitšuloi le faa; nohewo le
nyekpaä niikpamo nyontšo le fai, koni etšu nii-
3 tšuloi ke-ya eniikpamo le mli. i Nyeyaä! na mi
4 mitšunye take tobii ye klādši atēn. i Nyekahiea
fotro lo kotoku lo tokotai, ni nyekañāā moko
5 ye gbe le no. i Ši šia fē šia heni nyeabote le,
klenklen le nyekēa ake: Hedšole aba šia ne! i
6 Ni kedši hedšole bi ye dšei le, nyehedšole le
ahi ši ye eno: ši kedšee nakai le, akū se aba
7 nyenō ekon. i Ni nakai šia le non nyehia, ni
nyeye nii ni nyenu nii ni ameyo le, edšake
niitšulo le apabonii sale. Nyekadšea šia ke-yaä
8 šia. i Ni man fē man ni nyeabote ni ameānōnye

- 9 le, nyeyea nibii ni anō-māmo nyehie le; i ni
nyetšaa helatšemei ní yo mli le, ni nyekeaame
10 ake: Nyonmo mantšeyeli le ebenkenye. i Ši man
fē man mli ní nyeabote ni amenōōnye le, nye-
dšea nyeyaa no blohūi le amlī, ni nyekea ake: i
11 Nyemā neñ mlu le tete ní kpete wohe le wo-
kpla wohānye ne: šī kēle nyenaā nyelea ene, ake
12 Nyonmo mantšeyeli le ebenkenye. i Ši mikenye,
ake edšrañ hāñ Sodoma tete ye nakai gbi le no,
ake nakai man le.
- 13 Ao, bo Korazin! Ao, bo Betsaida! Edšake ke-
dši Tiro ke Sidon mli atšu hewalenūtsumoi ní
atšu ye nyemli kule blema le ametra kpekpe ke
14 lamlu mli ametšake ametšuii. i Tšebele edšrañ
hāñ Tiro ke Sidon ye kodšomo le mli, ake nye! i
15 Ni bo Kapernaum ní awo ono ke-še nwei le,
16 akeo aba šī ke-aše gbohīadše! i Moni boonye toi
le, mi hū eboomi toi; ni moni kwaānye le, mi
hū ekwaāmi; šī mi le, moni kwaāmi le, ekwaā
moni tšumi le hū.
- 17 Ši mei nyonmai kpawo (ke enyo) le kū amese
ameba ekon ke miše ameke: Nyontšo, daimonioi
le tete baā amehe šī amehāāwo ye ogbei le ano. i
18 Ši ekeame ake: Mina satana tamō srawa dšē
19 nwei mīgbe šī! i Na, mihānye hegbe ní nyenana
onufui ke nyonmonkrakroi ano, ke henyelo le
hewale le fē no; ni nokonoko efeñnye efōñ ko; i
20 kēle ene mli ni nyekanaā miše ye, ake ní mu-
moi le baā amehe šī amehāānye le; šī nyenaā
miše ake ní anmā nyegbei ye nwei le.
- 21 Nakai nmlētšā le no non le Jesu mli hile ye

- Mumo krońkron le mli ni eke: Mĩdšie oyi, Ata, nwei ke šikpon Nyontšo, akeši onõ nii ne ote nãloi ke niileloi, ni odšie otšo abifabii le; hẽ,
- 22 Ata, edšake nakai ni sa ohie! Mitše le enõ nii fẽ ewo miden, ni moko lee moni dši bi le, ake dša tše le keke, ke moni dši tše le hũ, ake dša bi le ke moni bi le sumoo ake edšiele kpo etšo-le le.
- 23 Ni etšo ehe ehã ekaseloj le, ni ekeame ye afã ake: Adšo hienmeii ní naã nibii ní nyenaã le. i
- 24 Edšake mikenye, ake gbaloj ke mantšemei pĩ etao ake ameana nii ní nyenaã ne, ni amenaa; ni amenu nii ní nyenuo ne, ni amenuu.
- 25 Ni na, mlatšolo ko te ši, ni etšo ena eke:
- 26 Tšolo, meni mafe ní mana nano wala? Ši le le ekele ake: Mla le mli le, meni anmã ye? te
- 27 okaneo ten? Ši eto he ni eke: „Suomo Nyontšo, o-Nyomo le, ke-dše otšui fẽ ke osusuma fẽ ke onyẽmo fẽ ke odfenmo fẽ mli, ke onanyo hũ take boni osumoo bodientše
- 28 ohewo.“ Ši ekele ake: Noni oto he le edša;
- 29 femo ene, ni oyi ana wala. Ši le le etao le-dientše ehe bem ebu le, eke Jesu ake: Ni namo
- 30 dši minanyo? Ši Jesu here no ni eke: Nũ ko yin ke-dše Jerusalem ke-miya Jeriko ni eyagbe odšotfaloj aten, ni amekplo ehe atade ni amepilale, ni ameyin amete, ni amešile, ni egbo fã
- 31 ke fã. Ši ebaba mli ake osofo ko batšo nakai gbe le no, ni beni enale le, cho ehe ye eneleno
- 32 ete. Ni nakai non Lewinyo ko hũ, beni eše dsei le, eba ni ebanale, ni cho ehe ye eneleno

33 ete. ı Ši Samarianyo ko le, beni enyie gbe le
 eba heni eyo ni enale le, emusun tšöle ye ehe-
 34 wo. ı Ni ete enö eyafimo epilamoi le ano, ni
 eföse mü ke wein efie no, ni esa enöle eta le-
 dientše ekolo no, ni ekele ba gboiatohe ni e-
 35 kwele. ı Ni dšetšerenö beni eyaä le, edšie denarioi
 enyo ni enö-hä gboiatolo le, ni ekele ake: Kwe-
 le dšogbañ, ni nofeno ní osa oofere le, mi le,
 36 ke miba ekoñ le, mawoö nyomo. ı Agbene le,
 mei ete ne aten namo osusu ake etšö moni gbe
 37 odšotfaloi aten le nanyo? ı Ši eke: Moni nale
 mobo len. Keke ni Jesu kele ake: Bo hü ya
 ni oyafe nakai non.

38 Ši ebaba mli ake beni ameyaä le, eyabote
 akrowa ˘ko mli. Ni yö ko ní atšeole Marta le
 39 nöle ke-te ewe le. ı Ni le le eye nyemiyo ko
 ní atšeole Maria, ni le hü eta Jesu nädši ana ni
 40 ebo ewiemo le toi. ı Ši Marta gba ehe na tütu
 ye söomo pī hewo, ni eba enö ebadamo ši ni
 eke: Nyontšo, odšēñ no ake minyemi le ešimi
 ní mikome misōmoö ne? nohewo le kemole, ni
 41 le hü ebafata mihe. ı Ši Jesu to he ekele ake:
 Marta, Marta! ögba ohe na ni öhao ohe ye ni-
 42 bii pī ahewo; ı ši nökome ehia. Ši Maria le,
 gbefännö kpakpa le enö, ni no le ašöñ ye eden.

Yi 11. Ni ebaba mli ake esole ye heko, ni beni
 efö le, ekaselo le aten mokome kele ake: Nyon-
 tšo, tšomowo solemo, take boni Johane hü tšö
 2 ekaselo le. ı Ši ekeame ake: Ke nyemisole le,
 nyekea ake: Wotše ní yo nwei, ogbei le afe

kronkron, omanťseyeli le aba, afe noni osumoo
 ye ŝikpon le no hũ, take boni afco ye nwei le; 1
 3 hawo dane wodā-nmā, 1 ni oke wohe ešai afawo,
 4 edšake wo hũ woke-faä mofemo ní tōo wono, ni
 okewo akaya kã mli, ŝi mon dšiemowo ye mo-
 fon le den!

5 Ni ekeame ake: Nyeten namo ní yo ŝientše
 ni ēte enō nyōn ten, ni eyakele ake: Šientše,
 6 fami aboloī ete, 1 edšakeši mišientše ko edše gbe
 7 ebatomi, ni mibe noko ní mike-amā ehie; 1 ni
 moni yo tšun le ahere no ni eke: Kagba mina;
 anā ŝina le momo ni mibii kemi ye sa no, mi-
 8 nyēn ŝi mate ni mahão? 1 Mikenye, ake ka ešien-
 tše ní dšile le hewo dšikule eten ŝi ni ehāle, ŝi
 ake noni no hie gboo nagbamo le he hewo le
 9 eete ŝi kē ni ehāle bofēbo ní etao. 1 Ni mi hũ
 mikenye ake: Nyebia, ni aahānye; nyetaoa, ni
 10 nyeana; nyešia, ni aagblenye. 1 Edšake mofemo
 ní bię le, koö; ni moni tao le, naä; ni moni
 11 ŝię le, aagblele. 1 Ši nē tše ní yo nyeten ní ke-
 dši ebi bile abolo le, ni ehāle te? alo kedši ebile
 12 lo le, ni enō onufu efe lo ehāle? 1 Alo kedši ebi
 13 wowolo le, ni ehāle nyoñmonkrakro? 1 Bele ke-
 dši nye ní nyedši efon le nyele boni nyefeo ní
 nyeke kēnii kpakpai keo nyebii le, enyie non
 nyetše ní yo nwei le anō Mumo kronkron ahā
 mei ní bięle le?

14 Ni efā daimonio ko ní eto mum; ŝi eba mli
 ake beni daimonio le edše kpo le, mumui le
 15 wie, ni asafoi le ahie feame yā. 1 Si ameten
 meikomei ke: Beelzebul, daimonioi alumo le, eke-

- 16 fāā daimonioi! ı Ši meikomei hū kale ametao
 17 okadi ní dše níwei ye eden. ı Ši le le ele ame-
 dšenmoi le ekeame ake: Mañ fē mañ ní gbaā ye
 ledientše ehe le, edšāā; ni tšu kumoō efieo tšu
 18 no. ı Ši kedši Satana hū gbaā ye ledientše ehe-
 wo le, te aafe ten ní emantšeyeli le adamo šin?
 edšake nyeke ake mike Beelzebul mīfā daimo-
 19 nioi! ı Ši kedši mi le, Beelzebul mike-mīfā daimo-
 nioi le, nyebii le, namo ameke-fāā? nohewo le
 20 nyekodšoloi ni amenon ameatsōmo. ı Ši kedši
 Nyonmo wao mike-fāā daimonioi le, bele Nyon-
 21 mo mantšeyeli le eše nyenō. ı Beni hewalo hie
 dade mli ni ebuo emō he le, enii ye hedšole; ı
 22 ši beni moni fele hewale batuale ni eye eno kō-
 nim le, ešōo etawunii ní enō ehie efō no le fē
 23 ye eden, ni edšāā enomñōnii le amli. ı Moni be
 migbefān le mite ši ēwomi, ni moni kemi buaa
 na le mīgbe afā.
 24 Beni mumo ní he tsee le edše gbomo mli le,
 enyieo hei gbīdši eyatao hedšomo, ni ke enaa
 eko le, ekeo ake: Makū mise mate miwe heni
 25 midše le. ı Ni beni ebaā le, ebanaā ake abe mli
 26 ni awula. ı Keke le eyaā ni eyānōo mumoi kro-
 kromei kpawo ní fele efon eke-fataā ehe, ní
 ameyaboteo mli, ni amehio dšei, ni nakai gbo-
 mo le nagbēnii le tšō efon fe šīdšēnii le.
 27 Ni eba mli ake beni ewieo nii ne le, yō ko
 ní yō asafo le mli le wo egbē no ni ekele ake:
 28 Adšo musu ní ehieo le ke fufo ní oye le! ı Ši
 le le eke: Yen, ši adšo mei ní nuo Nyonmo wie-
 mo le ní ameyeo no le mon!

- 29 Ši beni asafoi le efi too le, eboi kemo ake:
Yino fon dsi ne: amentao okadi, ni ahāname
30 okadi ko, ake dsa gbalō Jona okadi le. † Edša-
keši take boni Jona tšō okadi hā Niniwebii le,
nakai non kē gbomobi le atšō ahā neke yino
31 ne. † Nšongbe maanye le ke yinobii ne ate ši ye
kodšomo le mli, ni eebuame fo, edšake edše ši-
kpon le nagbehe le eba Salomo nā le toibō; ni
32 na, noni fe Salomo ye bie! † Niniwebii le ke
neke yino ne ate ši ye kodšomo le mli ni ame-
abule fo, edšake ametsake ametsui ye Jona šie-
mo le na; ni na, noni fe Jona ye bie!
- 33 Ši moko be ni ke esu kane le ni enō-māā
kpokplobiiā alo tšese šiši, ši mon kanetšo nō
anōo-māā, koni mei ni baā mli le ana ekpemo
34 le. † Gbomotšo le kane dsi ohienmei le. Kedši
ohienmei nō fe kronn le, ogbomotšo mū le hū he
tšeo; ši kedši ohienmei ye efon le, ogbomotšo
35 le hū woo duñ. † Nohewo le kwe dšogbā, koni
36 la ni yō omli le akatsō duñ. † Nohewo le kedši
ogbomotšo mū le he etše ni hekoheko woko duñ
le, tše non ni emū le fē he atše take boni kane
ke srawa tšoo hāao le.
- 37 Ši beni ewieo le, Farisifonyo ko bile ake eba
ni ekele abaye fāneniiyenii; ni ete šia le, ni
38 eyaho ekpasa ši. † Ši beni Farisifonyo le na le,
ehie fele yā ake ni efoko ehe dāni ebaye nii
39 le. † Ši Nyontšo le kele ake: Agbene le nye Fa-
risifoi le nyetšumoō kpulu le ke kā le se, ši
40 nyemli le eyi obō ke dšu ke fō. † Kwasiai! ani
41 moni fe se le, dšee le non efe mli le hū? † Tše-

bele nyenõa nibii ní yõ mli le nyefea edsürõ,
ni na, nibii fẽ he tše hãnye.

42 Ši ao, nye Farisifoi! ake nyehãä kowe ke fie
ke bai sroto fẽ mlidša noni dši nyoñma, ni nye-
hoo Nyoñmo kodšomo le ke suomo le he: Kule
edsa ake afeõ enemei, ni akafõ eko le hũ fe-
43 mo. ı Ao, nye Farisifoi! ake nyesumoo yitšeitra-
44 mo ye kpehe le ke nãmoi ye dšadši ano! ı Ao,
nye woloñmãloi ke Farisifoi, osatofoi! ake nye-
tamo gbohĩafũhei ní edsee ši, ni mei ní nyieo
no le lee.

45 Ši mlatšõloi le aten mokome here no ni ekele
ake: Tšõlo, neke nii ní okeõ ne okedše wo hũ. ı
46 Ši eke: Nye hũ nye mlatšõloi le, ao! ake nyeke
dšatsui ní tiremo dšraä tireõ mei, ni nyedientše-
mei le, nyeke nyewao kome etaa dšatsui le ahe. ı
47 Ao nye! akeši nyemãmoõ gbaloi le afũhei le; ši
48 nyetšemei gbeame; , bele nyeyeo nyetšemei le
aniifemõi ahe odase ni nyenaä he tšui le; edsa-
ke ame le amegbeame mon, ši nye le nyemãmoõ
49 amefũhei le. ı Nohewo hũ ni Nyoñmo nã le ke:
Matšu gbaloi ke bofoi ke-ya amenõ, ni ameten
50 meikomei ameagbe ni ameawaame yi, ı koni abi
gbaloi le fẽ lá le ní afie ši ke-dše dšenbo le mli
51 le ye yino ne den; ı ke-dše Habel lá le no ke-
yaši Zakaria, moni akpātā ehie ye afolešālate le
ke solemotšu le te len le lá le no. Hẽ, mikenye,
52 ake aabi ši ye neke yino ne den! ı Ao, nye mla-
tšõloi! edsake nyeko niile le na samfe le: nye-
dientšemei le nyebotee mli, ni mei ní boteo mli
hũ le, nyetšimoame gbe.

53 Ši beni ekeame nii ne fē le, woloimāloi le ke
Farisifoi le boile sramo ke ena sādši blemo ba-
54 bao; i ni amewole kā, ni amentao ake amemōo
noko mli ye ena, koni ameflo ena.

Yi 12. No mli le asafo le babua amehe na akpei
akpei, ni ameminana amehe; ni eboi ekaselo le
kemo ake: Klenklen le nyehie ahia nyehie no ye
2 Farisifoi le amāšā le ní dši osato le hewo. i Ši
noko be ní atšimo no ní adšien kpo, alo ní aňō-
3 te ní alen. i Nohewo mon le nofeno ní nyewie
ye duň mli le, aanu ye la hie; ní noni nyewie
nyewo toin ye piai amli le, aašie ye tšuiyitean. i
4 Ši mikenye, mišientšemei le, ake: Nyekašea mei
ní gbeo gbomotšo le ni ke fe se ni amebe noni
5 ameanyē amefe doň le. i Ši matsōnye mo gbeye
ní nyeše: nyešea moni beni egbe moko se le
ní asan eyo hegbe ní eke-aše efō gehena mli le.
6 Hē, mikenye, ake le gbeye nyešea! i Ani ahōo
affimatai enumo ahee tšakpo? ni Nyonmo hie kpaa
7 ameten ekomeflo no! i Ši nyeyiten tšoi le fē tete
le akane! Nohewo le nyekašea gbeye; nyehi fe
affimatai babao!

8 Ši mikenye ake: Mofemo ní dšadšemi etšōo ye
gbomei ahie le, le ni gbomobi le hū adšadše atšō
9 ye Nyonmo bofoi le ahie; i ši moni kwaāmi ye
gbomei ahie le, aakwale ye Nyonmo bofoi le
10 ahie. i Ni mofemo ní awie wiemo ko aši gbomo-
bi le, aañō-fale; ši Mumo kronkron le, moni
awie musubowiemo ašile le, aňō-fanle.

11 Ši beni amekenye aya kpehei le ke lumei le

- ke hewaloī le aňō le, nyekagbaä nyehe na, bo-
ni lo noni nyeke-adšie nyena lo noni nyeake; ı
12 edšake Mumō kronkron le atšōnye ye nakai űmle-
tfā le nō non, noni dša ake nyekeo.
- 13 Ši moko dše asafo le mli kele ake: Tšōlo, ke-
mo minyemi le ní ekemi adša gbošinii le amlı. ı
- 14 Ši ekele ake: Nū, namo womi atenbulō lo niian-
15 dšalo ye nyeno? ı Ni ekeame ake: Nyekwea ni
ahia ni nyehie ahi nyehe nō ye hiedšomo hewo,
ši gbomo wala be enii ní ena ni eteke nō le mli. ı
- 16 Ši ebuame abe eke: Nū niiatše ko šikpon ba nii
17 babao; ı ni esusu eyin ake: Meni mafe, ake ni
18 mibe heni mike minibii ato ne? ı Ni eke: Ene
mafe: makūmo miboňoi le mafie ši, ni mamāmo
nii ní dra fe nomei, ni dšemei mato miyibii le
19 ke minii le ye; ı ni make misusuma ake: Susu-
ma, oye nii babao ni aňō-tō afii pī; dšomo ohe,
20 ye nii, nu nii, ná tšuidšūrō! ı Ši Nyonmo kele
ake: Kwašia, nyō nen non le ameabi osusuma
ye oden; ši nibii ní osa oto le, namo nō atšō? ı
- 21 Nakai moni boö dfetri ehāä ledientše ehe ni enaa
nii ye Nyonmo gbefān le yo.
- 22 Ši eke ekaseloi le ake: Nohewo le nye le,
mikenye ake: Nyekahaoa nyehe ye nyesusuma
le hewo, noni nyeaye; alo gbomotšo le hewo, noni
23 nyeawo. ı Susuma le he midšra fe űmā, ni gbo-
24 motšo le fe atade. ı Nyedšea kwākwālabitei le
ahe; etfake amedūū, asa amekpaa nii, ni amebe
niitohe lo aboňo po, ni Nyonmo leame: nyekwea
25 babao ní nyehe dšraä fe lofōdši! ı Ši nyeten namo
ni kedši ehao ehe le, ní eenyē etša ekele nō nine

- 26 kome? ı Kōlē kēdši nyenyēē noni dši bibio nye-
fe le, meba nyehaoo nyehe ye nii ní efe le he-
27 wō mō? ı Nyedfēa afofroi le ahe, boni amekwēo!
ametsuu nii, asa ametsēē; ši mikenye ake Salo-
mo ke enumnyam le fē tete ewulaa ke enemei
28 atēn ekome yee egbo. ı Agbene kēdši dfei ní
nīmene le eye nā nō ni wō ní anō-wo flōnō mli
le Nyonmo ha he neke le, ani ehan nyehe ba-
bao feame? nye ní nyehemo ke yeli faa ne! ı
29 Ni nye le nyekabia noni nyeaye alo noni nye-
30 anu, ni asan nyeyin akafeanye košikoši. ı Edša-
ke neke nibii ne fē se dše neñ mādši anō bii
31 diō; ši nyetše le le ake nii ne hiaānye. ı Tšebele
nyetaoa Nyonmo mantseyeli le segbe, ni aanō
nii ne fē afata he ahānye.
- 32 Kaše gbeye, asafoku bibio; etfakē nyetše le
ye he tsuidšūrō ake enō mantseyeli le ehānye. ı
33 Nyehōa nyenii ni nyeke-fea edšūrō; nyefea fo-
troi ní tšōmōo ememedši, nyetōa dsetri ní se efoo
ye nwei, heni dšūlo ko benkee ni omlege kpee
34 ye le. ı Edšake heni nyedsetri le yō le, dšemei
nyetsui hū ahī.
- 35 Nyemia nyemlitean, ni nyehāā nyekanei le
36 atsoa; ı ni nyedientše nyetšōmōa tamō mei ní
kweo amenyontšo le gbe, beni eedše yokpemo
le eeba le, koni ke eba ni ebaši le, ni amegblele
37 amrō le non. ı Adšo nakai tšūdši le ní beni nyon-
tšo le aba le ní ēnaame ake amēnši kpe le! Le-
lēn, mikenye ake eemia ni eehā amekpasa ši
38 ye niyenii ahe, ni eba ni ebasōmōame. ı Ni ke-
dši ēba ye srambe noni dši enyo le nō, alo

sramobe noni d̄ši ete le n̄o eba ni ebanaame ne-
 39 ke le, ad̄šo nakai t̄sūd̄ši le! ı Ši ene nyenaä nye-
 lea, ake ked̄ši šiat̄še le le no ñmlet̄fā n̄o ní d̄šulo
 le baä le, kule ēsra ni en̄men̄ gbe ní aagbu ešia
 40 le awon̄. ı Nohewo le nye hū nyesaä nyehe, et̄fak̄e
 ñmlet̄fā le n̄o ní nyesusuu ni gbomobi le miba ye.
 41 Ši Petro keke ake: Nyont̄šo, wo obuō neke
 42 abe ne alo mei le fē hū? ı Ši Nyont̄šo le ke:
 Namo mo ní d̄ši semo anokwafo ke niilelo le,
 moni nyont̄šo le awole onukpa ye ewebii le an̄o,
 koni ehāame am̄en̄mā ní d̄ši amegbena ye be ní
 43 sa mli le? ı Ad̄šo nakai t̄šūlo, moni beni enyon-
 44 t̄šo aba le ni ēnale ake ēfe nakai le. ı Mikenye
 anokwale, ake eewole onukpa ye enibii fē n̄o. ı
 45 Ši ked̄ši nakai t̄šūlo le ke ye et̄sui mli ake: Mi-
 nyont̄šo le mit̄ši ebabe le ēto, ni ēboi wehi ke
 weyei le yi, ni ēye nii ni ēnu ni ēto dā le: ı
 46 nakai t̄šūlo le nyont̄šo le aba ye gb̄i n̄o ní e-
 kweele gbe ke ñmlet̄fā n̄o ní elee, ni ēflo emli,
 47 ni ēhāle egbefānnō ke k̄ok̄onsafoi le. ı Ši nakai
 t̄šūlo le ní le enyont̄šo suomon̄anii, ni esaa ehe
 etoo ni esa efee esuomon̄anii le, ake kp̄ai p̄i ayi-
 48 le; ı ši moni lee ni eyafe nii ní sa yi kē le, aayi-
 le fio. Ši mofēmo ní an̄ō p̄i ahāle, p̄i hū aatao
 ye eden̄; ni moni mei etu p̄i ewo eden̄ le, le
 ameabi nii ní tekeo n̄o mon̄ ye eden̄.
 49 La miba mibawo šikpon̄ le n̄o, ni meni mi-
 50 taoō fe noni eh̄ere momo le! ı ši baptisimo miyo
 ní ake-baptisimi, ni na, boni efimi ne ke-yaši
 51 beyino ní aagbe na! ı Ani nyesusuō ake hed̄šole
 hāmō miba, ye šikpon̄ le n̄o? Dabida, mikenye,

- 52 ši mligblamo mon! : Edšake gbüi ní ke-yaä ne
mei enumo agba ye šia kome, mei ete ate ši ye
mei enyo no, ni mei enyo hü ye mei ete no; :
53 aagbla tše ke ebi mli, ni bi hü ke tše mli; nye
ke biyo mli, ni biyo hü ke nye mli; šayo ke
šayo, ebi nā le, mli, ni le hü ke ešayo, ewu
nye le, mli.
54 Ši eke asafoi le hü ake: Ke nyena atatu nwo
ke-dše anai le, amrō le nyekeo ake: Nyonmo
55 bane; ni ebaä mli nakai; : ni ke ninedšürōgbe
koyo tfa le, nyekeo ake: Latša baba; ni ebaä
56 mli; : Osatofoi! nyeleo šikpon ke nwei hie mli
57 bū; ši be ne le, te teñ ní nyebuu mli le? : Ši
meni hewo ní nyedšee nyedientše nyemli hü nye-
58 kodšoo noni dša gbe le? : Edšake beni oke obe-
lo le miya lumo nō le, bele bo moden ye gbe
le no, ní odše eden, koni ekašātāo ke-miya ko-
59 dšolo le nō, ni kodšolo le hü nnōo ehā apābo-
lo le, ni apābolo le hü nwoō tšun: : Mikeo
ake odšen dšemei ke-yaši beyino ní oowo nagbe
hieo le.

Yi 13. Ši no be le mli non le meikomei ye dšei
ní gbale Galileabii le ní Pilato enō amelá efutu
2 amefolei le amli le ahe sane. : Ni Jesu here no
ni ekeame ake: Ani nyesusuo ake neke Galilea-
bii ne, ešafeloj dšiamē fe Galileabii le fē, ake ní
3 amēna neke nii ne le? : Dabida! mikenye: ši
mon kedši nyetšakee nyetšui le, nyefē nyehie
4 akpātā nakai non. : Alo mei nyonma ke kpanyo
le ní Siloa mō le kū gbe amēno ní egbeame le,

- ani nyesusuo ake neke mei ne, tōloi dšiamē fe
 5 gbomei fē ní yō Jerusalem le? ı Dabida! mi-
 kenye: ši moñ kedši nyetsakee nyetsuii
 le, nyefē nyehie akpātā nakai noñ.
- 6 Ši ebuame neke abe ne ake: Moko teo agba-
 mitšo ye eweintrom, ni eba ebatao yibii ye no,
 7 ši enaa eko. ı Keke ní eke tromsalo le ake: Na,
 afi ete ne fē le mība mibatao yibii ye agbami-
 tšo ne no, ni minaa eko; tomole oñme ši; meba
 8 hū ni egbeo šikpoñ le? ı Ši le le ehene no ekele
 ake: Nyontšo, hā ní ahī ši afi ne hū, ke-yaši
 beyino ní matša ehewo ni mawo ešiši tumu; ı
 9 ake aleenō ēwo yibii, lo; ši kedsee nakai le, no
 se dāni otolē ofō ši.
- 10 Ši ētšō nii ye kpehei le eko ye sabato le no. ı
 11 Ni na, yō ko ye ní hela mumo yō emli afi nyonima
 ke kpanyo, ni edo komo, ni enyēē ehe no ewo
 12 kwra po. ı Ši beni Jesu nale le, etšele ni ekele
 13 ake: Yō, afeneo ke-dše ohela le mli! ı Ni eke
 enidši fie eno, ni amrō le edšadše, ni ewo Nyon-
 14 mo hie nyam. ı Ši kpehe onukpa le here no ke
 mlila, ake ní Jesu etša mo ye sabato gbi le no
 le, ni eke asafo le ake: Gbii ekpa yō ní sa ake
 atsuo nii ye mli, nohewo le nomei amli nyebaä
 15 ye, koni atšanye, ši dsee sabato le noñ! ı Keke
 le Nyontšo le herele no ni eke: Osatofo! Ani
 nyefē nyeten mofemo fence etšina lo tedši ye
 niyenianō le he, ni ekplaäle ke-yaä nu numo
 16 ye sabato le no, lo? ı Ši neke yō ne ní dši Abra-
 ham biyo ní satana efile, na, neke afi nyonima
 ke kpanyo ne le, ani edšaa ake afeneole ye

- 17 neke kpā ne mli ye sabato gbi le nō? ı Ni beni eke n̄ii ne le, ehenyeloi le fē hie gboi, ni asafō le fē na miše ye anumnyam nibii fē ní efe le hewo.
- 18 Ši eke: Meni Nyoŋmo mañtseyeli le tamo, ni
19 meni he mañō-to? ı Etamo sinape wukuli ní nū ko ko ni edū ye etrom mli, ni ekwē, ni efē tso kpetenkple, ni nwei lofōdši le basōmo enidši le
20 amli. ı Ni eke ekoñ ake: Meni he mañō Nyoŋmo
21 mañtseyeli le mato? ı Etamo māša ní yō ko ko ni enō-ho mā tšesei ete mli ke-yaši beyino ní fē ša.
- 22 Ni eyakpa mādši ke akrowai amli, ni etšō nii,
23 ni enyie gbe ke-miya Jerusalem. ı Ši moko keke ake: Nyontso, ani mei fio keke ni ahere ameyi
24 wala? Ši ekeame akē: ı Nyeplea agbo fintō le mlibotemo he, šī mei pi, mikenye, atao mli
25 abote, ni amenyēñ. ı Beni šiatše le ete šī ní eya-ñā šina le se, ni nyeaboī sedamo ke šina le ši-
mo, ni nyeake ake: Nyontso, Nyontso, gblemo ohāwo! Ni eehere nō ni ekenye ake: Mileenye
26 heni nyedše le: ı Keke le nyebaboī kemo ake: Woye nii ni wonu ye ohie, ni otšō nii ye wo-
27 blohūi amli. ı Ni eeke ake: Mikenye ake milee-nye, heni nyedše; nyedšea mino nyeyaa, nyefē
28 ní nyetšuo nibii ní edšaa gbe le. ı Dšēmei yafo ke nyānyōdši ašišikpemō ahi, beni nyeana Abraham ke Isaak ke Jakob ke gbaloi le fē ye
Nyoŋmo mañtseyeli le mli, ni nyedientšemei le,
29 afienye le. ı Ni ameādše boka ke anai, ke ko-yigbe ke nsoṅgbe ameaba, ni ameabakpasa šī

30 ye Nyonmo mantšeyeli le mli. ı Ni na, sekpe-
bii ye ní atšōmo klenklenbii, ni klenklen-
bii hũ ye ní ameatsōmo sekpebii.

31 Nakai gbi le no non le Farisifoi le ekomei ba
enō ni amekele ake: Dše kpo ni odše bie oya;

32 etlake Herode mitaoö agbe. ı Ni ekeame ake:
Nyeyaa ni nyeyakea nakai oso le ake: Na, mi-
fā daimonioi ni mitsa mei ñmene ke wo ni gbi
33 ní dši gbi ete le magbe na. ı Ši kēle edša ake
manyie ñmene ke wo ke wo se, etlake ebe ake
gbalo ko fiteo ye heko, ake dša Jerusalem.

34 Jerusalem, Jerusalem! bo moni ogbeo gbaloi
le, ni ofia mei ní atsuame onō le atei le, ši
enyie mitao ake mibuaä obii le ana, take boni
wo buaä ebii ana ewoo efidši ašiši le, ni nye-
35 kplēē! ı Na, aši nyewe le amamfō ahānye. Ši
mikenye ake nyenanmi donn ke-yaši beyino ni
aba mli ake nyeake ake: „Adšo moni baä ye
Nyontšo le gbei le mli le!“

Yi 14. Ni ebaba mli ake beni ete Farisifoi onu-
kpai le aten mokome we niyeli, ye sabato gbi
2 le no le, amesrale. ı Ni na, nũ ko ye ehie ni
3 efufui. ı Ni Jesu here no ni eke mlatsōloi le ke
Farisifoi le ake: Edša gbe ake atsaä mo ye sa-
4 bato gbi le no, lo? ı Ši amefoo edañ. Ni enōle
5 ni etsale, ni edsiele gbe ete; ı ni ehereame no
eke: Nyeten namo ní ena tedši lo tšina ni egbe
nubu mli, ni amrō le edsienle ye sabato gbi le
6 no? ı Ni amenyēēle hetō amehā donn ye neke
nii ne ana.

- 7 Ši ebu mei ní akpeame le abe, beni eyo boni
amekolo yitšošikpasamohei le, ni ekeame ake: ı
- 8 Ke moko bakpeo ke-te yokpemo he le, kakpasa
yitsogbe, koni aleenō ekpe moni hie yo nyam
- 9 feo le, ı ni moni bakpe okele fē le akaba ni eba-
keo ake: Hā mone gbe! ni agbene oke hiegbele
- 10 boi šisigbe komo. ı Ši mon kedši akpeo le, ya
ni oyakpasa šisigbe, koni ke moni bakpeo le ba
le, ni ebakeo ake: Šientše, ba yitsogbe: no koni
- 11 ohie aba nyam ye mei ní oke-kpasa ši le fē
hie. ı Edsake mofemo ní woo ehe no le, aabale
ši, ni moni baä ehe ši le, aawo eno.
- 12 Ši eke moni ekpele le hū ake: Ke onmō fane
lo gbeke okplō le, katše ošientšemei lo onyemi-
mei lo owekumei lo okutšon niaťšemei, koni
aleenō ame hū ameakpeo ekon ni atoō nādšian. ı
- 13 Ši ke ofe niyenii le, kpemo ohiafoi ke kpadše-
loi ke akpakei ke filafoi mon, ı ni aadšo, ake ni
ame le amebe noko ní ameke-atoō nādšian; edša-
ke aatoō nādšian ye dšaloi ašitē le mli.
- 15 Ši beni mei ní kele kpasa ši le atēn mokome
nu nii ne le, ekele ake: Adšo moni yeo abolo
ye Nyonmo mańťseyeli le mli! ı Ši le le ekele
ake: Nū ko nmō okplō kpetenkple, ni ekpe mei
- 17 pi; ı ni beni še niyelibe le, etsu etšulo ake
eyake mei ní akpe le ake: Nyebä, etfäke agbe
- 18 nibii fē na momo. ı Ni amefē tfem ameboi lakpa-
tō šikome. Kleńkleńmo le kele ake: Mihe abo
ko ni efimi ake mate ni mayakwe; mikpao fai
- 19 ni ona ohāmi. ı Ni moko ko ke: Mihe tšinai ntai
enumo ni miya mayakaame makwe; mikpao fai

20 ni ona ohāmi. 1 Ni mokroko hū ke: Miwye yā,
 21 ni nohewo le minyēn maba. 1 Ni neke tšūlo ne
 ba ni ebadšadše nii ne fē etšō enyontšo le. Ke-
 ke le šiatše le mli fū, ni eke tšūlo le ake: Dše
 kpo mramra ke-ya mā len blohūi le ke fodši le
 amli, ni oyañō ohiafoi ke kpadšeloī ke šilafoi
 22 ke akpakei le ke-ba bie. 1 Ni tšūlo le ke: Nyontšo,
 23 afe boni oke le, ši kēle gbe ye lolo. 1 Ni Nyontšo
 le ke tšūlo le ake: Dše kpo oya gbedšegbei le
 ke afabaī le amli ni oyanyē ameno, koni ameba,
 24 ní miwe le ayi to. 1 Edšake mikenye ake: No-
 mei ní akpe le atēn mokomeflo esan miniiyenii le
 ana.

25 Ši asafoi babao kele nyie gbe le; ni etšō ehe
 26 ni ekeame ake: 1 Kedši moko miba minō ni enyee
 etše ke enye, ke enā ke ebii, ke enyemihi ke
 enyemiyei, ke ledientše esusuma hū tete le, e-
 27 nyēn etšō mikaselo. 1 Ni moni woo esenmotšo le
 ni enyie mise le, enyēn etšō mikaselo.

28 Edšake nyeten namo ni kedši etao emā mō le
 ni etan ši dā, ni ebu na ekwe ake eye nii boni
 29 aše nagbē, lo? 1 Koni aleenō, beni edše šiši, ni
 ebanyēē na egbe le, ni mei le fē ní na le mba-
 30 boī ehēfeyeli, 1 amēke: Neke gbomo ne boī mā,
 ni enyēē na egbe!

31 Alo nē mantše ni kedši eke mantše kroko
 yawu le ni etan ši dā, ni eya adšina ake enyē
 eke mei akpei nyonma ayakpe moni ke mei a-
 32 kpei nyonmai enyo baā eno le, lo? 1 Ši kedšee
 nakai le, beni moko le nyieo šonñ lolo ke-baā
 le, etšuo bofoi ke-yaā enō yabio hedšole he sa-

33 ne. 1 Nakai non̄ kē agbene nyeten̄ mofemo
ni kwaa nibii fē ní eyo le, enyēn̄ etsō mi-
kaselo.

34 Nō le ehī; šī kedši nō nanu egbo le, meni
35 ake-awole nō don̄n? 1 Esaa šikpon̄ lo tumu no
tete; tši atšio afieo. Moni yo toi ní eke-anu
le, hā ní enu!

Yi 15. Ši ntoheloi le ke ešafeloi le fē tši beñkele
2 amebabole toi. 1 Ni Farisifoi le ke wolonmāloi le
wie hūhūhū ameke: Mone nōo ešafeloi ni eke-
ame yeo nii.

3 Šī ebuame neke abe ne eke: 1 Nyeten̄ namo
4 ni kedši eye toi oha ni eladše ameten̄ ekome le,
ni ešin̄ nyonmai nehū ke nehū le ye nā le nō,
ni eyatao noni eladše le ke-yaši beyino ní ee-
5 nan̄? 1 Ni benī enale le, enōole efōo ekōdši anō,
6 ni enaā miše; 1 ni benī eba šia le, etšeo esien-
tšemei ke ekutšon̄bii ke-kpeo, ni ekeoame ake:
Nyekemi anaā miše; etlake mina mito ní ladše
7 le. 1 Mikenye ake nakai non̄ miše aba nwei ye
ešafelo kome ní tsakeo etsui bewo fe dšaloī nyon-
mai nehū ke nehū, mei ní tsuitsakemo hiaaame
le abewo.

8 Alo nē yō ní yo dfetei kukudši nyon̄ma ni
kedši eladše kuku kome le, ni esuu ia ni ebe
šia le ni etao fitsofitso ke-yaši beyino ní ena? 1
9 Ni benī ena le, etšeo esientšemei ke ekutšon̄bii
ke-kpeo ni ekeo ake: Nyekemi anaā miše, etlake
10 mina midfetei kuku ní miladše le. 1 Nakai non̄,

mikenye, ake miše baä ye Nyonmo bofoi le
ahie ye ešafelo kome ní tsakeo etsui he-
wo.

- 11 Ši eke: Nū ko ye bii enyo. i Ni ameten gbeke
- 12 le ke etše ake: Ata, hāmi nii le noni dši mi-
gbefan nō le. Ni edša niyenii le amli ehāame. i
- 13 Ni no se le yee gbī ko keke ni gbeke le bua
fē na, ni edom ete manse šonñ, ni dsei eyakpātā
- 14 enii le ahie ye ke nyēnnyēntfibo. i Ši beni efite
fia le, no koni hōmo ní na wa bate ši ye nakai
- 15 šikpon le fē nō, ni le le eboile fimō. i Ni eyiñ
ete ni eke ehe yakpete nakai šikpon le nō bii
- le eko he; ni etšule eboi le amli, koni eyale
- 16 kplokoi. i Ni kule ētao ake enō yoi ní kplokoi
le yeo le eye emusu obō, ni moko hāāle noko. i
- 17 Ši beni ehie tšerele le, eke: Kwe mitše apafoi
abo šonñ ní ameye abolo āhū ni ameke-kūmaä;
- 18 ši mi le, hōmo gbeomi ye bie ne! i Māte ši ma-
ya mitše nō, ni mayakele ake: Ata, mife eša
- 19 miši nwei ke ohie, i ni misaa ake atšeomi obi
- 20 donñ: nōmi ofe ake opafoi le eko! i Ni ete ši
ni eyiñ eba etše nō. Ši beni enyie šonñ ke-baä
- lolo le, etše nale, ni emusun tšōle, ni eša foi
- 21 eho eyagbe ekue nō, ni ešošo ena. i Ši bi le
kele ake: Ata, mife eša miši nwei ke ohie, ni
- 22 misaa ake atšeomi obi donñ! i Ši tše le ke etšū-
dši le ake: Nyedšiea atade ní ye feo fe fē le
- ke-baä oya, ni nyeke-bawoale, ni nyewo enine
- 23 kpotia, ni nyewo enādši hū tokotai; i ni nyeke
tšinabi ní ewo fo le aba nyebagbe, ni nyehāa
- 24 woyea nii ni wonaä tšuidšūrō; i edšakeši mibi ne

egbo, ni ehie etšē ekon; eladše ni anale. Ni ameboi tsuidsšūrōnamo.

- 25 Ši ebi nukpa le ye abo mli. Ni beni eba ni
 26 ebabenke šia le, enu sañkūi ke dšoi ahe; i ni
 etše tšūdši le ekome ke-ba, ni ebile ake: Meni
 27 dši ene? i Ši le le ekele ake: Onyemi le eba,
 ni otše egbe tšinabi ní ewo fo le, edšake eše
 28 eden kpintiñ. i Ši emli fū, ni ekplēē šia le yā.
 29 Nohewo le etše dše kpo ni ebakpale fai. i Ši
 ehene nō ni eke etše le ake: Na, afii abo soññ
 ni misōmoo, ni mitōko okitā ko nō dā, ni mi
 le, ohākomi tokpakpo ko tete dā, koni mike mi-
 30 šientšemei le ana tsuidsšūrō. i Ši agbene le, beni
 neke obi ne ni ke adfamaī eyaye onii le ba le,
 31 ogbe tšinabi ní ewo fo le ohāle. i Ši ekele ake:
 Mibi, bo le, okemi ye dāne, ni nofēno ní miyo
 32 le onōñ; i ši ake ní ana tsuidsšūrō ke miše le,
 edša; etfakē onyemi ne egbo, ni ehie etšē ekon,
 ni eladše, ni anale.

- Yi 16.** Ši eke ekaseloi le hū ake: Nū niiatše ko
 ni yo, ni eyo semo ní abaflo ena ahāle ake efite
 2 enii. i Ni etšele ni ekele ake: Te fe teñ ní mi-
 nuo ene ye ohe ne? Babu osemoyeli le he a-
 3 konta le; edšake onyēñ semo oye doññ. i Ši se-
 mo le ke ye emli ake: Te mafe teñ? akeši mi-
 nyontšo mišō semoyeli le ye miden le; minyēñ
 4 matša ši, ni sisēmo hū mihte migbo he. i Mile
 noni mafe, koni, beni akpami semoyeli le, ní
 5 amenōmi ye amešiai. i Ni etše enyontšo nyōdši-
 atšemei le fē ekomekome ke-ba, ni eke kleñ-

- 6 klenmo le ake: Enyie ohie minyontšo le? ı Si eke: Mũ odukui oha. Ni ekele ake: Hemo owolo le ni ota ši mramra ni oñmã nyoñmai enu-
- 7 mo. ı No se le eke mokroko hũ ake: Ši bo hũ enyie ohie? Ši eke: Ñmã flotoi oha. Ni ekele ake: Hemo owolo le ni oñmã nyoñmai kpanyo. ı
- 8 Ni nyontšo le dšie semo kòkònsafo le yi, ake eke niile fe enii. Etfake dše neñ bii le, amełe
- 9 nii fe la bii le hã amedientše ameyino. ı Ni mi hũ mikenye ake: Nyeñõa mamona ní edšaa gbe le nyefea šientšemei nyehãa nyehe, koni, beni nyebe noko doññ le, ní amehõnye ke-ya nano-
- 10 bũ le amli.
- 11 Moni feo anokwafo ye noko bibio mli le, babao hũ mli efeo anokwafo ye; ni moni yee ankwa ye noko bibio mli le, eyee anokwa ye babao hũ mli. ı Nohewo le ke mamona ní edšaa gbe le mli nyetšõko anokwa ye le, noni dši anokwa le, namo atu no awo nyeden? ı Ni ke noni dši mokroko nõ mli nyeyeko anokwa ye le,
- 12 nyedientše nyenõ le, namo añõ-hãnye? ı Wenu ko nyẽñ nyontšomei enyo asõmo; edšake ekole eenye mokome ni eesumo moko le, alo eekpete mokome he, ni eegbe mokome he guo. Nye-
- 13 nyẽñ nyesõmo Nyoñmo ke mamona.
- 14 Ši Farisifoi le hũ ní dši šika he gbomei le
- 15 nu nii ne fẽ, ni ameyele ahĩ. ı Ni ekeame ake: Nye dši mei ní nyebuo nyehe bem ye gbomei ahie le; ši Nyoñmo le ele nyetšuiian; akeši noni dši kpetenkple ye gbomei aten le, Nyoñmo ñhi.
- 16 Mla le ke gbaloi le gba ke-baši Johane no;

- ke-dse nakai be le no ne asieo Nyonmo man-
tseyeli le he sanekpakpa le, ni mofemo feo ekā
17 ke-yaā mli. ı Ši edšraa hāā nwei ke šikpon ake
ameaho ameya fe noni mla le mli kuli kome
agbe ši le.
- 18 Mofemo ní fieo enā ni ewyeo mokroko le fi-
teo gblā; ni mofemo ní wyeo moni afenele ye
ewu le he le fiteo gblā.
- 19 Ši nū niatše ko ní yo, ni ewoo atade tšuru
ke klala fefeo, ni enaā tšuidšürō ni efeo feonii
20 dāne. ı Ši ohiafo ko hū ye ní atšeole Lazaro, ní
21 kā egbo le na ke ehe fadši obō, ı ni etao ake
eke nūmā fufudši ní dseo niatše le okplō le no
fleo ši le leo ehe; ši kēle gbei le tete ba ame-
22 balemō efadši le anō. ı Ši ebaba mli ake ohiafo
le bagbo, ni nwei bofoi le banōle ke-te Abraham
23 mliši le; ši niatše le hū bagbo, ni afūle. ı Ni
gbohiadše le ní eyahole ehienmeii anō ye, beni
eyo pimoĩ amlī le, ni ena Abraham ye šonñ, ke
24 Lazaro ni hō emliši le. ı Ni le hū ebo eke: Ata
Abraham, nami mōbo, ni otšu Lazaro ní eke
ewao na ayatšo nu mli, ni eke-badšo mililei he,
25 etfakē mīna nō ye lalilei ne mli. ı Ši Abraham
ke: Mibi, kaimō ake bo le onō onibii kpakpai
le ye owalabe le mli ke-te, ni nakai non Lazaro
hū nō nibii fōdši; ši agbene le, le le ašedseo
26 emi, ši bo le, apioo. ı Ni enemei fē se hū le,
wokenye teñ le ato dšo kpetenkple, koni mei
ní tao adše biē aya nyenō le nyēē, ni mei hū
27 ní tao adše dšei afoñ ke-ba wonō le nyēē. ı Ši
eke: Bele mikpao fai, ata, ni otšule mitše we

- 28 le; 1 edšake miye nyemime i enumo; beni afe ni
 eyaye odase etšōame, koni ame hū amekaba
 29 pīmohe ne. 1 Abraham kele ake: Ameye Mose
 30 ke gbaloi le; hā ni ameboame toi! 1 Ši le le eke:
 Dabi, ata Abraham, ši mon kedši moko dše
 gbohī atēn te amēnō le, ameatsake ametsui. 1
 31 Ši ekele ake: Ke Mose ke gbaloi le atoi ame-
 boo le, bele kedši moko te ši ke-dše gbohī atēn
 tete le, ameyin tšōn.

Yi 17. Ši eke ekaselo i le ake: Anyēn asusu ake
 natšōi le bañ; ši ao, mo ni ametšōo no ke-baā
 2 le! 1 Ehī hāle mon, ake aňō tedši wyie anmō
 ekue ni aašele afō nšōn, fe noni etšō bibii ne
 3 atēn mokome na le. 1 Nyekwea nyehe ni abia!
 Ši kedši onyemi tō ono le, kā ehie; ni kedši
 4 etšake etsui le, nō-fale. 1 Ni kedši etō ono ši
 kpawo gbī kome dšenamo, ni ši kpawo hū gbī
 kome dšenamo le esa ekū ese ke-ba onō ni eke:
 ,Mitsake mitsui' le, nō-fale!

5 Ni bofoi le ke Nyontšo le ake: Fatamo hemo
 6 ke yeli he ohāwo! 1 Ši Nyontšo le ke: Kedši
 nyeye hemo ke yeli tamo sinape kuli le, kule
 nyeake sikaminotšo ne ake: Fā ke ošišifā ni
 oyamā nšōn, ni eebonye toi.

7 Ši nyeten namo ni kedši eye tšūlo ni eke tši-
 nakoi mihū alo ēle koloi le, ni ke fe se beni
 edše abo mli eba le, ni ekele ake: Ba mramra
 8 ni obakpasa ši ye niyenii ahe? 1 Ši ekenle mon
 ake: Samo noni mīke-baye nii gbeke le oto, ni
 omia, koni osōmomi ke-yaši beyino ni maye nii

ni manu noko, ni ke fe se le, koni bo hū oye
 9 nūi ni onu noko? ı Anı eeda nakai tšūlo le ši,
 10 ake efe noni afāle le? Mikpaa ši. ı Nakai non
 nye hū, beni nyefe nibii fē ní afānye le, nye-
 kea ake: Tšūdši ní ehū hāā noko dšiwō; noni
 dši wogbena ake wotšuo le, no wotšu ne.

11 Ni eba mli ake beni enyie gbe ke-yaä Jeru-
 12 salem le, eyatsō Samaria ke Galilea ten. ı Ni
 beni eyabote mañ ko mli le, hi kpitiyeloi nyoñ-
 13 ma kele kpe, ni amedamo šonñ; ı ni ameḷe ame-
 wo amegbē ameke: Jesu, Onukpa! nawo mōbo! ı
 14 Ni beni enaame le, ekeame ake: Nyeyaä nyeke
 nyehe ayatsōa osofoi le. Ni ebaba mli ake beni
 15 ameyaä le, amehe tše. ı Ši ameten mokome le,
 beni ena ake atšale le, ekū ese ke-ba, ni eke
 16 gbē wale wo Nyoñmo hie nyam. ı Ni eke ehie
 babu ši ye enādši aši, ni edale ši. Ni mone le
 17 Samarinyo ni. ı Ši Jesu here nō eke: Anı dšee
 mei nyoñma le he ahā tše le? ši mei nehū le,
 18 nēgbe ameyo? ı Anı amenaa amekū amese ameke
 anumnyam abahā Nyoñmo, ake dša mañsenyo
 19 ne? ı Ni ekele ake: Te ši ni oya: ohemo ke
 yeli le ehere oyiwala!

20 Ni beni Farisifoi le bile ake: Te be ní Nyoñ-
 mo mantšeyeli le aba le, eto he ehāame ni eke:
 21 Nyoñmo mantšeyeli le baa ke besramo; ı ni asañ
 ameken ake: Na, bie! alo: na, dšei! edsake na,
 Nyoñmo mantšeyeli le, nyemli le ni eyo.

22 Ni eke ekaseloi le ake: Gbii aba ní nyeatao
 gbomobi le gbii le ekome nyena, ni nyenañ. ı

23 Ni ameakenye ake: Na, bie! alo: na, dšei! nye-

- 24 kayaä ni nyekanyiea se. i Edšake take boni sra-
wa ni kpeo ke-dšeo nwei nagbēhe kome ne ke-
yašio nwei nagbēhe kroko ne le tsoo le, nakai
25 non gbomobi le atšo ye egbi le no. i Ši klei-
klei le dša ake ena amanehülū babao ni neke
26 yino ne akwale. i Ni take boni yo ye Noa gbii
le ano le, nakai non aafe ye gbomobi le gbii
27 le ano hū; i ameyeyeo nii, amenunuo dāi, ame-
wyewyeo yei ni akeame hāä gblā ke-yaši gbi
no ní Noa bote adeka le mli, ni nu afua le ba
28 ni ebakpātā amefē kwa amehie le. i Asan take
boni yo ye Lot gbii le ano hū le: ameyeyeo nii,
amenunuo dāi, amehheho, amehōhōo, ameteo ni
29 ametšāä; i ši gbī no ní Lot dše Sodom le, Nyon-
mo ne la ke swo ke-dše nwei, ni ekpātā amefē
30 kwa amehie le; i nakai non kē aafe ye gbī no
31 ní adšie gbomobi le kpo le. i Nakai gbī le no
le moni yo tsuyiten ni enii yo šia le akakpleke
ši ebakolo, ni moni yo abo mli hū akakū ese
32 ke-ba. i Nyekaia Lot nā le! i Moni atao esu-
33 suma yiwala ahere le, eeladšele; ni asan
moni aladšele le, eenō wala ehāle.
- 34 Mikenye ake: Nakai nyō len le mei enyo
akāmo sa kome no: aanō mokome, ni aāši mo-
35 kroko le. i Yei enyo awyie ye he kome: aanō
36 mokome, ni aāši mokroko le. i Mei enyo ahī abo
37 len: aanō mokome, ni aāši mokroko le. i Ni
amehere no amekele ake: Nyontšo, nēgbe? Ši
ekeame ake: Heni gbonyo le kā le, dšei okro-
poi le hū abua amehe na ye.

- Yi 18.** Ši ebuame abe hū, ake edša ake asoleo dā,
 2 ni akakpa, i eke: Kodšolo ko ye mañ ko no, ni ešee Nyonmo gbeye, ni ašan ebuu gbomo ko. i
 3 Ši yō okulafo ko ye nakai mā len, ni eba enō
 4 ni eke: Fā mihe ye mihenyelo le den. i Ni e-
 kplēē āhū. Ši fe se le eke ye eyin ake: Yen,
 ake Nyonmo le, mišeele gbeye, ni gbomo hū
 5 mibuu; i ši edšake neke yō okulafo ne mīgba
 mina hewo le, mafā ehe, koni beni yi yawula
 6 ši le, ekaba ni ebašie mihie mā. i Ši Nyontšo
 le ke: Nyeboa noni kodšolo kōtōmpofo le ke
 7 toi! i Ši Nyonmo le, ani dsee fā eefā ehalamobii
 le ní bloō tšeole dšetšeremo ke dšenamo le ahe,
 8 tše eedšie ehie ye amenō āhū tete le? i Mī-
 kenye ake fā eefā amehe amrō. Tšebele beni
 gbomobi le aba le, ani ebana hemo ke yeli le
 ye šikpon le no?
 9 Ši ebu meikomei ní enō amehie amefo ame-
 dientše amehe no ake dšaloī dšiamē, ni ame-
 10 gbeo meikrokomei aheguō le hū, abe ne: i Mei
 enyo yin ke-te solemo ye solemowe le; mokome
 le Farisifonyo dšile, ni moko le hū ntohelon. i
 11 Farisifonyo le yadamo ši ekome tō, ni esole ne-
 ke nii ne: Nyonmo, mīdao ši, ake mibe boni
 meikrokomei le yo le, weiyeloī, kōtōmpofoī, gblā-
 12 fiteloī lo tamō neke ntohelo ne hū; i miyeo bua-
 da šii enyo ye otši mli; minōo nibii fē ní mināā
 13 le mlidšā nyoñma mihāā. i Ni ntohelo le damo
 šonñ, ni emii ní ehole ehienmeii anō ke-ya nwei
 tete; ši mon ešimo etšitši ni eke: Nyonmo, oke-
 14 mi ní dši ešafelo le akpātā! i Mikenye, ake neke

- nū ne yin ke-te ewe le ní abule bem fe moko le. Ši mofemo ní woo ledientše ehe no le, aabale ši; ši monibaä ehe ši le, aawo eno.
- 15 Ši ameke abifabii le hū ba enō, koni etra amehe; ši beni ekaseloī le na le, amefāmoame. ı
- 16 Ši Jesu le, etšeame ke-ba enō ni eke: Nyehāa gbekebii le abaä minō, ni nyekatsīmoame gbe; edšakeši nekemei ne anō dši Nyonmo mantšeyeli
- 17 le. ı Lelen, mikenye ake mofemo ní enōn Nyonmo mantšeyeli le tamō gbeke bibio le, eboteñ mli kwrā.
- 18 Ni lumō ko babile ake: Tšōlo kpakpa, meni
- 19 mafe, koni mana nano wala? ı Ši Jesu kele ake: Meni hewo otšeomi ekpakpa? Mokpakpa ko be
- 20 ake dša mokome, le dši Nyonmo. ı Ole kitai le ake: „Kafite gblā; kagbe gbomo; kadšu; kaye amale-odase; wo otše ke onye“ le. ı
- 21 Ši le le eke: Enemei fē no miye ke-dše migbe-
- 22 kebiiashi. ı Ši beni Jesu nu ene le, ekele ake: Nōkome efeo lolo: hōmo nibii fē ní oyo le ni onō-dša ohiafoi, ni oona dsetri ye nwei; ni oba
- 23 obanyie mise. ı Ši beni enu ene le, eye nkomō
- 24 naakpa, edšake eye nii babao. ı Agbene beni Jesu na ake ēye nkomō naakpa le, eke: Na, boni ewa hā mei ní yo nii le, ake ameabote
- 25 Nyonmo mantšeyeli le mli ne! ı Edšake edšraa hāā yoma ake etšō abui hienmei mli, ake noni
- 26 niiatše abote Nyonmo mantšeyeli le mli le. ı Ši mei ní nu le ke: Bele namo mō ni anyē ana
- 27 walaheremo? ı Ši le le eke: Nibii ní gbomei nyēē afe le, Nyonmo nyēo efeo.

- 28 Ši Petro ke: Na, wo le woši nii fē ni wonyie
 29 ose ne. Ši le le ekeame ake: Lelen, mikenye
 ake moko be ní eši šia alo foloi alo nyemime
 alo nã alo bii ye Nyonmo mantšeyeli le hewo, ı
 30 ni enan nãdšiantō šii abo ye be ne mli, ni dšen
 ní baä le mli hū nano wala.
- 31 Ši enō mei nyonma ke enyo le ke-ba emasei
 ni ekeame ake: Na, womiya Jerusalem, ni aa-
 gbe nibii fē ní gbaloi le enmā ehā gbomobi le
 32 na. ı Edšake anōle ahā dšenbii, ni aaye ehe feo,
 ni aafele niiseniianii ni aafē ladšō afie eno; ı
 33 ni ameayile kplebii, ni ameagbele, ni gbī ní dši
 34 gbi ete le eete ši ekoñ. ı Ni ame le amenako nii
 ne aten ekomeflo na, ni anō neke kemo ne ate-
 ame, ni amele wiemoi ní awie le.
- 35 Ši ebaba mli ake beni ebenke Jeriko le, fila-
 36 fo ko ta gbe le toi ēsisē. ı Ši beni enu ake asa-
 37 fo miho le, ebi noni dši ene. ı Ši amedšadše ame-
 38 tšōle ake Jesu, Nasarenjo le, miho. ı Ni ebo
 39 eke: Jesu, Dawid bi, nami mōbo! ı Ni mei ní
 nyie hie le fāmole koni ebu ena; ši le le ebo
 babao fe tšutšu le ake: Dawid bi, nami mōbo! ı
- 40 Ši Jesu wa damo ši, ni efā ake akele aba enō.
 41 Ši beni ebenkele le, ebile, ı eke: Meni otao
 ake mife mihão? Ši eke: Nyontšo, koni mana
 42 nii ekoñ. ı Ni Jesu kele ake: Na nii, ohemo ke
 43 yeli le ehare oyiwala! ı Ni amrō le non ena nii,
 ni enyie ese ni ewo Nyonmo hie nyam; ni asa-
 fo le fē, beni amena le, amenō yidšiemō amehā
 Nyonmo.

Yi 19. Ni ebote Jeriko ni efoñ. | Ni na, nū ko ye
 2 dšei ní atšeo egbei ake Zakeo, ni ntohelö-nu-
 3 kpa dšile, ni le le eye nii babao hū. | Ni etao
 Jesu ekwe, koni ena moni dšile, ni enyēē ye
 4 asafo le hewo, edšake akotia dšile. | Ni eša foi
 ke-tšō hie ni eyakwo sikamoretšo, koni ekwele,
 5 edšake dšei ebatšō. | Ni beni Jesu ba dšei le,
 ekwe nwei ni enale, ni ekele ake: Zakeo, ohe
 afe oya ni okpleke ši, edšake n̄mene dša ake
 6 owe le non̄ mibato. | Ni ehe fe oya, ni ekpleke
 7 ši, ni eherele miše na. | Ni beni amena le, ame-
 fē amewie hūhūhū ameke: Eke gbomo ko ni
 8 dši ešafelo le yahī ši. | Ši Zakeo damo ši, ni eke
 Nyontšo le ake: Na, Nyontšo, min̄o minii fā
 mihā ohiafoi, ni kedši mišo noko ye moko den̄
 ke yakanafomo le, mikū toi edše mibo he mī-
 9 hāle. | Ši Jesu kele ake: N̄mene gbī ne wala-
 heremo eba šia ne, ake noni le hū Abraham bi
 10 dšile le. | Edšake gbomobi le ba noni elad-
 dše le taomo ke walaheremo.
 11 Ši beni ameboo nii ne atoi le, eši nō ni ebu
 abe, edšake ebenke Jerusalem ni amesusuo ake
 amrō le non̄ ni Nyonmo mantšeyeli le abapue. |
 12 Nohewo le eke: Ablade ko dom ete manse šon̄n,
 ní eyan̄o mantšeyeli ehā ehe, ni ekū ese ke-ba. |
 13 Ši etše etšūdši nyonma, ni edšie benai nyonma
 ehāame, ni ekeame ake: Nyetsōmoa he ke-yaši
 14 beyino ní maba. | Ši eman̄bii le nyele, ni ametsu
 bofoi ke-yatiule ameke: Wotao mone aye wono
 15 mantše. | Ni ebaba mli ake beni en̄o mantšeyeli
 le ni ekū ese ke-ba le, keke ni eke ake atše

neke tšūdši ne ní enō dfetei le ehā le ke-ba enō,
 16 koni ele moni ena noko ye hetsōmo le mli. Ši
 kleńkleńmo le ba ni ebake: Nyontšo, obena le
 17 efo benai nyońma ewoń. Ni ekele ake: Ahe kō!
 tšūlo kpakpa, edšake oye anokwa ye bibio dien-
 tše mli hewo le, na hegbe ye mādši nyońma
 18 no. Ni moni dši enyo le ba ebake: Nyontšo,
 19 obena le efo benai enumo ewoń. Ši le hū ekele
 20 ake: Bo hū ye mādši enumo no. Ni mrokroko
 hū ba ebake: Nyontšo, na, obena le ní mifi mi-
 21 wo papam mli ke-to ne; edšakeši miyašeo gbe-
 ye ake ní gbomo ko ní yi wa dšio le: okoō noni
 22 onō-fōō ši, ni okpaā noni odūū le. Ši ekele
 ake: Bodientše odań wiemo mańō-kodšoō, tšūlo
 foń! aso ole ake mi le gbomo ko ní yi wa dšimi:
 mikoō noni mińō-fōō ši, ni mikpaā noni midūū
 23 le; meni hewo mo ni oke midfetei le eyafiee
 tšakemo okplō le no, koni mi hū, ke miba le,
 24 ni mike hekpa ana minii? Ni eke mei ní damo
 masei le ake: Nyešōa bena le ye eden, ni nye-
 25 nō-hāa moni yo benai nyońma le. Ni amekele
 26 ake: ,Nyontšo, eye benai nyońma!‘ Edšake
 mikenye, ake mofemo ní yo noko le, le aahā;
 ši moni be noko le, noni eyo le tete aasō ye
 27 eden. Tšebele nakai mihenyeloi le ní taoo ake
 miye amenō mańtše le, nyekeame abaā bie ni
 nyebagbeaame ye mihie ne!
 28 Ni beni ewie neke le, enō-fie no ni ēya Je-
 29 rusalem. Ni ebaba mli ake beni ebenke Betfage
 ke Betania ye goń ní atšeole Mūgoń le he le,
 30 etšu ekaseloĩ le aten mei enyo, eke: Nyeyaā

- akrowa ní yò nyehie le mli, noni beni nyeabote
mli le, nyeana tedšibi ní aīmōle ši ni moko tako
31 no pen ye dšei, nyefeneale ni nyekele aba. i Ni
kedši moko binye ake: Mēba nyefeneole? le,
nyekeale neke: Edšake Nyontšo le ye ehe nī-
32 tšumo. i Ni mei ní atšu le yīn amete, ni ame-
33 yana take boni ekeame le. i Ši beni amefeneo
tedšibi le, nō tšemei le keame ake: Mēba nye-
34 feneo tedšibi le? i Ši ameke: Nyontšo le ye ehe
35 nīitšumo. i Ni amekele ba Jesu nō, ni ameke
ametadei fie tedšibi le no, ni amenō Jesu ameta
36 no. i Ši beni eyaä le, ameke ametadei ha gbe
37 le no. i Ši beni ebenke ni agbene ekplekeo Mū-
gon le, ekaseloī asafo mū le fē boi nyāmo ke
Nyōmo yidšiemō ke gbē wale, ye hewale nī-
38 tšumoi fē ní amena le hewo, i ameke: „Adšo
mantše ní baä ye Nyontšo le gbei ano le,
hedšole ye nwei ke anumnyam ye nwei šonñ fē
fē le!
- 39 Ni Farisifoi le atēn meikomei dše asafo le mli
40 kele ake: Tšōlo, kā okaseloī le. i Ni ehēre no
ekeame ake: Mikenye, ake kedši menemei abu
amena le, tei le eblo momo.
- 41 Ni beni eše etā ni ena mañ le, efo efie no, i
42 eke: Kule bo hū ona, ni ye ogbi ne no tete
le, ole nīi ní hī hā ohedšole le! ši agbene le
43 añō-te ohienmei! i Ši gbīi aba ono, ní ohenye-
loī le adše bu awo ohe, ni ameaboleo ke-akpe ni
44 ameasa oyi ye hefēhe: i ni amekeo ke obii ní yò
omli le hū atfia ši, ni amešin te kome ye ekroko
no ye omli, edšakesi oyoo osramoyino le se!

45 Ni ete solemowe le ni eboi mei ní hōo nii ke
 46 mei ní heo nii ye mli le siemo, i ekeame ake:
 Anmā ake: „Miwe le solemowe dši;“ ši nye
 47 le nyenō-fe „odšotfaloi abu“. i Ni etšō nii
 dāne ye solemowe le; ši osofonukpai le ke wo-
 lonmāloi le ke mañ klenklenmei le tao ehie a-
 48 kpātā; i ni amenaa noni ameafe; edšake mañ mū
 le fē tšotšorole ni ameboole toi.

Yi 20. Ni ebaba mli ake nakai gbii le eko no,
 beni edšadšeo sanekpakpa le etšōo mañ le ye
 solemowe le, osofonukpai le ke wolonmāloi le
 2 ke onukpai le badamo enō, i ni amekele ake:
 Kemowo, me hegbe oke-feo nii ne? ni namo dši
 3 moni hāo neke hegbe ne? i Ši eto he ni ekeame
 ake: Mi hū mabinye wiemo kome ni nyekeami: i
 4 Johane baptisimo le, ani nwei edše lo gbomei
 5 anōn? i Ši ame le ameye atēn ye ameyitšo mli
 ameke: Kedši woke ake edše nwei le, eke:
 6 Meba mo ni nyeheele nyeyee? i Ši asañ ke-
 dši woke ake edše gbomei anō le, mañ le fē
 atliawo tei; edšake amehie kā no, ake Johane
 7 le, gbalō dšile. i Ni ameto he ake amelee he ní
 8 edše. i Ni Jesu keame ake: Bele mi hū mikce-
 nye no hegbe ní mikefeo nii ne.

9 Ši eboi mañ le neke abe bū ni eke: Nū ko
 fe weintrom ni enō-hā okwafoi apayeli, ni ete
 10 mañse šonñ eyatše āhū. i Ni beni še be le, etšu
 tšūlo ke-te okwafoi le anō, koni amehāle wein-
 trom le yibii le eko; ši apafoi le yile, ni ame
 11 fiele eflo. i Ni esa etšu tšūlo kroko hū; ši ame

- le ameyile hū, ni amegbe ehie, ni amefiele eflo. 1
 12 Ni esa etšu mokroko hū, fe mei ete; ši le hū
 13 amepilale, ni ametšire eyi se ke-dše kpo. 1 Ši
 weintrom le tše le ke: Meni mafe? matšu mibi
 ní misumoo le: ekole beni le le, ameanale le,
 14 amehie asole. 1 Ši beni okwafoi le nale le, ame-
 susu ye ameten ameke: Nii le yelo ne: nyebaa
 15 nyehaa wogbeale, koni nii le atšō wonō. 1 Ni
 ametšire eyi se ke-dše weintrom le mli, ni ame-
 yagbele. Nohewo le, meni weintrom le tše le
 16 afeame? 1 Eeba ni ebakpātā neke okwafoi ne
 ahie, ni enō weintrom le ehā meikrokomei. Ši
 17 beni amenu le, ameke: Dabida! 1 Ši ekweame
 ke-kpe ni eke: Meni dši noni anmā ne mo, ake:
 „Te ní tšaloj le še-fō le, no non etšō
 18 koñte le?“ 1 Mošemō ní gbeo nakai te le no
 le, ehe akplo; ši mo no ní eegbe le, ewyiele
 19 bodobodo. 1 Ni osofonukpai le ke wolonmāloj le
 mītao ake ameke amenidši nmeleo eno ye nakai
 nmlētā le no non, ni ameyāše mañ le gbeye;
 edšake ameyo se, ake ame ni ebu neke abe ne
 eši.
 20 Ni amesrale ametšu kawoloi, koni amepasa
 amefe amehē ake dšaloj, ni amemō ewiemō ko
 mli, beni afe ní amenōle amehā lumō le hewale
 21 ke ehēgbe le. 1 Ni amebile ake: Tšōlo, wole
 ake owieo ni otšōo nibii ní dša gbe, ni asan
 obuu gbomei ahie, ši non anokwale mli otšōo
 22 Nyonmo gbe le ye: 1 Ani edša gbe hāwo, ake
 23 woyeo nto wohāā Kaisare lo edšaa? 1 Ši noni
 eyo amešišinyiemō le, ekeame ake: Menihewo

- 24 nyekaämi? : Nyeke denario abatšõami: namo mfo-
nini ke ñmāle yo nō? Ši ameto he ameke: Kai-
25 sare nōñ. : Ši le le ekeame ake: Nohewo le a-
gbene nyenõa nii ní dši Kaisare nō le nyehāa
Kaisare; ši nii ní dši Nyonmo nō le nyenõ-hāa
26 Nyonmo! : Ni amenyēē ewiemo ko mli amemō
ye mañ le hie, ni amehie feame yā ye ehetō le
hewo, ni amebu amena.
- 27 Ši Sadukifoi le ní tšoo ake gbohiašitē ko be
28 le aten meikomei ba enō, ni amebile, : ameke:
Tšolo, Mose ñmā-hāwo ake: „Kedši moko nye-
mi ní yo nā le gbo, ni ešii bii ní egbo le,
enyemi anō enā le, koni ete sešibii aši
29 ehā enyemi le.“ : Agbene nyemimei kpawo ye,
ni ameten onukpa le wye yō, ni egbo ni ešii
30 bii. : Ni eselo le nōle ewye, ni le hū egbo ni
31 ešii bii. : Ni moni dši ete le bawyele, ni nakai
noñ mei kpawo le fē hū fe; ni amēšii bii ni
32 amegboi. : Ši amefē amese le yō le hū gbo. :
33 Nohewo le, gbohiašitē le mli le ameten namo
34 nā dšile? edšake mei kpawo le fē wyele. : Ni
Jesu to he ekeame ake: Dše nen bii wyewyeo
35 yei, ni ake yei hāā gblā; : ši mei ní asa dšen
ní baā le ke gbohiašitē le namo le, amewyee
36 yei le, asañ ake yei hāā gblā; : edšake ame-
nyēñ amegboi doññ hū; edšake ametamo nwei-
bofoi, ni Nyonmo bii dšiamē, ake ní šitē bii
37 dšiamē hewo le. : Ši ake ní gbohi teo ši ekoñ
le Mose dientše dšie tšō ye kō le hewo, beni
etše Nyontšo le ake „Abraham Nyonmo ke
38 Isak Nyonmo ke Jakob Nyonmo le“; : ši

- Nyommo le, dsee gbohī, ši mon hiekāloi a-
 39 Nyommon; edšake mei fē hie kā hāāle. Ši
 wolonmāloi le atēn meikomei here no ameke:
 40 Tšōlo, oke dšogbā! Ši amēkaale wiemo ko bi-
 mo donn.
 41 Ši ekeame ake: Te fe ten ní amekeo ake
 42 Kristo le, Dawid bin le? Ni Dawid dientše ke
 ye lalai awolo le mli ake: „Nyontšo le ke
 43 mi-Nyontšo ake: Ta mininedšūrō no i ke-
 yaši beyino ní mañō ohenyeloi mafe ona-
 44 ne mañō:“ Agbene Dawid le etšeole Nyontšo,
 kole te fe ten mo ní edši ebin?
 45 Ši beni mañ le fē boo toi le, eke ekaseloi le
 46 ake: Nyehie ahia nyehe no ye wolonmāloi le
 ahewo, ši ametaoo ake amenyieo ye atadei wu-
 yai amli, ni amesumoo nāmōi ye dšadši ano ke
 yitšotramoi ye kpēhei le ke yitšošikpasamoi ye
 47 niyenii ašii; mei ní yeo yei okulafoi awe, ni
 lakpatō hewo ni amesoleo solemoi kakadādši le;
 ame non amēana fobu ní teke no.

- Yi 21.** Ni ewo ehie no ni ena niiatšemei ní amen-
 2 šere amēniikenii amēfie niitohe le mli. Ši ena
 yō okulafo ohiafo ko hū, ní ešere leptoi (totoi)
 3 enyo efie mli. Ni eke: Asanokwa, mikenye ake
 neke yō okulafo ohiafo ne ešere pī efie mli fe-
 4 ame fē; edšake menemei fē le, noni amēna ní
 eteke no le ameke-bašere amēfie Nyommo niike-
 nii le amli le, ši le le, ye ehia mli le, ešere nū
 fē ní enō-kweo ehe no le efie mli.
 5 Ni beni meikomei wie ye solemowe le he,

ake ake tei fefeoi ke kēnii ewula le, eke: 1

6 Enemei fē ní nyenaä ne le, gbii aba ní no mli
le ašín te kome ye ekroko no ní atšín atšan

7 ši. 1 Ši amebile ameke: Tšōlo, agbene me be-
yino ní nii ne aba mli? ni me okadi aba be

8 mli beni nii ne aba mli le? 1 Ši le le eke: Nye-
kwea dšogbā, koni akašišinye; edšake mei pī

9 aba ye migbei ano ni ameake: min, ni be le
eše etā le: No le nyekanyiea amese. 1 Ši beni

nyeanu tai ke atuātšemōi ahe le, nyehe akadšōa
nyehe; edšake dša neke nii ne baä mli dā, ši

kēle nagbe le šeko biane.

10 Keke ni ekeame ake: Mañ ate ši ye mañ no

11 ni mantšeyeli hū ate ši ye mantšeyeli no; 1 ni
šikponwosomōi aba hei srotoi fē, ke hōdši ke

gbelehelai, ni gbeyenibii ke okadii wudši adše
nwei aba.

12 Ši dāni enemei fē aba le, ameke amenidši
ašie nyeno, ni ameawanye yi, ni ameanōnye

amehā ye kpehei ke gboklefoi atšuiān, ni ame-
akplanye ke-ate mantšemei ke lumei ahie ye

13 migbei le ahewo. 1 Ši aafenye neke atšō odase. 1

14 Nohewo le nyenō-woa nyetšuii amli, koni nyeka-
haoa nyehe fēdā, noni nyeanō-fā nyehe; 1 edšake

15 mi le mahānye nabu ke nā ní nyehenyeloi le fē
nyēn awie aši lo akū na. 1 Ši foloi tete ke nye-

16 mimei ke wekumei ke šientšemei anōnye ahā,
ni ameahā agbe nyeten meikomei; 1 ni mei fē

17 anyenye ye migbei le ahewo. 1 Ni nyeyiten tšoi
18 kome neke ladšen. 1 Nyetšuišínme le mli nyeana

nyesusumai le ye.

- 20 Ši ke nyena ake tai ebole Jerusalem le, bele
 21 nyenaä nyelea, ake efitemo le eše. | Bele mei ni
 yo Judea le adšo foi aya gōdši le anō, ni mei
 ni yo eten le adše kpo, ni mei ni yo koi ase le
 22 akaba mli. | Ši owyeletō gbii le ne, koni nibii
 23 fē ni aīmā le aba mli. | Ši ao, mei ni hie musu
 le ke mei ni hāā fufo ye no gbii le anō le! Edša-
 ke fimō babao aba šikpon le no ke mlifū hā
 24 neke mañ ne. | Ni ameagbe ši ye klante na, ni
 anōame nom ke-ate dšen mādši le fē mli, ni dšen
 mādši anana Jerusalem no ke-yaši beyino ni
 dšen mādši ayinoi le aba mli.
- 25 Ni okadii aba hūlū ke nyontšere ke nulamii
 amli, ni šikpon le no hū fimō aba dšen mādši
 anō, ni ameafe yeyēye, ni nšo ke nšokei le a-
 26 gbe; | ni gbomei atšuii afā ye gbeye ke nibii ni
 baā dše len le agbekwemo hewo; edšake ahoso
 27 nwei hewalei le tete. | Ni no mli ni ameana gbo-
 mobi le miba ye atatuñ ke hewale ke anumnyam
 28 babao. | Ši beni nii ne aboi mlībā le, bele nye-
 kwea nwei, ni nyeholea nyeyitsei anō, edšake
 nyekpōmo le mibenke.
- 29 Ni ebuame abe ake: Nyekwea agbamitšo le
 30 ke tsei le fē; | agbene beni ametsirē bai, ni
 nyena le, nyedientše nyeleo, ake latsabe le eše
 31 etā momo. | Nakai non nye hū, beni nyena ake
 nii ne miba mli le, nyenaä nyelea, ake Nyon-
 32 mo mantšeyeli le eše etā. | Lelen, mikenye ake
 neke yino ne hon eyañ, ake dša fē eba mli
 33 dā. | Nwei ke šikpon aho aya; ši miwiemoi le
 hon eyañ.

34 Ši nyehie ahia nyehe nọ, koni gbī ko le fudo
ke dāto ke dan n̄mā he haomoi akaye nyetsuii
35 anọ, ni nakai gbī le aninanye trukā; edśakeši
take t̄sōne eeba mei fē nī tra šikpon mū le fē
36 nọ le nọ. † Nohewo le nyesraā ni nyesolea dāne,
koni nyesa nii ne fē nī aba mli le na foidsē ke
gbomobi le hie damo.

37 Ši fane le eetšō nii ye solemowe le, ni nyōn
le edše kpo, ni eyato gon nī atšeole Mūgon le
38 nọ. † Ni mañ mū le fē ba enō lebi mañkpa, ni
amebabole toi ye solemowe le.

Yi 22. Ši agbene akpiti gbīdšūrō nī atšeō Hehō
2 le baše. † Ni osofonukpai le ke wolonmāloi le
tao boni afe nī amekpātā ehie; edśake ameyaše
3 mañ le gbeye. † Ši Satana yabote Juda moni
atšeō ewekugbei ake Iskariote le mli, moni dše
4 mei nyonma ke enyo le ayikule le mli le. † Ni
eyin ete ni eke osofonukpai le ke asafoatsemei
5 le yawie, boni afe nī enōle ewo ameden. † Ni
amenyá, ni amekele ye ake ameahāle šika; †
6 ni ewo ši eto; ni etao be nī sa nī eke-nōle ewo
ameden, beni asafo be dšei le.

7 Keke le abolo akpiti gbī le ba, beni dša ake
8 agbeo Hehō tobi le; † ni etšu Petro ke Johane
eke: Nyeyaā ni nyeyasaā Hehō le nyetoawo, ko-
9 ni wobaye. † Ši amekele ake: Nēgbe otao ake
10 woyasa woto ye? † Ši ekeame ake: Na, kedši
nyebote mā leñ le, nū ko kenye akpe nī ehie
nu ke kpulu; nyenyiea ese ke-yaā šia heni eya-
11 bote le. † Ni nyeyakea šia le tše le ake: Tšōlo

- le keo ake: Nēgbe tohe le ní mike mikaseloi
 12 le baye Hehō le ye le yo? ǀ Ni eetšōnye nwei
 asa kpetenkple ní ake sumei sa le; dšei nyesaā
 13 nyetoa ye. ǀ Ni ameyiñ amete ni ameyana, take
 boni ekeame le, ni amesa Hehō le ameto.
 14 Ni beni n̄mletfa le še le, eho ekpasa ši, ni
 15 bofoi nyoñma ke enyo le hū fata ehe. ǀ Ni eke-
 ame ake: Taomo mitaoo ake mikenye yeo neke
 16 Hehō ne dāni mana amanehülū le; ǀ edšake mī-
 kēnye, ake miyen eko doññ ke-yaši beyino ni
 17 aba mli ye Nyoñmo mantšeyeli le mli. ǀ Ni ewo
 kpulu le, ni eda ši, ni eke: Nyenōa ene nye-
 18 dšāā mli nyehāa nyehe; ǀ edšake mikenye, ake
 minun̄ weintšo le yibii ne eko doññ ke-yaši be-
 yino ní Nyoñmo mantšeyeli le aba.
 19 Ni eko abolo, ni eda ši, ni ekūmo mli, ni
 enō-hāame, ni eke: Ene dši migbomotšo le ní
 anō-hā ye nyehewo le; nyefea ene ni nyenō-kai-
 20 mi. ǀ Nakai non̄ kē ewo kpulu le hū ye gbeke-
 niyyenii ase, ni eke: Neke kpulu ne dši kpañ-
 mo hē ye milá le ní anō-fie ši ahānye le mli.
 21 Tšebele na, moni bañōmi ahā le nine kemi
 22 ye okplō le nō; ǀ ni gbomobi le mīya, take bo-
 ni akpe mli ato le mon; tšebele ao, moni bañōle
 23 ahā le! ǀ Ni ame le ameboi amehe bimo ye
 amedientše ameten, ake ameten namo po bafe
 ene le.
 24 Ši bēi hū ba ameten, ake ameten namo ni
 25 abule moni fe fē. ǀ Ši ekeame ake: Mādši le a-
 mantšemei le yeo ameno nyontšo, ni mei ní ye
 26 ameno hewale le, atšeoame edšürōfeloi; ǀ ši nye

le ebenye nakai; ši moni moni dši agbo ye nyeten le, hā ní etšō tamō nyeten gbeke, ni moni
 27 dši onukpa hū take moni sumoo. 1 Edšake te moni fen? moni kpasāā niyenii aši le lo moni sumoo le? ani dsee moni kpasāā niyenii aši le? ši mi le miye nyeten take moni sumoo.

28 Ši nye nyedši mei ní kemi ehi ši dā ye mikai
 29 le amli; 1 ni mi hū mīto mantšeyeli mahānye, take boni mitše eto ehāmi le; 1 koni nyeye nii ni nyenu ye mikplō le he ye mimantšeyeli le mli, ni nyetra seiī anō ni nyekodšo Israel akutsei nyonma ke enyo le.

31 Ši Nyontšo le ke: Simon, Simon, na, Satana
 32 etao nyesegbe, koni eša nyemli take nīmā; 1 ši mi le mikpa fai mihāo, koni ohemo ke yeli akatā; ni bo hū, beni ootšō ohe le, wo onyemi-meī le hewale. 1 Ši le le ekele ake: Nyontšo, bo le mike-sa mihe, ni ke tšunō, gbele mliō, ní
 33 mikeo ate. 1 Ši eke: Petro, mikeo, ake nīmene wo nan agbe, ni otšo šiī ete ake oleemi.

35 Ni ekeame ake: Beni mitsunye ni nyebe fotro ke kotoku ke tokotai le, ani noko hianye? Ši
 36 ameke: Nokonoko ehiaawo. 1 Keke le ekeame ake: Ši agbene le, moni yo fotro le, hā ní eko, nakai non kē kotoku hū; ni moni be klante le,
 37 hā ní ehō etade ni eke-he eko. 1 Edšake mikenyeye, ake noni aīmā ne hū, dša eba mli ye mihewo, ake: „Ni abule aši mlatōloi anō;“
 38 edšake mihe nibii le hū ye nagbē. 1 Ši ameke: Nyontšo, na, klantei enyo ne. Ši ekeame ake: Efa.

- 39 Ni edše kpo, ni take boni efoö femo le eyin
ke-te Mũgon le no; ši ekaseloi le hũ nyie ese. |
- 40 Ši beni eše dšei le, ekeame ake: Nyesolea, koni
41 nyekabote ka mli. | Ni egbla ehe ši ke-dše amenö
afe tefö dšekemo, ni eho ekula ši, ni esole, |
- 42 eke: Ata, kędši ösumo kpulu ne dšiemö ke mi-
nõ dšē le! Tšebele dšee mi misuomonanii le, ši
43 bo onö le mon afe. | Ši bofo ko dšē nwei badšie
44 ehe kpo etšöle, ni ebawole hewale. | Ni ebaboi
plemö, ni esole ahũ fe tšutšu le. Ši ehe latša
45 tšereo fieo ši take lăkulibii kplei. | Ni beni ete
ši ke-dše solemo le mli, ni eba ekaseloi le anö
le, ebanaame ake amenwo ye awyerehō na; |
- 46 ni ekeame ake: Mēba nyewoö? Nyetea ši ni
nyesolea, koni nyekabote ka mli.
- 47 Ši beni ewieo lolo le, na, asafo ke moni a-
tšöle Juda, mei nyoñma ke enyo le aten mo-
kome le, ho yi amehie, ni etši ebenke Jesu,
48 koni ešo ena. | Ši Jesu kele ake: Juda, našomo
49 oke-nõo gbomobi le ohää? | Ši beni mei ní kele
yo le na noni baba le, amekele ake: Nyontšo,
50 wobămo klante, lo? | Ni ameten mokome bā oso-
51 fonukpa tšulo le, ni efo eninedšürō toi. | Ši Jesu
here no ni eke: Nyeñmea gbe neke bo! ni eta
etoi le he ni etšale.
- 52 Ši Jesu ke osofonukpai le ke solemowe asafo-
atšemei le ke onukpai le ní eba eno le ake:
Take boni abaä awuiyelo no nyedše kpo nyeba
53 ke klantei ke tsei ne: | beni mikenye yo sole-
mowe le dā le, nyešiaa nine ko ye mino; ši mon
ene dši nye nyeñmletfā le ke duñ le hewale le!

- 54 Ši amemōle ni amekplale ke-te, ni amekēle
te osofonukpa le we le. Ši Petro nyie se šon̄n. ı
- 55 Ni beni amēšere la ye mō te len̄ ni amēho amē-
56 tra he le, Petro hū ho ta ameten̄. ı Ši oblayo ko
nale n̄ eta la le he ne, ni ekwele gā neke ni
57 eke: Mone hū kele yo. ı Ši ekpa ye ese ni eke:
58 Yō, mileele! ı Ni fe se fio le mokroko nale ni
eke: Bo hū, ameten̄ moko d̄sio. Ši Petro ke:
59 Gbomo, d̄see min̄! ı No se afe n̄mletfā kome le
mokroko hū ka nō kē eke: Asanokwa, mone hū
60 kele yo; ed̄sake Galileanyo d̄sile tete! ı Ši Petro
ke: Gbomo, milee noni okeo ne! Ni amrō le non̄,
61 beni ekā he ewieo lolo le, wō gbe. ı Ni Nyontsō
le t̄sō ehe, ni ekwe Petro; ni Petro kai Nyontsō
le wiemo le, boni ekele ake: „Wō nan̄ agbe,
62 ni ookpa ye mise šii ete“ le. ı Ni Petro d̄se
kpo, ni eyafo āhū.
- 63 Ši mei n̄ h̄ie Jesu mli le ye ehe feo ni amē-
64 yile. ı Ni amēha eh̄ie ni amegbla eh̄ie m̄ai ni
amēbile amēke: Gba, namo d̄ši moni gbao mā
65 le? ı Ni nibii krokomei p̄i amewie amēšile ke
musub̄.
- 66 Ni beni d̄se t̄šere le, man̄ onukpai le ke oso-
fonukpai le ke woloñmālōi le na bakpe ši, ni
amekplale ke-te amedient̄še amed̄šinā le mli, ı
67 ni amēke: Ked̄ši bo d̄ši Kristo le, kemowo. Ši
ekeame ake: Ked̄ši mikenye le, nyehen̄ nyeyen̄; ı
68 ši ked̄ši mibi noko hū le, nyehān̄mi hetō, ni a-
69 san̄ nyen̄men̄ mihe. ı Ši ke-d̄še ene nō ke-yaā ne
gbomobi le ata Nyon̄mo hewale le nined̄šūrō nō. ı
70 Keke le amēfē amēke: Bele bō d̄ši Nyon̄mo bi

le mo? Ši ekeame ake: Nyedientše nyemike,
 71 akeši mi midši. ı Ši ameke: Meni wosa wotaog
 odaseyeli wofeo doññ? edšake wodientše wonu
 ake edše ena.

Yi 23. Ni amesafo mū le fē te ši, ni amekplale
 2 kete Pilato nō. ı Ši ameboi le naflomo ameke:
 Mone wona ni ētšō man le yin ni etšio oniatšumo
 ke Kaisare hāmo gbe, ni ekeo ake ledientše edši
 3 Kristo, mantše le. ı Ši Pilato le ebile ake: Ani
 bo dši Judafoi le amantše le? Ši eto he ehāle
 4 ni eke: Bo oke. ı Ši Pilato ke osofonukpai le
 ke asafoi le ake: Minaa fobusane ko ye gbomo
 5 ne mli. ı Ši ameka no fe tšutsu le, ni ameke:
 Eta man le mli noni etšōo nii ye Judea fē, ni
 6 eboi ke-dše Galilea ke-baši bie ne. ı Ši beni Pi-
 lato nu Galilea he le, ebi ake gbomo le Galilea-
 7 nyon, lo? ı Ni beni ena ele ake Herode hegbe
 le mli edše le, etšu akele-te Herode mo hū ni
 yo Jerusalem ye no gbii le amli le nō.
 8 Ši Herode le, beni ena Jesu le, ena miše ba-
 bao, edšake dšeenmo bēbe edše etaogle ekwe,
 edšake enu ehe sādši pī, ni ekwele gbe ake efe
 9 okadi ko ni ena. ı Ši ebile nii ye wiemoi pī amli;
 10 ši le le eheree le noko. ı Ši osofonukpai le ke
 woloñmālōi le badamo ši amebaflo ena naakpa. ı
 11 Ši beni Herode ke etabilōi gbe ehe guo ni ame
 ye ehe feo ni amewole atade kañkañkañ le,
 12 etšu akele-te Pilato nō ekoñ. ı Ši nakai gbi le
 no non le Pilato ke Herode tšōmo šientšemei,
 edšake sa le amennye amehe.

- 13 Ši Pilato tše osofonukpai le ke onukpai le
 14 ke mañ le ke-kpe, i ekeame ake: Nyeke neke
 gbomo ne eba miñõ, ake etsõ mañ le yin; ni
 na, mi le mikale ye nyehie ne, ši minaa fobu-
 sane komeflo ní nyeflo ena ye hewo le ye neke
 15 gbomo ne mli; i ši asañ Herode hũ enaa eko;
 edsake mitsunye enõ, ni na, efeko noko ní sa
 16 gbele. i Nohewo le matsõsele ni mañme ehe.
 17 Ši ehiale, ake dā gbidšurõ le enmeo mokome
 18 he ehäime. i Ši amefè kwa amebo ameke: Oke
 mone adše aya; ši ñmeme Baraba he ohāwo! i
 19 Moko ní atuā ko ní atše ye mā leñ ke awuiyeli
 20 hewo ni awole tšun le! i Nohewo le Pilato tše-
 21 ame ekoñ, ni etaoq ake enmeo Jesu he le. i Ši
 22 amesa ameblõ ekoñ ake: Señmo! seño! i Ši
 ekeame noni dši ši ete le ake: Ši mone le me
 efoñ efe? Minako noko ní sa gbele ye emli;
 23 nohewo le matsõsele, ni mañme ehe. i Ši ameka
 no ke gbēi wale, ni amentao ake asenle; ni
 amegbei le ke osofonukpai le anõ le ye no. i
 24 Keke ni Pilato kpe mli, ake afe boni ametaoq
 25 le; i ši enme moni atuātšemo ke awuiyeli hewo
 ni awole tšun ni ametaoole le he; ši Jesu le,
 enõle ehā ametaomo le.
 26 Ni beni amekplale ke-yaä le, amemõ Simon
 ko ní dši Kirenenyo ní dše nã no eba le, ni
 amenõ señoťšo le amefõ eno, koni ewo ke-nyie
 27 Jesu se. i Ši mā leñ asafo babao ke yei hũ ní
 yeo ñkomo ni amefoo amehäale le nyie ese. i
 28 Ši Jesu tšõ ehie ehāame ni eke: Jerusalem bi-
 yei, nyekafoa nyehāami; moñ nyedientše nyehie

- 29 ke nyebii nyefoa nyehâa. † Etfake na, gbii miba,
no mli ní ameake: Adšo kenei ke musui ní foko
- 30 dā ke fufoi ní ayeko dā! † No mli le ameaboī
gōdši le akemo ake: Nyegbea wono! ke gōdši
- 31 akpoi le hū ake: Nyehaä wono! † Etfake kedši
tšo nmon le he ni amefeo nii ne ye le, egbiñ
le, meni aafe ye he?
- 32 Ši akpla mei enyo krokomei hū, ní amedši
efonfeloi le ke-te, koni ayagbeame afata ehe.
- 33 Ni beni ameba he ní atseo dsei ake Yitšonoño
le, dsei amesenle ke efonfeloi le ye, mokome ye
- 34 ninedšurō ni mokome hū ye abeku. † Ši Jesu ke:
Ata, nō-faame; edšake ameleee noni ame-
feo. Ši amedša etadei le amli, ni amefō nō ošiki.
- 35 Ni mañ le damo ši amenkwe. Ši akutšontše-
mei le hū fata amehe ni ameyele ahi ameke:
Meikrokomei yiwala ehene, hā ní ehene ledientše
eyiwala, ke le dši Kristo moni Nyonmo ehala
- 36 le. † Ši asrafoi le hū ye ehe feo, ni ameba enō
- 37 ni amebahāle ašin, † ni ameke: Ke bo dši Juda-
foi le amantše le, heremo bodientše oyiwala! †
- 38 Ši anmā nmāle hū ye eyiten ye Helefoi ke Roma-
foi ke Hebrifoi anmākadii le amli ake: Mone
dši Judafoi le amantše le.
- 39 Ši efonfeloi ní tsotsoro ši le aten mokome lo-
mole eke: Ke bo dši Kristo le, heremo bodien-
tše oyiwala ke wonō hū! † Ši moko le here nō
- 40 ni ekāle eke: Ani bo hū ošee Nyonmo gbeye,
ake ní oyo fobu kome le non mli ne? † Ni wo
- 41 le dšagbe mon; edšakesi nii ní sa woniifemonii
le wona le; ši mone le efeko noko ní esaa. †

42 Ni eke Jesu ake: Kaimomi, Nyontso, beni ooba
43 ye omantseyeli le mli le! i Ni Jesu kele ake:
Lelen, mikeo ake nmene okemi ahĩ Paradeiso!

44 Ni afe fane nmle nyoĩma ke enyo mli; ni
duĩ wo ye šikpoĩ le no fẽ ke-yaši gbeke nme-
45 dši ete mli; i ni hũlũ wo duĩ, ni solemotsu len
46 muho le mli gbala ye ten tuntu. i Ni Jesu bo ke
gbẽ wale eke: „Ata, odeĩ mĩhie mimumo
miwo ne!“ Ni beni eke neke le, enõ emumo
le ehã.

47 Ši beni mei oha atse le na noni afe le, ewo
Nyoinmo hie nyam ni eke: Yen, ake neke gbo-
48 mo ne dšalon! i Ni asafoi fẽ ní ba no kwemo
le, noni amena nibii ní afe le, amešimo ametši-
49 tši ni amekũ amese. i Ši mei ní lele fẽ ke yei
le ní nyie ese ke-dše Galilea hũ le damo se šoinĩ
ni amenkwe nii ne.

50 Ni na, nũ ko ye ní atseole Josef, ni edši adši-
51 nafonyo, gbomo kpakpa ke dšalo, i le le ekplẽ
amedšinã ke ameniifemonii le; edše Arimatia,
Judafoi le amãdši le eko no, ni ledientše ekweo
52 Nyoinmo mantseyeli le gbe hũ; i mone yin ke-te
53 Pilato nõ, ni eyaba Jesu gbomotšo le; i ni edšiele
ke kpleke ši, ni enõ klala ebole he, ni eke-
nme gbonyobu ní akpe ye tesa mli ní moko
54 kãko mli dã le mli. i Ni nakai gbi le samo ke
tõ nõ ni, ni Sabato le efĩ.

55 Ši yei le ní ke Jesu dše Galilea ba le nyie
se, amemikwe tõhe le ke boni ato egbomotšo le
56 ahã. i Ši amekũ amese, ni amesa tšofãi ke nmai;
ni Sabato le no le amefe diĩn ye kitã le na.

- Yi 24.** Ši otsi le gbī klenklen le nō lebi mankpa
le ame_{ba} bu le he, ni amehie tsofāi ke nmai
ní amesa ameto le ke-ba, ni meikomei hū fata
2 amehe. 1 Ni amena ake akoklo te le ke-dse bu
3 le na; 1 ni beni ameyabote mli le, amēnaa Nyon-
4 tso Jesu gbomotso le. 1 Ni eba mli ake beni
amefe yeyeye ye no hewo le, na, hi enyo da-
5 mo amemasei, ni amewo atadei kankai. 1 Ši beni
ameseo gbeye ni amemamo amehie si le, nomei
keame ake: Meba nyetao hiekalo le ye gbohi
6 aten? 1 Ebe bie, si ete si mon! Nyekaia boni eke-
7 nye beni eyo Galilea lolo le, 1 ake: Dsa ake anō
gbomobi le awo gbomei esafeloi aden, ni asenle,
8 ni gbī ní dši gbī ete le ete si ekon. 1 Ni ame-
9 kai ewiemoi le; 1 ni amekū amese ke-dse bu le
na, ni ameyadšadše nii ne fē ametsō mei nyonma
10 ke ekome le ke mei ní efe le fē. 1 Ši Maria
Magdalene ke Johana ke Maria Jakobo (nye le)
ke mei ní efe ní fata amehe le dši mei ní ba-
11 gba bofoi le nii ne. 1 Ni amewiemoi le feo ame-
hie ake adesai, ni amehceame ameyee.
12 Ši Petro le, ete si ni esa foi ke-te bu le he,
ni noni eho ekoto si le, ena klalai le dšro si
anklo anklo, ni edse dsei, ni ehie fele yā ye
ledientše emli ye noni ebaba le hewo.
13 Ni na, nakai gbī le nō non le ameten mei
enyo yin ke-te akrowa ko ní eke Jerusalem
dšekemo afe stadioi nyonmai ekpa, ní atseole
14 Emao le mli. 1 Ni ame hū amewie ye ameten ye
15 nibii fē ní eba mli ne hewo. 1 Ni eba mli ake
beni amewiewieo ni amebibio amehe le, Jesu

dientše hū tši ebenkeame, ni ekeame banyie; 1
 16 ši atšimo amehienmeii agbe, ni ameyoole. 1 Ši
 17 ekeame ake: Meni sādši nyegbaä ye nyeten ye
 18 gbe le no ni nyefeo mobomobo ne? 1 Ši ameten
 mokome ni atšeole Kleopa le to he ni ekele ake:
 Ani okome keke dši gbo ye Jerusalem ni lee nii
 19 ne ni afe ye dsei ye gbii ne amlī le? 1 Ni eke-
 ame ake: Mē nii ni? Ši amekēle ake: Jesu Na-
 zarenjo le, ni dši gbalō ni yo hewale ye nii-
 tšumo ke wiemo mli ye Nyonmo ke man le fē
 20 hie le he nii le; 1 ke boni wosofonukpai le ke
 wokutšontšemei le enōle ehā gbele fobu le, ni
 21 amesenle le; 1 ši wo le wohie kā no, ake kule
 le dši moni bakpō Israel le; ši asan ene fē se
 22 le nmenē dši gbī ete ni afe nii ne. 1 Ši asan
 woten yei komei hū hā wona kpe wohe, edšake
 23 amēba bu le he mra mli, 1 ni benī amēnaa egbo-
 motšo le, amēba ni amēbake, ake amēsa amēna
 bōfoi ni ke ake ehie kā le ahe kpodšiemō ko. 1
 24 Ni mei ni kewo yo le atēn meikomei te bu le
 he, ni amēna take boni yei le hū ke le; ši le
 25 le, amēnaale. 1 Keke ni le le ekeame ake: O
 kwašiai ni nyeyo sō ye nyetsui mli, ake nyeahe
 26 nii fē ni gbalōi le ke le no nyeaye! 1 Ani edšaa,
 ake Kristo na neke amanehūlūi ne ni ebote
 27 enumnyam le mli? 1 Ni eboi ke-dše Mose ke
 gbalōi le fē he, ni etšōame nibii ni yo nīmālei
 28 le fē mli ye ehewo le ašiši. 1 Ni amēbenke akro-
 wa ni ameyāā mli le; ni efe tamō noni etaoō
 29 ehie eyāā. 1 Ni amenyē eno amēke: Okewo ahi ši,
 ši dse minā ni dšetšeremo eho. Ni ete mli ni

- 30 ekeame yahî ši. ı Ni ebaba mli ake beni ekeame
 kpasaä niıyenii ahe le, eko abolo edšo, ni ekū-
 31 mo enō-hāame; ı keke ni amehienmeii gble ni
 ameyole, ni eladše ye amehie, ni amenaale doññ. ı
 32 Ni ameke amehē ake: Ani wotšui he edoo la ye
 womli beni ekewo wieo ye gbe le no le, beni
 egble ñmālei le etšōwo le?
- 33 Ni amete ši ye nakai ñmletfā le no noñ, ni
 amekū amese ke-ba Jerusalem, ni amebana mei
 nyoñma ke ekome le, ní amebua amehē na ke
 34 mei ní keame yo le; ı mei ní ke: Yen, ake
 Nyontšo le ete ši, ni edšie ehe kpo etšō Simon. ı
 35 Ni amedientše hū amegba noni afe ye gbe le
 no le ke beni fe ní ameyole ye abolokūomo le
 mli le.
- 36 Ši beni amewie neke le, Jesu dientše badamo
 37 ameten, ni ekeame ake: Hedšole ahānye! ı Ši
 noni amehēle ši ni amese gbeye le, amesusu
 38 ake mumo amenaä. ı Ni ekeame ake: Meba nye-
 haoo? ni menihewo hū ni ñwanedše teo ši ye
 39 nyetšuii amli? ı Nyekwea minidši ke minādši,
 ake midientše mini, nyetaä mihe ni nyekwea; ši
 mumo be helo ke wui, take boni nyenaä ake
 40 miyo ne. ı Ni beni ewie neke le, enō enidši ke
 41 enādši etšōame. ı Ši beni amehēe ameyee lolo
 ye miše hewo ni amehie feame yā le, ekeame
 42 ake: Nyeye ñmā ko ye bie, lo? ı Ni amehāle
 43 lo ní aši kuku ke wō agbaku; ı ni ehe, ni eye
 ye amehie.
- 44 Ši ekeame ake: Enemei dši wiemoi ní minō-
 wienye beni mikenye yo lolo le, ake dša ake

nibii fē ní aṁmā yē Mose mla le ke gbaloi le
ke lalai le amlī yē mihewo le ana aba mli. 1

45 Keke le egble amedfēnmo mli, koni amena ṁmā-
46 lei le ana. 1 Ni ekeame ake: Neke aṁmā, ni neke
edša, ake Kristo na amanehūlū, ni ete ši ke-dše
47 gbohi atēn yē gbī ní dši gbī ete le nō; 1 ni egbei
le anō le ašie tsuitsakemo ke ešaifā atšō mādši
48 fē, ni aboi ke-dše Jerusalem. 1 Ši nye le nyedši
49 neke nii ne ahe odasefoi. 1 Ni na, mi le mitsū
mitše ši wō le ke-ba nyeno; ši nye le nyehia ši
yē Jerusalem mā len ke-yaši beyino ní awonye
hewale ke-adše ṁwei.

50 Ši ekeame dše kpo ke-te Betania, ni ehole
51 enidši anō ni edšoame. 1 Ni eba mli ake, beni
edšoame le, edše amēnō ni awole ke-te ṁwei. 1
52 Ni ame amedšale, ni amekū amese ke-te Jeru-
53 salem ke miše kpetenkple; 1 ni ameye solemo-
we le dāne, ni amehie Nyonmo yidšiemō kele
dšomo.

SANE KPAKPA LE,
BONI JOHANE ÑMÃ HÃ.

Yi 1. Šišidšē leñ wiemo le yō, ni wiemo le ke
2 Nyonmo yō, ni Nyonmo dši wiemo le. | Le non,
3 šišidšē leñ eke Nyonmo yō. | Nibii fia, le non
4 aňō-fe, ni ašiile afee nokonoko ní afe. | Emli
5 wala yō, ni wala le dši gbomei ala le; | ni la le
tšoo ye duñ le mli, ni duñ le enaa na.

6 Nū ko ye ní atšule ke-dše Nyonmo ñō, a-
7 tšeole Johane. | Le le eba odaseyeli, koni eye
la le he odase, koni mei fē atšō eno ahe aye. |
8 Dsee le dši la le; ši mon eba la le he odase-
yeli.

9 Anokwa la le ní tšoo hää mofemo le miba dše
10 leñ. | Dše le mli eyō, ni atšō eno afe dše le, ni
11 dše le leele. | Ledientše enō ñō ni eba, ni mei
12 ní dši ledientše enō le hereele. | Ši mei abo ní
herele le, ehāame hegbe ake ameafe Nyonmo
13 bii, mei ní heo egbei le no yeo le; | mei ní dsee
lá lo helo suomō lo nū suomō, ši Nyonmo mli
mon ni afoame ke-dše le.

14 Ni wiemo le tšō helo, ni eši bu ye woteñ, ni
wona enumnyam le, ake tše le bi kome ní afo

le anumnyam, ni eke dromo ke anokwale yi obō.

15 Johane yeo ehe odase ni ebo eke: Mone dsi mo he ni mika: Moni baä ye mise le, mihie etsō, 16 edšake eye tšutšu dāni miyo le. i Ni edše emli obōyimo le ni wofē wona, dromo hū ye dromo 17 nādšian. i Ši mla le, atšō Mose nō anō-hā; dromo le ke anokwale le, Jesu Kristo hewo eyo. i 18 Nyonimo le, moko enakole peñ; bi kome ni yo tše le mliši le, le ni etši etā etsō fanñ.

19 Ni ene dsi Johane odase le, beni Judafoi le tšu osofoi ke Lewifoi ke-dše Jerusalem, koni 20 amebile ake: Namo dšio? le. i Ni egba mli ni ešiuu nō, ni egba mli ake: Dsee midši Kristo 21 le. i Ni amebile ake: Meni dšio mo? Elia dšio? Ni eke: Dsee midši. Gbalō le dšio? Ni ehere 22 nō eke: Dabi. i Agbene amebile ake: Namo dšio? koni wona hetō ko woķe-yahā mei ni tšuwō le: Te owieo ye bodientše ohe teñ? i Eke: 23 Mi dsi „mo gbē ni bo o ye nā le nō ake: Nyedšadšea Nyontšo le gbe le,“ take boni 24 Jesaya, gbalō le, ke le. i Ni mei ni atšu le dše 25 Farisifoi le atēñ; i ni amebile ameķe: Meni hewo obaptisio mo, keđši bo le odsee Kristo le alo 26 Elia alo gbalō le? i Johane hereame nō eke: Mi le mibaptisio ye nu mli, ši moko damo nye- 27 teñ ni nye le nyeleele, i le dsi moni baä ye mise ni etsō mihie le, mo tokotakpā ni misaa ake 28 mifeneo le i Nii ne afe ye Betania, ye Jordan se le, ye heni Johane baptisio ye le.

29 Dšetšerenō le Johane na Jesu miba enō ni

- eke: Na, Nyonmo tobi le ní woo dse le he esa
 30 le ke-yaä le! ı Mone dši mo hewo ni mi mike:
 ,Mise le nū ko miba ní etšō mihie, edša-
 31 ke eye tšutšu dāni miyo' le. ı Ni mi le mi-
 leele, ši mon koni adšiele atšō Israel hewo ni
 mi miba mibaptisio ye nu le mli le.
- 32 Ni Johane ye odase eke: Mina Mumo le yio
 ši ke-dše nwei tamō okpo, ni ehio ši ye eno. ı
- 33 Ni mi le mileele, ši mon moni tšumi ake miba-
 baptisi ye nu mli le, le non ekemi ake: Mo no
 ní oona ake Mumo le yio ši ni ehio ši ye le,
 le dši moni baptisio ye Mumo kronkron mli le. ı
- 34 Ni mi le mina, ni miye he odase, ake Nyonmo
 bi le dši ne.
- 35 Asa dšetšerenō le Johane ke ekaseloı le aten
 36 mei enyo damō ši, ı ni noni ekwe Jesu ní šeraä
 37 ši le, eke: „Na, Nyonmo tobi le!“ ı Ni ka-
 seloı enyo le nu ewiemo le, ni ameyanyie Je-
 su se.
- 38 Ši Jesu tšō ehe, ni beni ena ake amenyie ese
 39 le, ekeame ake: ı Meni nyetao? Ši ame le ame-
 kele ake: Rabi (noni, kedši atšō šiši le, dši:
 40 Tšōlo), nēgbe ohio? ı Ekeame ake: Nyebaä ni
 nyebakwea! Ameba amebana heni ehio le, ni
 no gbī le no non le amekele hī ši. Ni eše gbe-
 41 ke nmedši edfe mli. ı Andrea, Simon Petro nye-
 mi le, dši mei enyo le ní nu ní Johane wie ni
 42 amenyie ese le aten mokome. ı Le le ena ledien-
 tše enyemi Simon tšutšu, ni ekele ake: Wona
 Mesia (noni, kedši atšō šiši le, dši Kristo, lo
 43 moni afole mū) le. ı Ni ekele ba Jesu nō. Ni

beni Jesu kwele le, eke: Bo dši Simon, Jona bi le, bo le atseo Kefa (noni ešišitsōmo dši: Petro lo te le).

- 44 Dšetšerenō le Jesu mitao ake eyaā Galilea, ni
 45 ena Filipino, ni Jesu kele ake: Nyiemo mise! Ši
 Filipino dše Betsaida ní dši Andrea ke Petro mā
 46 len. i Filipino na Natanael, ni ekele ake: Mo he
 ní Mose nīmā ye mla le mli, ke gbaloi le, wo-
 47 nále, Jesu, Josef bi ní dše Nazaret le. i Ni Na-
 tanael kele ake: Ani Nazaret le, noko kpakpa
 anyē adše dšei? Filipino kele ake: Ba ni oba-
 48 kwe! i Jesu na Natanael mība enō, ni eke ye
 ehewo ake: Na, anokwa Israelnyo, mo mli ní a-
 49 pasa be. i Natanael kele ake: Nēgbe olemi ke-
 dše? Jesu here nō ni ekele ake: Dāni Filipino
 50 tseo, beni oyo agbamitšo le šiši le, minao. i Na-
 tanael here nō ni ekele ake: Rabi, bo dši Nyon-
 51 mo bi le, bo dši Israel mantše le! i Jesu here
 nō ni ekele ake: Edsake mikeo ake minao ye
 agbamitšo le šiši hewo le oheo oyeo: Oona nii
 52 wudši ní fe ene! i Ni ekele ake: Lelen, lelen,
 mikenye ake: Ke-dše be ne nō le nyeana nwei
 na ekā, ni Nyonmo bofoi le miya nwei ni ame-
 miba šiši ye gbomobi le nō!

- Yi 2. Ni gbi ní dši gbi ete le akpe yō ye Kana ye
 2 Galilea; ni Jesu nye le ye dšei. i Ši akpe Jesu hū
 3 ke ekaseloi le ke-te yokpemo he le. i Ni beni wein
 le šee le, Jesu nye kele ake: Amebe wein. i
 4 Jesu kele ake: Mikeo he sane meni dši, yō? Mi-
 5 nmlētšā le šeko. i Enye le ke tšūdši le ake: Nofē-

- 6 no ní eekenye le, nyefea! ı Ni te-nubotokui ekpa
māmo ši ye dŕei, ye Judafoi le ahetsūmo hewo,
7 ekome anyē aye susumogbei enyo lo ete. ı Jesu
keame ake: Nyewoa botokui le amli nu obōbō
8 Ni amewo mli ke-baši nabu. ı Ni ekeame ake:
Nyeyea eko, nyeke-yahāa kpemo le tŕe le. Ni
9 ameke-te. ı Ši beni kpemo le tŕe le sa ena nu
ní etŕō wein, ni elee heni edŕe, ši tŕūdŕi le ni
ye nu le keke le le, kpemo tŕe le tŕe ayemforo-
10 wu le, ı ni ekele ake: Mofēmo ke wein kpa-
kpa mää ši klenklen le, ni beni mei etoro le,
no koni ameke noni dŕi efon fe no le baä; ši
bo le onō wein kpakpa le oto ke-baši be ne. ı
11 Okadii aŕiŕidŕe ne Jesu fe ye Kana ye Galilea,
ni enō enumnyam le etŕō, ni ekaseloi le he eno
ameye.
- 12 Ene se le eyin ete Kapernaum, le ke enye
le ke enyemimei le ke ekaseloi le, ni dŕei le
ameyee gbii pi.
- 13 Ni Judafoi le a-Hehō le eŕe etā, ni Jesu te
14 Jerusalem; ı ni eyanina mei ní hōo tŕinai ke toi
ke okpoi ke mei ní tŕakeo ŕika hū tra ši ye
15 solemowe le. ı Ni enō tankpei bibii efe kplebii
enō-ŕieame fē ke-dŕe solemowe le, ke toi le ke
tŕinai le, ni efose tŕakeloi le aŕika le efie ši,
16 ni ebutu okplōi le, ı ni eke mei ní hōo okpoi
le ake: Nyedŕiea nii ne ke-dŕea bie, nyekañōa
17 mitŕe we le nyefea dŕa no! ı Ši ekaseloi le kai
ake anmā ake: „Owe he hiēdo le eyemi.“
- 18 Agbene Judafoi le here no ni amekele ake:
19 Me okadi onō-tŕōwo, ake ofeo ene le? ı Jesu

here nō ni ekeame ake: Nyekūmoa solemotšu
 20 ne, ni gbūi ete mli le mawo nō ekoñ. | Keke
 le Judafoi le ke: Afii nyoñmai edse ke ekpa mli
 atfa solemotšu ne, ni bo le, gbūi ete mli oowo
 21 nō ye lo? | Ši le le ewie ye egbomotšo le solemo-
 22 tšu le he. | Nohewo le beni ete ši ke-dše gbohī
 atēñ le, ekaseloī le kai ake ewie ene, ni ame-
 he noni anmā le ke wiemo ní Jesu wie le
 ameye.

23 Agbene, beni eyo Jerusalem ye Hehō le gbūi
 dšūdsi le amli le, mei pī he egbei le nō ye,
 24 beni amēna okadii ní efe le. | Ši Jesu dientše
 25 edšiee ehe ši ehāāame, edšake eleame fē, | ni
 ehiaale koni moko aye gbomo he odase, edšake
 ledientše ele noni yo gbomo mli.

Yi 3. Ši nū ko dše Farisifoi le atēñ, atšeole Niko-
 2 demo, Judafoi le anukpa; | le eba Jesu nō nyōñ,
 ni ekele ake: Rabi, wole ake Nyoñmo nō odše
 oba ake tšolo; edšake moko nyēñ afe okadii ní
 bo le ofeo ne, ake dša Nyoñmo kele ye keke. |
 3 Jesu here nō ni ekele ake: Lelen, lelen, mīkeo
 ake: Kedši afoō moko ke-dšee nwei le, enyēñ
 4 ena Nyoñmo mantšeyeli le. | Nikodemo kele ake:
 Te aafe tēñ ní beni gbomo egbo le ni afole? Ani
 5 eenyē ebote enye musu mli ekoñ ni afole? | Je-
 su here nō ake: Lelen, lelen, mīkeo ake: Ke-
 dši afoō moko ke-dšee nu ke Mumō mli le, e-
 6 nyēē ebote Nyoñmo mantšeyeli le mli. | Noni afo
 ke-dše helo mli le, helo dši; ni noni afo kedše
 7 Mumō mli le, mumō dši. | Ohie akafeō yā ake

- mikeo ake: Dša ake afonye ke-dše nwei le. 1
- 8 Mumo le, heni esumoo le, emuo ye, ni egbemo onuo, ši kēle olee heni edše lo heni eyaä: nakai dši mofēmo ní afole ke-dše Mumo le mli le. 1
- 9 Nikodemo here no ni ekele ake: Te aafe nii ne ten? 1 Jesu here no ni ekele ake: Ani bo le Israel tšolo le dšio, ni enemei olee ne? 1 Lelen, lelen, mikeo ake: Noni wole le, no wowieo; ni noni wona le, no he odase woyeo; ni wodase le nyehee. 1 Ke šikpon no nii ní mikenye ni nyehee nyeyee le, te ten ní kedši makenye nwei
- 12 nii le, ni nyeahe nyeyen? 1 Ni moko ekwoko eyako nwei, ake dša moni kpleke ši ke-dše nwei
- 13 le, gbomobi le ní yo nwei le. 1 Ni take boni Mose wo onufu le no ye nã le no le, dša ake nakai aawo
- 14 gbomobi le no. 1 Koni mofēmo ní heo eno eyeo le hie akakpātā, ši ena nano wala mon.
- 15 Edšake neke Nyonmo sumo dše le, ake eno ebi kome ní afo le ehā, koni mofēmo ní heo eno eyeo le hie akakpātā, ši ena nano wala mon. 1 Edšake Nyonmo tšuu ebi le ke-ba dše
- 16 le mli, koni ebakodšo dše len, ši mon koni atšo eno ahere dše len yiwala. 1 Moni heo eno eyeo le, akodšoole, ši moni hee yee le, akodšole momo, edšake eheko Nyonmo bi kome le ní afo le
- 17 gbei le no eyeko. 1 Ši kodšomo le ne, ake la le eba dše le mli, ni gbomei le sumo duñ le mon
- 18 fe la le, edšake ameniitšumoi le efon dši. 1 Edšake mofēmo ní tšuo niisanii le nyēo la le, ni
- 19 ebaa la le he, koni akakā eniitšumoi le. 1 Ši moni feo anokwale le baä la le he, koni eni-

tsumoi le adše kpo, ake atšuname ye Nyonimo mli.

22 Nii ne ase le Jesu ke ekaseloi le ba Judea šikpon le no, ni ekeame hi dsei, ni ebaptisio. †

23 Ši Johane hū mibaptisi ye Ainon ye Salim masei, akeši nu pī ye dsei, ni ameba ni abaptisi-

24 ame; † edšake be le anako anō Johane awo tšun.

25 Agbene nwanedše bate ši ye Johane kaseloi

26 le ke Judafoi le amli ye hetšumo hewo. † Ni ameba Johane nō ni amebakele ake: Rabi, moni keo yo ye Jordan se le, moni bo oye odase ohā le, na, le non ebaptisio, ni mei fē miba enō. †

27 Johane here no ni eke: Gbomo nyēē ako noko,

28 ake dša adše nwei anō-hāle. † Nyedientše nyemiyemi odase, ake mike ake: Dsee mi midši Kri-

29 sto le, ši mon ake atšumi ke-tšō no hie. † Moni yo ayemforo le, dši ayemforowu le; ši ayemforowu le šientše ní damo ši ni eboole toi le, nyá-

30 mo enyāā ye ayemforowu le gbē le hewo. No hewo le neke minyámo ne eba mli. † Le le eefere, ši mi le, mino agbo.

31 Moni dseo nweigbe le fe fē. Moni dseo šikpon le no le, dseo šikpon le no ni ewieo šikpon

32 le he. Moni dseo nwei le fe fē, † ni noni ena ni enu le, no he odase eyeo; ni edase le moko-

33 moko hee. † Moni he edase le, esoo na, ake anokwafo dši Nyonimo. † Edšake moni Nyonimo

34 etsu le, Nyonimo wiemoi ewieo; edšake dsee susumo na ni Nyonimo nōo Mumo le ehāā. † Tše

35 le misumo bi le, ni enō nii fē ewo eden. † Moni

heo bi le no eyeo le, eye nano wala; ši moni
boo bi le toi le, enan nano wala, ši moni Nyon-
mo mlifū le hio eno.

- Yi 4.** Agbene beni Nyontšo le na le, ake Farisifoi
le enu, ake Jesu mife kaseloi ni ebaptisi mei
2 babao fe Johane, i tšebele Jesu dientše ebaptisii,
3 ši moni ekaseloi le, i eši Judea ni eyin ete Gali-
4 lea ekoñ. i Ši dša ake etšo Samaria. i Agbene
5 eba Samaria man ko ni atšeo Sikar le, ye ši-
kpon kutū ni Jakob nō-hā ebi Josef le masei. i
6 Ši Jakob nubu le ye dšei. Keke ni Jesu, akeši
gbenyiemō le etole hewo le, eho eta ši neke ye
nubu le no. Afe nmele nyonma ke enyo mli.
7 Yō ko dše Samaria ba nuye. Jesu keke ake:
8 Hāmi eko manu! i Edšake ekaseloi le ete mā len
9 ameyahe nmā. i Keke le Samariayo le keke ake:
Te ten ni bo, ni odši Judanyo le, obiomi, ni
midši Samariayo le, nu ni onu? Edšake Judafoi
10 le ke Samariabii le yee. i Jesu here no ni ekele
ake: Ona ole Nyonmo nōkēnō le ke moni dsi
moni keo ake: 'Hāmi eko manu' le, dšikule bo
11 moni obale ni ehāo wala nu. i Yō le keke ake:
Nyontšo, obe noko ni onō-ye, ni bu le hū mli
12 kwo; nēgbe ona wala le nu le ye mo? i Ani bo
le ofe wotše Jakob, ni hāwo nubu le, ni ledien-
13 tše enu mli nu, ke ebii ke ekoloi le? i Jesu here
no ni ekele ake: Mofemo ni nuo nu ne eko le,
14 kumai ayele ekoñ; i ši moni nuo nu ni mi ma-
hāle le eko le, kumai yenle donn ke-ate nano;
ši moni, nu ni mahāle le, atšo nubu hienmei ni
15 baä keyaä nano wala mli ye emli. i Yō le keke

ake: Nyontšo, hāmi nu ne, koni kumai akayemi,
 16 ni misa mikaba bie mibaye. i Jesu kele ake: Ya,
 17 tše owu, ni okele aba bie! i Yō le here no ni
 ekele ake: Mibe wu. Jesu kele ake: Odsogbā
 18 oke ake: Mibe wu le; i edšake wumei enumo
 ogbā, ni moni oyo agbene le, dsee owu dšile;
 19 no mli le oke anokwa. i Yō le kele ake: Nyon-
 20 tšo, mina ake gbalō dšio: i Wotšemei le sole ye
 gon ne no, ni nye le nyeke, ake Jerusalem dši
 21 he ní dša ake mei asole ye. i Jesu kele ake: Yō,
 hemi oye, ake nmletfā le miba ní dsee gon ne
 no ni asan dsee Jerusalem ni nyeasole tše le
 22 ye. i Nye le, nyesoleo noni nyelee le, wo le,
 wosoleo noni wole le, ake ši walaheremo dše
 23 Judafoi le anō: i Ši kēle nmletfā le miba ni eše
 agbene, beni soleloi anokwafoi le asole tše le ye
 mumo ke anokwale mli, edšake tše le hū mītao
 24 mei ní soleole neke le. i Nyonmo le Mumon, ni
 mei ní soleole le, edša ake mumo ke anokwale
 25 mli amesoleo ye. i Yō le kele ake: Mile ake
 Mesia miba, moni atšeole Kristo le, beni le le
 26 eba le, eegbawo nii fē. i Jesu kele ake: Mi ní
 mīkeo wīeo le, midši.
 27 Keke ni ekaselo le ba, ni amēhie feame yā,
 ake eke yō wīeo le; tšebele moko biile ake:
 Meni obiolo? alo, meni wiemo okele wīeo? i
 28 Agbene yō le ši enugbe le, ni eyiñ ete mā len,
 29 ni eyake mei le ake: i Nyebaä nyebakwea gbo-
 mo ko ní tšōmi nii fia ní mife dā; ake dsee Kri-
 30 sto le ne, lo? i Keke le amedše mā len amēba
 enō.

31 Ši bele no mli le ekaseloi le kpale fai ameke.
 32 Rabi, ye nii! i Ni ekeame ake: Mi le miye nĩmā
 33 ní miyeo, ní nye le nyelee. i Nohewo le ekase-
 loi le ke ye ameten ake: Ani moko ebahāl
 34 noko eye? i Jesu keame ake: Minmā dši, koni
 mafe noni moni tšumi le sumo, ni magbe eni-
 35 tšumo le na. i Ani nye le nyekee ake: Nyōdši
 edfe efe lolo ni ablekūomo-be le baä? Na, mi-
 kenye ake nyeholea nyehienmei anō ni nyekwea
 aboi le anō, edšake amegba futā momo sa kūo-
 36 mo. i Ni moni kūo le naä apabonii, ni ebuaä
 nibii ana etoo nano wala, koni moni dūo le ke
 37 moni kūo le ayi enyo le fē anyā šikome. i Edša-
 ke ene mli ni wiemo ní awie ake: , Mokome
 38 dūo ni mokroko kūo le dši anokwa le. i Mi le
 mitšunye, koni nyeyakū noni dšee nye nyetšu
 he noko; meikrokomei etšu nii, ni nye le nyeba
 ameniitšumo le mli.

39 Ši no mā le mli Samariabii le pī he eno ye
 ye yō le wiemo le ní enō-ye odase ake: Eke-
 40 mi nii fia ní mife pen le hewo. i Nohewo le beni
 Samariabii le ba enō le, amebale ake ekeame
 41 ahī ši; ni ehī dšei gbii enyo. i Ni mei pī ní fe
 tšutšubii le sa he ye ye ledientše ewiemo le he-
 42 wo; i ni ameke yō le ake: Agbene womihe wo-
 miye, dšee bo owiemo le hewo donn; edšake
 wodientše wonu, ni wo wona wole, ake anō-
 kwale, mone dši dšee le walaherelo le, ní dši
 Kristo le.

43 Ši gbii enyo le se le eyiñ ke-dšee dšei ete Ga-
 44 lilea. i Edšake Jesu dientše ye odase, ake gbalō

45 be wō ye ledientše edšakuman. ı Agbene, beni
 eba Galilea le, Galileabii le ní ena nii le fē ní
 efe ye Jerusalem ye gbidšūrō le nō le nōle, a-
 keši ame hū ameba gbidšūrō le nō.

46 Keke le Jesu ba Kana ye Galilea, heni etšō
 nu wein ye le, ekon. Ni mantšewe nu ko ye,
 47 moni ebi he miye ye Kapernaum. ı Le le, beni
 enu ake Jesu edše Judea eba Galilea le, ete
 enō ni eyabale, ake eba ni ebatša ebi le, edša-
 48 ke egbo etā. ı Keke le Jesu kele ake: Dša nye-
 na okadii ke nakpenii, dāni nyeahe nyeye! ı
 49 Mantšewenu le kele ake: Nyontšo, ba, dāni mibi
 50 le agbo! ı Jesu kele ake: Ya, obi le yi ena wa-
 la! Ní nū le he wiemo le ní Jesu kele le eye,
 51 ni eyin ete. ı Ši beni eyaä lolo le, etšūdši le
 kele kpe, ni amebagbale ake: Obinu le yi ena
 52 wala! ı Keke le ebiamē no n̄mletfa nō ní ehe
 boile wa; ni amekele ake: Nye, fane n̄mle kome
 53 yino ni fulu le šile. ı Keke le tše le na le, ake
 no n̄mletfa le nō non ní Jesu kele ake: ,Obi le
 yi ena wala' le; ni ledientše ehe eye ke ewe le
 54 fē. ı Asa ene dši okadi, noni dši enyo ní Jesu
 fe, beni edše Judea eba Galilea le.

Yi 5. Ene se le Judafoi le ye gbidšūrō, ni Jesu
 2 te Jerusalem. ı Agbene kpakpo ye Jerusalem ye
 toiagbo le hewo, ni Hebri wiemo mli le atšeo
 3 Betesda, ni eyo kpatai enumo. ı Ni enemei amli
 helatšemei pi, filafoi, ošifoi, oblaiyeloi kāmo, ni
 4 amemeo nu le mlita. ı Edšake bei komei amli
 le n̄weibofa ko kplekeo ši ke-baä kpakpo le mli

- ni ebataä nu le mli; keke le emlitā le se le
 mofēmo ní yagbeo nu le mli tšutsu le, ehe waä-
 5 le ye hela fē hela ní eyeo le mli. ı Ši nū ko ye
 dsei ní hela hiele afi nyoñmai ete ke kpanyo. ı
 6 Le le, beni Jesu nale ní ekā ši, ni ele ake etše
 āhū le, ekele ake: Osumo ake ohe awao, lo? ı
 7 Helatše le herele no ake: Nyontšo, mibe moko,
 ní beni ata nu le mli le, ni ewomi eyawo kpa-
 kpo le mli; ši beni mi le mibaä le, mokroko
 8 tšoo mihie eyagbeo mli. ı Jesu keke ake: Te ši,
 9 wo osa le no, ni onyie. ı Ni amrō le gbomo le
 he wale, ni ewo esa le no, ni enyie. Ši Sabato
 dši no gbī le no non.
 10 Nohewo le Judafoi le ke moni atšale le ake:
 Sabatogbī le ne, ahāāo hegbe, ake owoo sa. ı
 11 Ehereame no ake: Moni etšami le, le non eke-
 12 mi ake: Wo osa le no, ni onyie. ı Agbene ame-
 bile ake: Namo dši gbomo ní keo ake: Wo osa
 13 le no ni onyie le? ı Ši moni atšale le lee moni
 dši; edšake Jesu etši ehe ke-te, akeši mei pī ye
 dsei.
 14 No se le Jesu nale ye solemowe le, ni ekele
 ake: Na, ohe ewao; kafe eša donñ, koni noni
 15 yo efon fe tšutsu nō le akaba ono. ı Gbomo le
 yin ete ni eyagba Judafoi le, ake Jesu dši moni
 16 tšale le. ı Nohewo le Judafoi le tiu Jesu, ni a-
 metaole amegbe, akeši efe nii ne ye Sabatogbi
 le no.
 17 Ši Yesu hereame no eke: Mitše mitsū nii ke-
 18 baši be ne, ni mi hū mitsuo. ı Nohewo le no
 mon Judafoi le taole amegbe, akeši dsee Sabato

le keke ni ebule, ši esa eke hū, ake ledientše etše dši Nyoñmo, enō ehe eto Nyoñmo he.

- 19 Agbene Jesu here no ekeame ake: Lelen, lelen, mikenye ake bi le dientše nyēē noko afe, ake dša noni enaä ake tše le feo le; edšake nii fē ní no feo le, nomei non ni bi le hū feo. ı
- 20 Edšake tše le doo bi le he, ni etšōole nii fia ní ledientše efeo le, ni eetšōle niitšumoi wudši ní fe
- 21 enemei tete, koni nyehie afenye yā. ı Edšake boni tše le teo gbohī aši ni ehāāame wala le, nakai non bi le hū hāā mei ní etaoole wala. ı
- 22 Edšake tše le hū ekodšoo moko, ši mon enō kodšomo le fē ehā bi le; ı koni mei fē awo bi le, take boni amewoo tše le. Moni woo bi le, ewoo
- 24 tše le ní tsule le hū. ı Lelen, lelen, mikenye ake moni nuo miwiemo, ni eheo moni tšumi le eyeo le, ena nano wala, ni eban kodšomo mli, ši mon
- 25 efon ke-dše gbele mli ke-te wala mli. ı Lelen, lelen, mikenye ake: Nmletfā le miba ni eše agbene, beni gbohī le anu Nyoñmo bi le gbē, ni
- 26 mei ní anu le, amehie akāmo. ı Edšake boni tše le yo wala ye ledientše emli le, nakai non ehā
- 27 bi le ake le hū eye wala ye ledientše emli. ı Ni ehāle hegbe, ake ekodšo hū, akeši gbomobi dšile. ı
- 28 Nyehie akafeanye yā ye ene hewo; etfale nmletfā miba, no mli ní mei fē ní yo gbohīabui le
- 29 amli le anu egbē, ı ni ameadše kpo, mei ní efe nii kpakpai le ke-ate wala-šitē le mli, ni mei ní
- 30 etšu nišānii le ke-ate kodšomo-šitē le mli. ı Mi le minyēē noko mafe ye midientše mihe; take boni minuo le, nakai mikodšoo, ni mikodšomo

le edša, edšake mitaoo noni midientše misumoo,
ši noni tše le ní tšumi le sumoo le mon.

- 31 Ke mi miye midientše mihe odase le, midase
32 le dšee anokwa: i Mokroko ye, ní yeo mihe o-
dase, ni mile ake anokwa dši odase le ní eyeo
33 ye mihe le. i Nye le nyetsu ate Johane nō, ni
34 eye anokwale he odase. i Ši mi le, dšee gbomo
ko nō ni miheo odase le ke-dšeo, ši nii ne mi-
35 ke, koni ahere nye nyeyiwala mon. i Le le, kane
ní tšoo ni edšedšeo le dšile, ši nye le, nyesumo
ake nyemli afinitye kpitio keke ye ela le mli. i
36 Ši mi le, miye odase le ní fe Johane nō le; edša-
ke niitšumoi le ní tše le ehāmi koni migbe na
le, no niitšumoi le non ní mi le mitšuo le miye
37 mihe odase, ake tše le etšumi. i Ni tše ní tšumi
le dientše eye mihe odase. Nyenuko egbē dā,
38 ni asa nyenako esubañ; i ni ewiemo le nyebe ní
chī ši ye nyemli; akeši moni etšu le, le le nye
39 nyehee le nyeyee. i Nyetaoa nāmālei le amli, edša-
ke nyedientše nyesusuo ake nomei amli nyenaā
nāno wala ye, ni nomei dši nii ní yeo mihe o-
40 dase le. i Ni nyetaoo ake nyebaā minō, koni nye-
41 na wala. i Mihee anumnyam ye gbomei aden. i
42 Ši mon mina milenye, ake nyebe Nyonmo suomo
43 le ye nyemli. i Mi le miba ye mitše gbei le ano,
ni nyenōōmi nyetoo; kedši mokroko ba ye le-
dientše egbei ano le, le le nyeañōle nyeato. i
44 Te afe ten ní nye le nyeanyē nyehe nyeye, nye
ní nyeheo anumnyam ye nyedientše nyetenbū
aden, ni anumnyam le ní dšeo Nyonmo kome le
45 nō le nyetaoo le? i Nyekasusua ake mi le maflo

nyena mahã tšẽ le; moko yẽ ní floõ nyena, le
dši Mose, mo nõ ní nye non nyehie kã le. ı

46 Edsake nyehie Mose nyeye dšikule nyeahemi hũ

47 nyeye; edsake mihe no ñmã yẽ. ı Ši kedši nye-
hee no ñmãlei le nyeyee le, te afe teñ ní nye-
ahe miwiemoi le nyeye?

Yi 6. Nii ne ase le Jesu yin ete Galilea nõo ní
2 dši Tiberia nõo le se. ı Ni asafo babao nyie ese,
akeši amena okadii ní efe yẽ mei ní he yeo le
3 anõ le. ı Ši Jesu te gon le nõ, ni eyata dšei ke
4 ekaseloĩ le. ı Ši Hehõ le, Judafoi le agbĩdšũrõ
le, ešẽ etã.

5 Nohewõ le, beni Jesu hole ehienmeii anõ ni e-
na ake asafo babao mĩba enõ le, eke Filipino ake:
Nēgbẽ woõhe abolo yẽ, koni menemei aye? ı
6 Ši ene le eke eke-kale; edsake ledientšẽ le ele,
7 noni ebase. ı Filipino herele nõ ake: Denarioi ohai
enyo na abolo šename, koni ameten mofemo añõ
8 fio. ı Ekaseloĩ le aten mokome, Andrea, Simon
9 Petro nyemi le, kele ake: ı Gbekenu ko yẽ bie
ní yõ barle-aboloi enumo ke loi bibii enyo; ši
10 bele meni dši no yẽ mei pĩ ne aten? ı Ši Jesu
ke: Nyehãa mei le akãmoa ši. Agbene dšei pĩ
yẽ dšei niian. Keke ni bĩ le kãmo ši, ameyibo
11 ašẽ akpei enumo. ı Ši Jesu kolo aboloi le, ni
beni eda ši le, edša ehã kaseloĩ le, ni kaseloĩ
le ke-yahã mei ní kãmo ši le, ke loi le hũ eko,
12 bobo ní ametaoo. ı Ši beni ametoro le, eke eka-
seloĩ le ake: Nyebuaã fufudši ní efe le ana, koni
13 noko akaladše. ı Keke ni amebua na, ni amewo

kafui nyoñma ke enyo obōbō ke barle-aboloi
enumo le fufudši ní se hā mei ní eye le.

- 14 Nohewo le, beni gbomei le na okadi ní Jesu
fe le, ameke: Anokwa, mone dši gbalo le ní
15 kule ebaä dše le mli le. Agbene, beni Jesu na
le ake ameaba ni amebamōle koni amefeḷe man-
tše le, ekome tō etši ehe ke-te gon le no ekoñ.
16 Ši beni še gbeke le, ekaseloi le yin ke-te nšo
17 le na; i ni amebote lele mli, ni amefo nšo le ke-
te Kapernaum. Ni duñ ewo momo, ni Jesu bako
18 amenō; i ni koyo babao ni batfa le hewo le, nšo
19 le no te ši. Ni beni amewiri afe stadioi nyoñmai
enyo ke enumo lo nyoñmai ete le, amena Jesu
nyie nšo le no ni ebenkeo lele le, ni ameše
20 gbeye. Ši ekeame ake: Miñ, nyekašea gbeye. i
21 Keke le amesumo ake amenōle ke-ba lele le
mli, ni amrō le lele le eše šikpoñ no, he ní
ameyaä le.

- 22 Dšetsereno le, asafo ní damo nšo le se le na,
ake lele ko be dšei doññ, ake dša noni ekaseloi
le ete mli le keke, ni ake Jesu ke ekaseloi le
eyaa lele le mli, ši mon ekaseloi le keke eyin
23 ete; i ši kēle ledši krokomei dše Tiberia ba he
ní ameye abolo ye Nyontšo le šidā na ye le
24 masei le; i keke le, beni asafo le na ake Jesu
be dšei lo ekaseloi le, ame hū amete ledši le
amli, ni ameḃa Kapernaum, ni amemītao Jesu.
25 Ni beni amenale ye nšo le se le, amekele ake:
26 Rabi, te beni oba bie? i Jesu hereame no eke:
Lelen, lelen, mikenye ake nyemītaomi dšee ake
nyena okadii le hewo, ši mon akeši nyeye aboloi

- 27 le eko ni nyetoro. | Nyekatsua n̄mā ní fiteo le
he nii, ši mon̄ n̄mā ní h̄io ši ke-yaä nano wala
mli le ní gbomobi le ahānye le he nii, edsake
28 le ni tše Nyon̄mo le esoo ana. | Keke le amেকে
ake: Meni wofe, koni wotsu Nyon̄mo niitsumoi
29 le? | Jesu here no ekeame ake: Ene d̄ši Nyon̄mo
niitsumo le, koni nyehe moni et̄sule le no nyeye. |
30 Nohewo le amেকে ake: Bo le, meni okadi ofeo
mo, koni wona ni wöheo woye? Meni otsuo? |
31 Wot̄semei le, mana le ameye ye n̄ã le no, take
boni an̄mā ake: „Ehāame abolo ke-d̄še n̄wei
ameye“ le.
- 32 Keke le Jesu keame ake: Lelen̄, lelen̄, mikenye
ake: D̄see Mose ni ehānye abolo le ke-d̄še n̄wei
le, ši mit̄se mon̄ ni h̄āanye an̄okwa abolo le
33 ke-d̄seo n̄wei. | Ed̄sake Nyon̄mo abolo le d̄ši mo-
ni d̄seo n̄wei ekplekeo ši ni en̄o wala ehāã d̄se
34 le. | Agbene amেকে ake: Nyont̄so, h̄awo abolo
ne d̄ã. | Ši Jesu keame ake: Mi mid̄ši wala le
35 abolo le; moni baä min̄o le, homo yenle kwrā,
ni moni heo mino eyeo le, kumai yenle gbiko-
36 gbiko. | Ši mikenye ake nyenami mon̄, ni kēle
37 nyehee nyeyee. | Noni t̄še le n̄õ-hāãmi le aba
min̄o, ni moni baä min̄o le, mīfīenle kwrā. |
38 Etfake mid̄še n̄wei le miba, d̄see noni midien-
t̄še misumoo le femo, ši mon̄ noni moni t̄sumi
39 le sumoo le femo. | Ši ene d̄ši t̄še ní t̄sumi le
suomonanii, koni nof̄eno ní en̄õ - h̄ãmi le, mika-
lad̄še eko, ši mon̄ mitele ši ekoñ ye nagbegbi
40 le no. | Ed̄sake ene d̄ši mit̄se le suomonanii le,
koni mof̄emo ní kweo bi le ni eheo eno eyeo

le ana nano wala, ni mi le matele ši ekoñ ye nagbegbi le no.

41 Agbene Judafoi le wiewie hūhūhū ye ehewo,
ake eke ake: Mi midši abolo ní dše nwei le; ı
42 ni ameke: Ani dsee Jesu, Josef bi le ne, mo
tše ke enye ni wole le? Te ten mo, ní ekeo
43 ake: Midše nwei le? ı Nohewo le Jesu here no
ni ekeame: Nyekawiewiea hūhūhū ye nyeten: ı
44 Moko nyēñ aba minō, ake dša tše le ní tšumi
le gblale, ni mi le matele ši ye nagbegbi le
45 no. ı Anmā ye gbaloi le amli ake: „Aafeame
fē Nyoñmo kaseloi“. Mofemo ní enu ni e-
46 kase ye tše le nō le baä minō. ı Dsee ake moko
ena tše le pen, ake dša moni ke Nyoñmo yo
47 le, le ena tše le. ı Lelen, lelen, mikenye ake:
48 Moni heo mino eyeo le, ye nano wala. ı Mi,
49 midši wala abolo le. ı Nyetšemei le ye mana le
50 ye nã le no ni amegboi. ı Ene dši abolo le ní
51 dšeo nwei baä le, koni mo aye ní ekagbo. ı Mi,
midši abolo le ní hie kã, ní dše nwei ba le;
kedši moko ye abolo ne eko le, ehie akã ke-
ate nano. Ši abolo hū ní mi le mañō-hã le,
mihelo le dši, ní mi le mañō-hã ye dše le wala
le hewo.

52 Nohewo le Judafoi le bē ye ameten ameke:
Te mone afe ten ní enyē enō ehelo ehāwo ni
53 woye? ı Keke le Jesu keame ake: Lelen, lelen,
mikenye ake: Kedši nyeyee gbomobi le helo le
54 ni nyenuu elá le, nyebe wala ye nyemli. ı Moni
yeo mihelo ni enuo milá le, eye nano wala, ni
55 mi le matele ši ye nagbegbi le no. ı Edšake

- mihelo dši anokwa nĩmā ni milá dši anokwa
 56 numo. : Moni yeo mihelo ni enuo milá le, ehio
 57 mimli, ni mi hũ mihio emli. : Boni tše, hiekālo
 le, etšumi, ni mi hũ tše le hewo mihie kā le,
 nakai noni moni yeomi le hie akā ye mihewo. :
 58 Ene dši abolo le ní dše nwei ba le, dsee ake
 boni nyetšemei le ye mana le ni amegboi le;
 59 moni yeo abolo ne, ehie akā ke-ate nano. : Nii
 ne ewie ye kpēhe, beni etšoo ye Kapernaum le.
 60 Nohewo le ekaseloi le aten mei pĩ, noni ame-
 nu ene hewo le, ameke: Ene dši wiemo ní wa;
 61 namo anyē abole toi? : Ši beni Jesu le ye le-
 dientše emli, ake ekašelo le wiewie hũhũhũ ye
 ene hewo le, ekeame ake: Ani ene mĩtšōnye? :
 62 Agbene kedši nyena gbomobi le, ake ēya nwei,
 63 he ní eyo tšutšu le, te ten mo? : Mumo le dši
 moni hāā wala le; helo le ehii hāā noko. Wie-
 moi ní mi le miwienye le, mumo dši, ni wala
 64 dši. : Ši nyeten meikomei ye, ní hee yee. Edša-
 ke Jesu le ke-dše klenklen le, mei ní dši mei ní
 hee yee le ke mo hũ ní dši moni anōle ahā le. :
 65 Ni eke: Nohewo ni mikenye ake: Moko nyēn
 66 aba minō, dša tše le chāle hegbe le. : Dše no
 no ekaseloi le aten mei pĩ kũ amese ni ameke-
 le enyiee donn.
 67 Keke le Jesu ke mei nyonma ke enyo le ake:
 68 Ani nye hũ nyemisumo ake nyeate? : Simon
 Petro herele no ake: Nyontšo, namo nō woote?
 69 Nano wala wiemoi le oyo, : ni wo le wohe wo-
 ye ni asa wole, ake bo dši Kristo, Nyonmo
 70 hiekālo le bi le! : Jesu hereame no ake: Dsee

mi ni nye mei nyoñma ke enyo le mihalanye?
 71 ni nyeten mokome dši abonsam! Ši ewie Juda
 Iskariot, Simon bi le, hewo; edšake le dši moni
 bañole ehã le, mei nyoñma ke enyo le aten
 mokome.

Yi 7. Ni Jesu kpa ši ye Galilea ye nii ne ase le,
 edšake esumoo ake ekpaä ši ye Judea, ake ni
 2 Judafoi le mitaole agbe le. Ši Judafoi le abuia-
 gbidšürö le eše etã.
 3 Nohewo le enyemimei le kele ake: Dše bie ni
 oya Judea, koni okaseloi le hũ ana oniitšumoi
 4 ní otsuo le. Edšake moko efee noko ye fifian
 ni ledientše esa etao ake aleole ye faññ. Kedši
 5 òfe nii ne, dšiemö ohe ši otšö dše le. Edšakeši
 6 enyemimei le tete hee eno yee. Keke le Jesu
 keame ake: Mibe le enako eše, ši nye le nyebe
 7 le eše dã. Dše le nyēē anyenye; ši mi le enyeo-
 mi, akeši mi le miye ehe odase ake eniitšumoi
 8 le efödši ni. Nye le nyeyaä gbidšürö ne he;
 mi le minaa maya gbidšürö ne he, edšake mibe
 9 le šeko. Beni ekeame nakai le, ehĩ Galilea.
 10 Ši beni enyemimei le ete le, agbene le le hũ
 ete gbidšürö le he, dsee faññ, ši take boni temo
 11 mli mon. Agbene Judafoi le taoole ye gbidšürö
 12 le no, ni amekeo: Nēgbe mone yo? Ni hũhũ-
 hũwiemo pĩ ba asafoi le aten ye ehewo; mei-
 komei keo ake: Gbomo kpakpa dšile, ši mei-
 krokomei hũ keo: Dabi, ši ešišio asafö le mon.
 13 Tšebele moko edsee faññ ewiee ehewo ye Juda-
 foi le ašemo le na.

- 14 Ši beni eše gbiidsudši le aten momo le, Jesu
 15 te solemowe le ni eyatsōame. ı Ni Judafoi le ahie
 feame yā ni ameke: Te mone fe ten, ni ekaseko
 16 nii le, ni ele wodši amlī nii ne? ı Jesu hereame
 no ni eke: Mitšōmo le dsee minō, ši moni moni
 17 tšumi le nō dši. ı Kedši moko sumo esuomonanii
 le afemo le, cele ye tšōmo le he, ake Nyonimo
 mli edseo alo mi le midientše minō ni miwieo
 18 ke-dseo le. ı Moni dseo ledientše enō ewieo le,
 mitao ledientše enumnyam, ši moni taoō moni
 tšule le anumnyam le, le le anokwafo dšile, ni
 19 nii ni edsaa gbe be emli. ı Ani dsee Mose hānye
 mla le? Tšebele nyeten moko yee mla le no.
 20 Meni hewo nyetaoō ake nyegbeomi? ı Asafo le
 here no ni ameke: Oye daimonio! Namo taoō
 21 agbeo? ı Jesu here no ni ekeame ake: Niitsū-
 mo kome mife, ni nye fē nyemife yā ye hewo. ı
 22 Mose enō ketiafō ehānye le, dsee ake Mose nō
 edše, ši moni edše tšemei le anō; ni Sabato le
 23 no le nyefoo mo ketia; ı kedši mo hā afole ketia
 ye Sabato le no, koni akatō Mose mla le no le,
 nyemli mifūmi, ake mitša gbomo mū le ye Sa-
 24 bato le no? ı Nyekakodšoa ye hie na, ši moni
 dšale kodšomo le nyekodšoa!
- 25 Keke le Jerusalembii le aten meikomei ke:
 26 Ani dsee moni ametaoō amegbe le ne? ı Ni na,
 fanh ewie ne, ni amekeele noko: Ani aleenō an-
 27 kwa onukpai le le, ake Kristo le dši mone? ı Ši
 bele mone le, wole he ni edše; ši Kristo le,
 beni eba le, moko lee he ni edše.
- 28 Agbene, beni Jesu wieo tšōo ye solemowe le,

- ebo eke: Nyelemi, ni asa nyele he ní midše! ni dsee midientše mihe miba, ši mon anokwafo dši
- 29 moni tšumi le, moni nye le nyeleele. Ši mi le
- 30 milele, ake enō midše, ni le etšumi. Agbene ametaole amemō, ši moko enōō nine enmee eno, akeši enmletfā le šeko.
- 31 Ši asafo le ten mei pī he eno ameye, ni ameke ake: Beni Kristo aba le, ani eefe okadii pī
- 32 fe enemei, ní mone efe ne? Farisifoi le nu ake asafo le wiewie nii ne ye ehewo; ni Farisifoi le ke osofonukpai le tšu tšūdši, koni ameyamōle.
- 33 Ni Jesu keame ake: Kpitio keke mikenye yo
- 34 lolo, ni miya moni tšumi le nō. Nyeataomi ni nyenanmi, ni he ní mi miyo le, nye le nyenyēn
- 35 nyeba. Agbene Judafoi le kekē ye ameten ake: Nēgbe mone abaya ní wonanle? Ani ebaya mei ní efā Helafoi le aten le anō, ni ewie etšō Helafoi le?
- 36 Meni wiemo dši noni eke ne: Nyeataomi ni nyenanmi, ni mi le, he ní miyo le, nye le nyenyēn nyeba le?
- 37 Ši nagbegbi le ní dši gbiūdšudši le aten gbi wulu le no le, Jesu damo ši ni ebo eke: Kedši kumai miye moko le, hā ní eba minō ebanu;
- 38 moni heo mino eyeo le, take boni nmāle le keo
- 39 le, walanu fai adše emusu mli aho. Ene le ewie ye Mumo le ní mei ní heo eno ameyeo le bana le he; edšake Mumo kronkron le nako aba, akeši anako awo Jesu hie nyam.
- 40 Keke le asafo le ten mei pī le, beni amenu
- 41 wiemo ne le, ameke: Gbalo le ne lelen! Meikomei ke: Kristo le ne; ši meikrokomei hū ke:

42 Ani Kristo le adše Galilea mo? ı Aso dsee nımāle
le ke ake: Dawid seši le mli ke Betlehem mañ,
43 he ní Dawid yo le, Kristo le adše? ı Keke ni
44 asafo le mli gbla ye ehewo. ı Ši kule ameten
meikomei mitao ake amemōle, ši kēle moko
enōō enidši efiee eno.

45 Agbene tšūdši le ba osofonukpai le ke Farisi-
foi le aňō, ni nomei biame ake: Meba ni nye-
46 keke baa? ı Tšūdši le here no ake: Gbomo ko
47 ewieko peñ, take boni gbomo ne wieo le. ı Keke
le Farisifoi le hereame no ake: Ani nye hũ ašiši-
48 nye? ı Ani onukpai le lo Farisifoi le aten mo-
49 ko he eno eye? ı Ši moñ asafo ne ní lee mla
50 le: alomoame! ı Nikodemo, moni ba Jesu nō
nyōñ le, ni edši ameten mokome le, keame ake: ı
51 Ani womla le mikodšo moko, dāni aboole toi ni
52 aleo noni efeo le? ı Amehere no amekele ake:
Ani bo hũ odše Galilea? Taomo mli ni okwe, ši
gbalō ko eteko ši ke-dšeko Galilea.

53 Ni mofēmo te ledientše ewe.

Yi 8. Ši Jesu yin ete Mugoñ le no. ı Ši lebi mañ-
2 kpa le eba solemowe le ekoñ, ni mañ le fē ba
3 enō, ni eta ši ewie etšōame. ı Ši woloñmāloi le
ke Farisifoi le ke yō ko ní amōle ye gblāfitemo
4 mli ba enō, ni amekele damo teñ; ı ni amekele
ake: Tšōlo, amō neke yō ne ye gblāfitemo le
5 dientše mli. ı Ši mla le mli Mose wowo kitā ye,
ake atlia neke mei ne atei: agbene bo le, te
6 okeo teñ? ı Ši ene le ameke ameke-kale, koni
amena noko ameke-flo ena. Ši Jesu koto ši, ni

- 7 eke ewao ñmā šikpoñ le. ı Ši beni amehiele bi-
mo le, ewo ehe no ni ekeame ake: Nyeten mo-
ni eša be ehe le, hā ní le tšutšu efōle te le. ı
- 8 Ni esa ekoto ši ekoñ enmā šikpoñ le. ı Ši ame
9 le, beni amenu ni ameheniile le kāame le, ame-
boi kpodšē mokome kome ke-dšē ameten onukpa
le no ke-baši sekpemo le no, ni baše Jesu kome
10 ke yō le ní edamo ten. ı Ši beni Jesu wo ehe
no ni enaa moko ake dša yō le, ekele ake: Yō,
nēgbe nomei onafloloi le yō? ani moko ebukoō
11 fō? ı Ši eke: Moko ebukomi fō, Nyontšo! Ši
Jesu kele ake: Bele mi hū mibuuo fō: ya ni
okafe eša donñ!
- 12 Agbene Jesu keame wie ekoñ eke: Mi dši dšē
le mli la le. Moni nyieo mise le, enyien duñ
13 mli kwrā, ši eena wala le la le moñ. ı Nohewo
le Farisifoi le kele ake: Bo le, oyeo bodientše
14 ohe odase: odase le be mli. ı Jesu here no eke-
ame ake: Tše mi le miye midientše mihe odase
hū dšin, midase le ye mli, edšake mile he ní
midše ke he ní miyaä, ši nye le, nyelee he ní
15 midšeo lo he ní miyaä. ı Nye le nyekodšoo ye
16 helo na, mi le mikodšoo moko. ı Ši ke mi ni
mikodšoo tete dšin, kodšomo ní dši minō le a-
nokwale ni; ši dšee mikomen, ši moñ miki tše
17 ní tšumi len. ı Ni asa nyemla le mli hū anmā
ye ake: „Mei enyo odase le anokwan.“ ı
18 Mi le, midši mo ní miyeo midientše mihe odase,
19 ni mihe odase hū tše ní tšumi le yeo. ı Agbene
amekele ake: Nēgbe otše le yō? Jesu here no
ake: Nyeleemi ni nyesa nyelee mitše le; nye-

- 20 lemi dšikule, nyeale mitše le hũ. : Wiemoi ne Jesu wie ye niitōhe le, beni ewie etšō ye sole-mowe le; ni moko mōōle, edšake enmletfā le šeko.
- 21 Keke le Jesu sa keame ekoñ ake: Mi le miya migbe, ni nyeataomi, ni nyehe eša le mli nye-agboi ye; he ní mi le miyaä le, nye le nyenyēñ
- 22 nyeba. : Nohewo le Judafoi le ke: Ani eegbe ehe, ake noni eke ake: He ní mi le miyaä le, nye-
- 23 nyēñ nyeba le? : Ni ekeame ake: Nye le nyedše šiši, mi le midše ñwei; nye le nyedše dše ne mli,
- 24 mi le midšee dše ne mli. : Nohewo ni mikenye, ake nyeagboi ye nyehe ešai le amli le; edšake ke nyehee nyehee ake mi midšile dši, nyeagboi
- 25 ye nyehe ešai le amli. : Agbene amেকে ake: Bo le, namo dšio? Ni Jesu keame ake: Kleñkleñ
- 26 le no non ní miwieo mitsōonye le. : Miye nii pī ní mawie ni makodšo ye nyehewo; ši kēle moni tšumi le anokwafon, ni mi le, nii ní minu ye ena
- 27 le, neke nii ne non miwieo mitsōo dše le. : Ame-
- 28 lee ake tše le hewo ekeame wie le. : Agbene Jesu keame ake: Beni nyena nyewo gbomobi le no le, no le nyeale ake midši, ni ake midšee midientše mimli miffee noko, ši mon boni mitše
- 29 tšōmi le, nakai miwieo. : Ni moni tšumi le kemi ye; tše le šiko mikome, edšake mi le, noni sa ehie le mifeo dā.
- 30 Beni ewieo nii ne le, mei pī he eno ye. :
- 31 Agbene Jesu ke Judafoi ní ehele eye le ake: Kēdši nye le nyehi ši ye miwiemo le mli le, mi
- 32 nokwa kaseloi dšinye; : ni nyeale anokwale le,

- 33 ni anokwale le ahā nyeaye nyehe. i Ameherele
no ake: Abraham seši dšiwō, ni wotšōmoko mo-
ko nyōdši pen; te ten ní bo okeo ake: Nyeatšō-
34 mo nyeheyeloĩn? i Jesu hereame no ake: Lelen,
lelen, mikenye ake mofēmo ní feo eša le, eša
35 le nyoñ dšile. i Ši nyoñ le ehii šia ke-yaa nano;
36 bi le hio šia ke-yaä nano. i Nohewo le, kedši bi
le hā nyeye nyehe le, nyeatšōmo nyeheyeloĩ le-
37 len. i Mile ake Abraham seši dšinye; šia kēle nye-
mītaomi nyegbe; akeši miwiemo mōō nyemli. i
38 Mi le, noni mina ye mitše nō le, miwie; ni bele
nye hū, noni nyena ye nyetše nō le, nyemife. i
39 Amehere no amekele ake: Wotše dši Abraham.
Jesu keame ake: Abraham bii dšinye dšikule,
40 Abraham niitšumoi le nyeatšu. i Ši agbene nye-
mītao ake nyegbeomi, mi gbomo ní mikenye an-
kwale ní minu ye Nyoñmo na le, ene le Abra-
41 ham efee. i Nye le, nyemitšu nyetše niitšumoi le.
Keke le amekele ake: Wo le, afoowo ye adfa-
manbo mli; tše kome woyo, le dši Nyoñmo. i
42 Keke le Jesu keame ake: Nyoñmo dši nyetše kule,
nyeasumomi; edšake mi le midše Nyoñmo mli
miba; ni asa mitoo midientše miyiñ mibaa, šia le
43 mon etšumi. i Meni hewo nyelee migbē le? Edša-
44 ke nyenyēē nyenu miwiemo le. i Nye le, nye-
dše tše ní dši abonsam le nō, ni nyetše le niitao-
monii le nyesumoo ake nyefeo. Le le gbomogbelo
dšile ke-dše šišidšē, ni anokwale le mli edamoo,
edšake anokwale be emli. Beni ewieo amale le,
ledientše enii ahe ewieo, etšake amalelo dšile ke
45 no tše. i Ši mi le, ake mikenye anokwale le

46 hewo le, nyeheemi nyeyee. | Nyeten namo käämi
ye eša ko hewo? Ši kedši mike anokwale le:
47 meni hewo ni nye le nyeheemi nyeyee? | Moni
dše Nyonmo mli le, Nyonmo wiemoi le hū enuo:
nohewo ni nye le nyenuu le, edsake nyedsee
Nyonmo mli.

48 Agbene Judafoi le here no ni amekele ake:
Ani wo le wokee dšogbā, ake bo le Samarinyo
49 dšio, ni oye daimonio? | Jesu here no ake: Mi le
daimonio be mimli, ši miwo mitše, ni nye le
50 nyemigbe mihe guo mon. | Ši mi le mitao mi-
51 numnyam, moko ye ni tao ni ekodšo. | Lelen,
lelen, mikenye ake: Kedši moko ye miwiemo le
no le, ena gbele ke-ate nano.

52 Keke le Judafoi le kele ake: Agbene wona
wole, ake daimonio ye omli: Abraham gbo ke
gbaloi le, ni bo le okeo ake: Kedši moko ye
miwiemo le no le, esa ena gbele kwrā ke-ate
53 nano. | Ani bo le ofe wotše Abraham moni gbo
le? ni gbaloi le hū gboi? Namo oke ohe feo? |

54 Jesu here no ake: Kedši mi ni miwo midientše
mihie nyam le, minumnyam le dsee noko; mitše
dši moni woo mihie nyam, moni nyeke ake nye-
55 Nyonmo dšile le, | ni nyelekole le, ši mi le mi-
lele; ni kedši mike ake mileele le, matšō ama-
lele tamonye; ši bele milele, ni miye ewiemo le
56 no. | Nyetše Abraham mli file, koni ena migbi
57 le, ni ena ni emi še. | Keke le Judafoi le kele
ake: Onako oye afii nyoñmai enumo, ni ona
58 Abraham, lo? | Jesu keame ake: Lelen,elen,
mikenye ake: Dāni Abraham yo le, mi le miye. |

59 Agbene amekolo tei ke-batfiale; ši Jesu te ehe,
ni edše solemowe le, ni etšō ameten ke-ho ne. 1

Yi 9. Ni beni eho le, ena nū ko ní efila ke-dše
2 efomo mli. 1 Ni ekaseloi le bile ake: Rabi, namo
ni fe eša, mone lo efoloi le, hewo ní afole ke
3 filamo le? 1 Jesu here no eke: Dsee mone lo
efoloi le ni fe eša, ši mon koni Nyonmo niitsu-
4 moi le ana adše kpo ye emli. 1 Mi le, dša ake
mitsuo moni tšumi le niitsumoi le, beni dše tše-
5 reo le; dše mīna, beni moko nyēn nii atšu. 1 Gbii
abo ní miyo dše le mli ne, dše le la dšimi. 1
6 Beni eke ene le, etšē ladšō efie ši, ni eke ladšō
le kpoto sū, ni enō sū le ekpa filafo le hienmeii
7 ano, 1 ni ekele ake: Yadšu ye Siloam (ni šišitsōmo
dši: „moni atšule“ le) kpakpo le mli. Keke ni
ete eyadšu, ni eba ni enaä nii.

8 Keke le akutšonbii le ke mei ní tšutšu ni ame-
na ake sisēlo dšile le ke: Ani dsee moni kule
9 eta ši ni esisēo le ne? 1 Meikomei ke: Le ne;
meikomei hū ke: Etamole; ledientše eke: Mi
10 dšile. 1 Nohewo le amekele ake: Te afe teñ ní
11 ohienmeii le gble? 1 Ehere no eke: Nū ko ní
atšeole Jesu le kpoto sū, ni eke-kpa mihienmeii
le, ni ekemi ake: Ya Siloam kpakpo le mli ni
oyadšu. Ši beni mite miyadšu le, mina nii. 1
12 Keke ni amekele ake: Nēgbe no yo? Eke ake:
Milee.

13 Keke le ameke moni tšutšu ni efila le te Fa-
14 risifoi le aňō. 1 Ši Sabato le no dši, beni Jesu
15 kpoto sū ni egble ehienmeii le. 1 Keke ni Farisi-

foi le hū sa bile, boni fe ní ena nii le. Ši ekeame
ake: Sū ní akpoto enō-wo mihienmeii anō, ni
16 miyadšu, ni minaä nii. † Nohewo le Farisifoi le
amli meikomei ke: Nakai gbomo le dšee Nyonmo
nō, edsake eyee Sabatogbi le nō. Meikomei hū
ke: Te gbomo ní dši ešafelo afe ten ní enyē
efe okadii ní tamō enemei? Ni gbamo ba ame-
ten.

17 Amesa ameke filafo le ekoñ ake: Bo hū, te
owieo ye ehe ten, ake egble ohienmeii le? Ši le
18 le eke: Gbalō dšile! † Agbene Judafoi le hee
yee ye ehewo, ake ena efila ni asa ena nii le
ke-yaši beyino ní ametše moni ena nii le foloi
19 le, † ni amebiame ameke: Ani mone dši nyebi
ní nyeke ake afole filafo le? Te ten mō ní
20 agbene enaä nii? † Efoloi le hereame nō ameke:
Wole, ake mone dši wobi le, ni ake afole fila-
21 fo; † ši boni fe ní agbene enaä nii le, wolee,
alo moni egble ehienmeii le, wō le wolee; le-
dientše eda, ledientše nyebia, le eewie ye ledien-
22 tše ehewo. † Nii ne efoloi le ke, edsake ameše Ju-
dafoi le agbeye; edsake Judafoi le ekpā eto, ake
kedši moko gba mli ake Kristo dšile le, aafiele
23 kedše kpēhe le. † Nohewo ni efoloi le ke: Eda,
ledientše nyebia le.

24 Agbene amesa ametše gbomo ní kule efila le,
noni dši ši enyo le, ni amekele ake: Nō anum-
nyam ohā Nyonmo; wō le wole ake gbomo ne
25 ešafelo dšile. † Keke le no here nō eke: Ešafelo
dšile dši, milee; nokome ni mile, akeši noni kule
26 filafo dšimi le, agbene minaä nii. † Ši amekele

- ekoñ ake: Meni efeo? Te efe teñ ní egble ohie-
 27 ñmeii le? ı Ehereame no ake: Mikenye momo, ni
 nyenuu: menihewo ni nyetaoo ekoñ nyenuo?
 Aso nye hũ nyemĩsumo ake nyeatšõmo ekase-
 28 loi? ı Amedšele ameke: Bo ni -odši no kaselo, ši
 29 wo le, Mose kaseloĩ dšiwõ. ı Wo le wole ake
 Nyonmo ke Mose ewie; ši mone le, wolee he ní
 30 edše. ı Gbomo le here no ni ekeame ake: Edšake
 ene mli efeo mo hĩe yā, ake nye le nyelee he
 31 ní edše, ni egble mihienmeii le! ı Ši wole ake
 Nyonmo boo ešafeloĩ atoi; ši mon kedsĩ mo dša
 Nyonmo ni efe esumonanii le, le toi eboo. ı
 32 Ke-dše tetete le anuko, ake moko egble moni
 33 afole filafo hienmeii dā. ı Kedsĩ mone dšee Nyon-
 34 mo nõ le, enyēn noko efe. ı Amehere no ni ame-
 kele ake: Bo le, afoo ye eša mli kwra, ni bo
 mon owieo otšõowo? Ni amefiele.
 35 Jesu nu ake amefiele; ni beni enale le, ekele
 36 ake: Bo le õhe Nyonmo bi le no õye, lo? ı Ehere
 no eke: Namo dšile, Nyontšo, koni mahe eno
 37 maye? ı Ši Jesu kele ake: Onale momo, ni asa
 38 moni keo wieo le, le non dšile. ı Ši le le eke:
 Mihe miye, Nyontšo! ni edšale.
 39 Ni Jesu ke: Kodšomo hewo ni mi miba dše
 nen, koni mei ní enaa nii le, ana; ni mei ní
 naä le, atšõmo filafoi.
 40 Ni Farisifoi le atēn meikomei ní kele yo le
 nu nii ne, ni amekele ake: Anĩ wo hũ wõfila? ı
 41 Jesu keame ake: Nyefila dšikule, nyehe be eša;
 ši agbene nyekeo ake: Womina nii; nohewo le
 nyehe eša le eka nyehe.

Yi 10. Lelen, lelen, mikenye ake: Moni tšōō šina
 le mli ke-baa togwantei atšu le mli, ši mon
 ekwoō ke-tšōō he kroko le, dšulo ke odšotfalo
 2 dšile: i Ši moni tšōō šina le mli ke-baä le, toi
 3 le akwelo dšile. i Le le, šinakwelo le gbleo hää-
 le, ni toi le nuō egbē le, ni etseo ledientše etoi
 4 le ke amegbei, ni ekeame dseo kpo. i Ni beni
 edšie ledientše etoi le akpo le, etšōo amehie, ni
 5 toi le nyieo ese, edšake amelee egbē le. i Ši mo-
 kpon le, amenyien ese, ši mon ameadšole foi,
 6 edšake amelee meikpōdši agbē le. i Jesu nō abe
 ne ebuame; ši ame le amēnaa nii ní dši ní eke-
 ame wieo le ana.

7 Agbene Jesu sa keame ake: Lelen, lelen,
 8 mikenye ake: Mi dši toi le ašina le. i Mei fē
 ní tšō mihie ba le, dšuloi ke odšotfaloi dšiamē;
 9 ši toi le booame toi hū. i Mi dši šina le: Mi
 le, kedši mo tšō mina ete mli le, ahere eyiwala,
 10 ni eete mli, ni eedše kpo, ni eena lenii. i Dšulo
 le baa, ake dša dšū ke gbē ke hiekpātāmō he-
 wo: mi le miba, koni amēna wala ni amēna
 notekemo.

11 Mi dši tokwelo kpakpa le. Tokwelo kpakpa
 le nōo esusuma le enmeo ši ye etoi le anādšian. i
 12 Ši moni dši apafonyo ni edšee toi le akwelo le,
 moni toi le dšee enō le, naä klan le miba, ni
 ešio toi le, ni edšoo foi, ni klan le mōmōoame,
 13 ni egbeo toi le amli efāā. i Ši apafonyo le dšoo
 foi, edšake apafonyo dšile, ni edšeen toi le anō.
 14 Mi dši tokwelo kpakpa le, ni mile mei ní
 15 dši minō le, ni mei ní dši minō le lemi, i take

- bōni tše le lemi, ni mi hū mile tše le; ni minōo
 16 misusuma minmeo si ye toi le anādšian. ı Ni miye
 toi krokomei nı dsee tšu ne mli; ni nomei hū,
 dša ake mañōame ke-aba, ni ameanu migbē, ni
 toi le afe kutū kome ke kwelo kome.
- 17 Nohewo ni tše le sumoomi le, edsake mi le
 minōo misusuma le minmeo ši, koni mañōle
 18 ekon. ı Moko heele ye miden, ši mon midientše
 minōole minmeo ši; miye hegbe ake mike-nmeo
 ši, ni miye hegbe ake minōo ekon; neke kitā
 ne mina ke-dše mitše nō.
- 19 Asa gbamo ba Judafoi le aten ekon ye wiemoi
 20 ne ahewo. ı Ši ameten mei pı ke: Daimonio ye
 emli ni eye seke; menihewo ni nyeboole toi? ı
 21 Meikomei hū ke: Enemei dsee moni ye daimonio
 le wiemoi; ani daimonio nyēo filafoi ahienmei
 egbleo?
- 22 Ši solemowedšomo le gbidsšurō le dši ye Je-
 23 rusalem, ni fei-be eba. ı Ni Jesu mišra ši ye
 24 solemowe le ye Salomo kpatā le mli. ı Keke le
 Judafoi le babole ehewo, ni amেকে le ake: Me
 beyino non nı ohāā wosusumai le adše nwane
 ke-yaši? Ke bo dši Kristo le, kemowo faññ! ı
- 25 Jesu hereame no ake: Mikenye, ni nyehee nye-
 yee. Niitšumoi nı mi mitsuo ye mitše gbei ano
 26 le, nomei miye mihe odase; ı ši nye mon nye-
 hee nyeyee, edsakeši dsee mitoi le amli eko
 27 dšinye, take bōni mikenye le; ı mitoi le nuo
 migbē, ni mi le mileame, ni amenyieo mise, ı
 28 ni mi non mihāāame nano wala, ni amehie kpā-
 tātān ke-ate nano, ni asan moko šōname ye mi-

29 den. ı Mitše ní nōame ehāmi le fe fē, ni moko
30 nyēn ašōame ye mitše den. ı Mi le ke tše le,
ekome dšiwō!

31 Keke le Judafoi le hole tei ke-ba ekoñ, koni
32 ameke-batšiale. ı Jesu herēame nō ake: Niitšumoi
kpakpai pī mitšōnye ke-dše mitše nō le; te no
niitšumoi le atēn no hewō ní nyebatšiaāmi tei
33 ne? ı Judafoi le herele nō ni ameke: Niitšumo
kpakpa hewō ni wotšiaao tei le, ši mon musubo
hewō, ni ake bo ní gbomo dšio le ofeo ohe Nyon-
34 mo. ı Jesu hereame nō ake: Aso aṁmāko ye nye-
mła le mli ake: „Mi le mike, Nyonmei dši-
35 nye?“ ı Ke nomei etše Nyonmei, mei ní Nyon-
mo wiemo le ba amenō le, ni anyēē afene ṁmāle
36 le; ı moni tše le fele kronkron ni etšule dše le
mli le, nye le, nyemike ake: Obo musu; akeši
37 mike: Nyonmo bi dšimi, lo? ı Ke mitšuu mitše
38 niitšumoi le; nyekaheami nyeyea; ı ši ke mitšuo,
ni mi le, nyeheemi nyeyee tete le, nyehea niitšu-
moi le nyeyea mo, koni nyele, ni nyehe nyeye,
ake mimli le tše le yō, ni mi hū miye tše le
mli.

39 Agbene amesa ametao ekoñ, ake amemōole,
40 ni edše ameden, ı ni eyiñ ete Jordan se ekoñ,
41 he ní tšutšu ni Johane baptisi ye le, ni eyahi
dsei. ı Ni mei pī ba enō ni ameke: Johane efēe
okadi ko mon, ši nii fia ní Johane wie ye mo-
42 ne hewō le, anokwan. ı Ni mei pī he eno ye
ye dsei.

Yi 11. Ši helatše ko ye, Lazaro, ní dše Betania,
2 Maria ke enyemiyo Marta akrowa le mli. Ši
Maria le noní ní nō mū-ke-nma ekpa Nyontšo
le ni eke eyitšoi tšumo enādsi ahe le dsi, moni
enyemi he yeo le.

3 Nohewo le enyemiyei le tšu aba enō abake
ake: Nyontšo, na, moni odoō ehe le he miye. Ši

4 Ši beni Jesu nu ene le, eke: Neke hela ne dsee
gbele na, ši moni Nyonmo anumnyam le hewo,

5 koni awo Nyonmo bi le hie nyam. Ši Jesu sumo
Marta ke no nyemiyo le ke Lazaro.

6 Agbene beni enu ake ehe miye le, keke le

7 ehī ši ye he ní eyo le gbū enyo moni. Keke
le, no se le, eke ekaseloi le ake: Nyehāa woyāā

8 Judea ekoñ. Kaseloi le kele ake: Rabi, biane
ne Judafoi le taoō tei ametšia, ni oya dšemei

9 ekoñ, lo? Jesu here no ake: Ani dsee nímletšai
nyonma ke enyo yo dšenamo mli? Kedši mo nyie

10 fane le, etee, edšake enaā dše ne mli la le. Ši
kedši mo nyie nyōn le, eteo, edšake la le be
emli.

11 Nii ne eke, ni no se le ekeame ake: Wošien-
tše Lazaro ewo; ši bele miya, koni mayatšiele

12 ye wo le mli. Keke le ekaseloi le ke: Nyontšo,

13 ke wo ewo le, aahere eyi wala. Ši Jesu ewie
ye egbele le hewo; ši ame le amesusu, ake wo

14 kpakpa hewo ewie. Agbene Jesu keame faññ

15 ake: Lazaro egbo, ni mīnyá ye nyehewo koni
nyehe nyeye, ake ní mibe dšei le; ši kēle nye-

16 hāa woyāā enō. Keke le Toma, moni atšeo

Didimo le, ke enyemime kaseloi le ake: Nyehaa wo hu woyaa, koni wokele ayagbo.

17 Agbene Jesu ba banale, ake ekā bu le mli
18 gbii edse momo. i Ši Betania benke Jerusalem
19 afe stadioi nyonma ke enumo, i ni Judafoi le
aten mei pi eba Marta ke Maria mei le anō,
koni amehāame due ye amenyeminu le hewo.

20 Keke le Marta, beni enu ake Jesu miba le,
21 ete eyakpele; ši Maria ta šia le. i Agbene Marta
bake Jesu ake: Nyontšo, ona oye bie dšikule,
22 minyemi le nako egbo. i Ši kele agbene tete mile,
ake nofeno ni oobi Nyonmo le, Nyonmo ahāo. i
23 Jesu kele ake: Onyeminu le ate ši! i Marta kele
24 ake: Mile ake eete ši ekoñ ye gbobiašitē le mli
25 ye nagbe-gbi le no. i Jesu kele ake: Mi le midši
šitē le ke wala le; moni heo mino eyeo le, kedši
26 egbo tete le, ehie akā; i ni mofemo ni hie kā
ni cheo mino eyeo le, egboñ ke-ate nano: Oheo
27 ene oyeo, lo? i Ekele ake: Hē, Nyontšo! mi le
mihe miye, ake bo dši Kristo, Nyonmo bi le, ni
baā dše le mli le.

28 Ni beni eke neke le, eyin ete, ni eyatše Maria,
enyemiyo le, ye temo mli, eke: Tšolo le eba, ni
29 etšeo. i Le le, beni enu le, ete ši mramra ni
30 eba enō. i Ši Jesu nako aba akrowa le mli, ši
31 eye hegbe ni Marta kele kpe ye le lolo. i Agbene
Judafoi le ni kele yo šia ni amehāale due le,
beni amena Maria ake ete ši mramra edše kpo
le, ametule ameke: Eya fūhe le, koni eyafo ye
32 dšei. i Agbene, beni Maria ba he ni Jesu yo le
ni enale le, egbe enādšiaši, ni ekele ake: Nyon-

t̃s̃o, ona oye bie d̃sikule, gb̃o minyemi le naa egbo!

33 Agbene, beni Jesu nale ake efoo, ke Judafoi le hũ ní kele ba le, ake ame hũ amefoo le,
34 emumo le mli wo la ni emli t̃s̃ole; ı ni eke: Ñegbe nyekele enme? Amekela ake: Nyont̃s̃o, ba ni obakwe! ı Jesu fo. ı Keka le Judafoi le ke:
35 Na, boni edo ehe! ı Ši ameten meikomei ke:
36 Ani mone ní gble filafo hienmeii le nyen ahā nũ ne tete akagbo?

38 Keka le Jesu mli sa wo la ekoñ, ni eba fube
39 le; ši bu d̃ši, ni te kã no. ı Jesu ke: Nyedšiea te le! Marta, moni egbo le nyemiyo le, kele ake: Nyont̃s̃o, be ne be le eša, edšake eye gbii edfe. ı Jesu kele ake: Ani mikeeo ake: Kedši oohe ooye le, oona Nyonmo anumnyam le? ı
41 Keka le amedšie te le ye he ní gbonyo le kã le; ši Jesu hole ehienmeii ano ke-te nwei ni
42 eke: Ata, mĩdao ši, ake obomi toi le! ı Ši mi le, mile ake dā oboomi toi, ši kela asafo le ní damo ši le hewo mika, koni ameha ameye, ake bo
43 otsumi. ı Ni beni ewie neke le, ebo ke gbē wale eke: Lazaro ē, d̃še kpo! ı Ni gbonyo le d̃še kpo, fũmamai fim̃o enādši ke enidši, ni duku fi ehie. Jesu keame ake: Nyefeneale, ni nyehāa eyaä!

45 Agbene Judafoi le ní ba Maria ño ni amena
46 nii ní Jesu fe le aten mei pĩ he eno ye. ı Ši ameten meikomei yin te Farisifoi le año, ni ameyake nomei nii ní Jesu fe le.

47 Keka le osofonukpai le ke Farisifoi le bo gua, ni ameka: Te wofeo ten, akeši neke gbomo ne

- 48 mife okadii pi ne? 1 Kēdši wōnme ehe neke le,
mei fē ahe eno aye; ni Romabii le aba ni ame-
49 abašō wōmañ le ke wōmañbii le. 1 Ši ameten mo-
kome, Kayafa, ní yeo osofonukpa ye no afi le
mli le, keame ake: Nye le nyelee noko kwrā; 1
50 ni nyesa nyedfeen hū, ake ehi hāwō, koni mo-
kome agbo ye mañ le nādšian, ni mañbii le fē
51 hie akakpātā. 1 Ši ene le, edsee ledientše ehe
ewice; ši moñ edšake osofonukpa dšile no afi le
no hewo le gbā egba; ake Jesu bagbo ye mañ
52 le nādšian; 1 ni dsee mañ le keke nādšian, ši
koni ebua Nyonmo bii ní egbe efā le na ke-ba
53 hekome hū. 1 Agbene ke-dše no gbi le no ke-
yaä le, amekpe mli amekpā, koni amegbele.
54 Nohewo le Jesu enyiee faññ ye Judafoi le atēñ
doññ, ši edše dšei ete šikpoñ ko ní beñke nā le
no, ke-te mañ ko ní atšeo Efraim le, ni eke
ekaseloñ le hi dšei.
55 Ši Judafoi le a-Hehō le eše etā. Ni mei babao
dše šikpoñ le no amete Jerusalem, dāni Hehō le
56 aše, koni ameyatšu amēhe. 1 Keke ni ametao Jesu,
ni beni amedamodamo ši ye solemowe le, amēke
ye ameten ake: Te nyesusuo teñ, ani ebañ gbī-
57 dšūrō le no? 1 Ši osofonukpai le ke Farisifoi le
hū ewo kitā, koni kēdši moko le heni eyo le,
etfa adafi, beni afe ní ameyamōle.

Yi 12. Agbene Jesu le, gbii ekpa dāni šeo Hehō
le, eba Betania, he ní Lazaro, moni egbo ni etele
ši ke-dše gbohi atēñ le, yo le. 1 Keke ni amefe
niyenii amehāle ye dšei, ni Marta sōmo, ši Lazaro

- 3 dši mei ní keḗ kpasa ši le aten mokome. | Agbene Maria nō nardo-mū kroññ nseninte kome, ní dšra wa naakpa, ni eke-kpa Jesu nādši ahe, ni eke eyitsoi le tšumō enādši le ahe; ši šia le yi
- 4 ke mū le nma le. | Keke le ekaseloḗ le aten mokome, Juda Iskariot, Simon bi le, ní bañōle
- 5 ahā le, ke: | Menihewō ni ahōō mū ne ahee denarioi ohai ete, ni anō-hā ohiafoi? | Ši eke ene, dsee ake ohiafoi ahe midole hewō, ši mon edšake dšulo dšile, ni eyo fotro le, ni ehieo noni anō-
- 7 woo mli le. | Nohewō le Jesu ke: Nmele gbe; 8 migbonyotō gbī le efe ene eto. | Edšake ohiafoi le, dā nyekeame yo; ši mi le, dsee dā nyeke-mi yo.
- 9 Agbene Judafoi le aten asafo pī le, ake eye dšei, ni ameba dsee Jesu keke hewō, ši mon koni amena Lazaro hū, moni etele ši ke-dše gboli
- 10 aten le. | Ni osofonukpai le kpe mli kpā, koni 11 Lazaro hū amegbe; | akeši ehewō ni Judafoi le aten mei pī te ni ameyahe Jesu nō ameye.
- 12 Dšetšerenō le asafo pī ní ba gbīdšūrō le nō le, beni amenu ake Jesu miba Jerusalem le, |
- 13 amekolo bleoi, ni amedše kpo ameyakpele, ni amebo ake: Hosana, „adšo moni baā ye Nyon-
- 14 tšo le gbei ano le“, Israel mantše le! | Ši Jesu ná tedšibi eho eta nō, take boni anmā le ake: |
- 15 „Kaše gbeye, Zion biyo; na, omantše ta 16 tedšibi nō ke-miba!“ | Ši nii ne le, tšutšu le ekaseloḗ le lee, ši mon beni awo Jesu hie nyam le, no be le mli dāni amekai, ake anmā nii ne ye ehewō, ni ake amenō nii ne amefeḗle. |

17 Agbene asafo le, ní ke le yo, beni etše Lazaro
ke-dše gbonyobu le mli ni etele ši ke-dše gbohí
18 aten le, ye he odase. : Ene hewo hū ni asafo
le yakpele le, akeši amenu ake efe okadi ne. :
19 Nohewo le Farisifoi le ke ye ameten ake: Nye-
naā ake nyehii hāā noko; na, dše le nyie ese
ke-te.

20 Ši Helafoi komei dše mei ní baā koni ame-
21 basole ye gbidšūrō le no le aten: : agbene me-
nemei ba Filipino ní dše Betsaida ye Galilea le nō,
ni amebabile ake: Nyontšo, womitao ake wona
22 Jesu. : Filipino ba ni ebake Andrea, ni asa Andrea
ke Filipino bake Jesu.

23 Ši Jesu hereame no eke: Be le eše, koni awo
24 gbomobi le hie nyam le. : Lelen, lelen, mikenye
ake: Dša n̄mākuli nyō šikpon mli ni egbo, ke-
dsee nakai le, ekome ehio ši; ši kedši egbo le,
25 ewoo yibii pi. : Moni doo esusuma le he le, eela-
dšele, ši moni nyeo esusuma le ye dše ne mli le,
26 eetole ke-yaši nano wala mli. : Kedši mi ni moko
misōmomi le, hā ní enyie mi hū mise, ni he ní
mi le miyo le, dšei ni misoolo le hū ahī; kedši
27 moko misōmomi le, mitše le awole. : Agbene le
misusuma mli mitale, ni meni make? Ata, heremo
miyiwala ke-dše n̄mletfā ne mli? Tšebele ene
28 hewo ni miba n̄mletfā ne mli! : Ata, wo ogbei
le nyam! Keke ni gbē dše n̄wei bake: Mina
miwole nyam, ni masa mawole nyam ekon!

29 Keke le asafo le ní damo dšei ní nu le ke
ake: Nyonmo ši; meikomei ke: N̄weibōfo ke le
30 ewie. : Jesu here no ni eke: Dsee mihewo ni gbē

31 ne eba, si nyehewo mon. i Agbene dsi dse ne ko-
dšomo le: agbene aafā dse nen lumo le ase afō; i
32 ni mi le, kedši awo mino ke-dše šikpon le no le,
33 magbla mei fē ke-aba minō. i Ši ene eke eke-
kadi no gbele ní ebagbo.

34 Asafo le herele no ake: Wo le wonu ke-dše
mla le mli ake Kristo le hio si ke-yaā nano: ni
te ten ní bo le okeo ake: Dša awo gbomobi le
35 no? namo dsi neke gbomobi ne? i Keke le Jesu
keame ake: Be fio keke ni la le yo nyemli lolo:
nyenyiea gbii abo ní nyeyo la le, koni duñ a-
kaninanye; ni moni nyieo ye duñ le mli le, elee
36 he ní eyaā. i Gbii abo ní nyeyo la le, nyehea
la le no nyeyea, koni nyetsōmo la bii. Jesu wie
nii ne, ni eyin ete, ni eyate ehe ke-dše amenō.

37 Ši noni efe nakai okadii babao ye amehie tete
38 le, amehie eno ameyee; i koni Jesaya, gbalō le,
wiemo le ana aba mli, noni ewie ake: „Nyontšo,
namo ehe wogbē le eye, ni Nyontšo le nine
39 le, namo adšie kpo atšō?“ i Ene hewo ame-
nyēē amehie ameye, edšake Jesaya sa ke ekoñ
40 ake: „Efila amehienmeii, ni ekplim ame-
tšuii; koni amekana ke amehienmeii, ni
amena na ke ametšuii, ni amekū amese,
41 ni matšaame.“ i Nii ne Jesaya ke, beni ena
enumnyam le, ni ewie ehe le.

42 Tšebele onukpai le aten tete le mei pi he eno
ye, si kēle Farisifoi le ahewo le amedšadšee,
43 koni akafieame ke-dše kpēhe le; i edšake ame-
sumo gbomei le anumnyam le fe Nyoinmo anum-
nyam le.

44 Ši Jesu bo eke ake: Moni heo mino eyeo le,
 dsee mino ni eheo eyeo, ši moni tšumi le no
 45 mon; i ni moni naämi le, naä moni tšumi le. i
 46 Mi le miba dše le mli ake la, koni mofemo ni
 47 heo mino yeo le akahi duñ le mli. i Ni kedši
 moko nu miwiemoi le, ni ehee eyee le, mi le,
 mikodšoole; edsake mibaa, koni mikodšo dše le,
 48 ši mon miba, koni mahere dše le yiwala. i Moni
 kwaämi ni ehee miwiemoi le eyee le, eye moko
 ni kodšoole; wiemo ni miwie le, no non akodšole
 49 ye nagbē-gbi le no. i Edsake mi le, mitoo mi-
 dientše miyĩn miwiee; ši tše ni tšumi le, le mon
 50 ewomi kitā, noni make ke noni mawie. i Ni mi-
 le, ake ekitā le nano wala dši; nohewo le nofē-
 no ni mi le miwieo le, take boni tše le ekemi le,
 nakai miwieo.

Yi 13. Ši dāni Hehō le gbidšūrō le še le, beni Jesu
 le, ake enmletfā le eše, ni ebadše dše ne mli e-
 ya tše le nō le, ake noni esumo ledientše emei
 ni yo dše le mli le, esumoame ke-ba nagbē le. i
 2 Ni beni amebaye nii le, ni abonsam le enō-wo
 Juda Iskariot, Simon bi le, tšui mli momo, ni
 3 enōle ehā le, i ni Jesu le, ake tše le enō nii fē
 ewo eden, ni ake edše Nyoñmo nō ni esa ēya
 4 Nyoñmo nō le; i ete ši ke-dše niyenii le aši, ni
 eke etadei le fie ši, ni eko papañ ni enō-fi
 5 ehe. i No se le efose nu ewo kulo le mli, ni
 eboi ekaseloi le anādši ahe fomo, ni eke papañ
 6 ni eke-fi ehe le tšumo. i Agbene ebaše Simon
 Petro no, ni no kele ake: Nyontso, bo ofoñmi

- 7 minādši ahe ne? ı Jesu here no ekele ake: Noni
mi mifeo le, bo le olee biane, ši ke fe se le
8 oole. ı Petro kele ake: Kafo minādši ahe gbiko-
gbiko! Jesu herele no ake: Kedši mifo ohe le,
9 okemi be yeli. ı Simon Petro kele ake: Nyontšo,
dsee minādši ahe keke, ši mon minidši le ke
10 miyitšo le hū. ı Jesu kele ake: Moni adšu ahāle
le, ehiaa hefomo, ake dša nādši ahe keke, ši
ebe mū le fē etše kē; ni nye le nyehe tše, ši
11 kēle dsee nyefē. ı Edšake ele moni bañōle ehāā
le, nohewo ni eke: „Dsee nyefē nyehe tše“ le.
12 Agbene, beni efo amenādši ahe ni ekolo eta-
dei le, ekpasa ši ekoñ ni eke: Nyele noni mife-
13 nye ne, be? ı Nye le nyemītšemi tšōlo le ke
Nyontšo le; ni dšogbā nyekeo le, edšake no dši-
14 mi. ı Agbene, kedši mi, tšōlo le ke Nyontšo le,
mifo nyenādši ahe le, esa ake nye hū nyefofo
15 nyenanemei anādši le ahe. ı Edšake okadi mito
mihānye, koni boni mi le mifenye le, nakai nye
16 hū nyefe. ı Lelen, lelen, mikenye ake: Nyon efee
17 enyontšo, ni āsa bofo efee moni tšule le. ı Kedši
18 nyele nii ne le, adšonye, ke nyefe hū. ı Dsee
nyefē nyehe miwieo; mi le mile mei ní mihala
le; ši mon koni noni anmā le ana aba mli ake:
„Moni kemiyeo abolo le, ewo enanetsiši
19 no ešimi.“ ı Agbene non mikenye mato, dāni
afe neke, koni beni eba mli le, nyenā nyehe
20 nyeye, ake mi non midši. ı Lelen, lelen,
mikenye ake: Moni nōo moni mitsuo le, mi non
enōo; ši moni nōomi le, enōo moni tšumi le hū.
21 Beni eke nii ne le, ehao ye mumo le mli, ni

eye odase eke: Lelen, lelen, mikenye, ake nye-
 22 ten mokome anōmi ahā. 1 Keke le kaseloi le kwe-
 kwe amehieian, ni amefe yeyeye ye mo hewo ni
 ewieo le.

23 Ši kaseloi le aten mokome ni Jesu sumo le
 24 kpasa Jesu mliši. 1 Nohewo le no ni Simon Petro
 bele hienmei, ake ebi moni dši mo hewo ni ewie
 25 le. 1 Ši le le egbe Jesu tsitsi no ebile ake: Nyon-
 26 tšo, namo dši? 1 Jesu here no ake: Le dši moni
 mi le matšo atrōma mahāle. Ni etšo atrōma le
 27 ni enō-hā Juda Iskariot, Simon bi le. 1 Ni atrō-
 ma le se le, keke le Satana bote no mli. Agbe-
 ne Jesu keke ake: Noni ofeo le, femo mramra! 1
 28 Ši mei ni kpasaä š i le aten mokomoko lee no-
 29 hewo ni ekele ene le: 1 Edšake ameten meiko-
 mei susu, ake noni Juda hie fotro le hewo le,
 bele Jesu keke ake: Hemo nii ni wotao le oke-
 to gbidšürō le, 'alo koni enō noko ehā ohiafoi. 1
 30 Agbene le, noni ehe atrōma le, amrō le edše
 kpo. Ši dše ena.

31 Keke le, beni edše kpo le, Jesu ke: Agbene
 awo gbomobi le hie nyam, ni awo Nyonmo hie
 32 nyam ye emli. 1 Kedši awo Nyonmo hie nyam
 ye emli le, Nyonmo hū awo ehie nyam ye le-
 dientše emli, ni eewo ehie nyam mramra.

33 Bii bibii, fio keke ni mikenye yo lolo; nye-
 ataomi, ni boni mike Judafoi le ake: He ni
 mi le miyaä le, nye le nyenyēn nyeba
 34 le, nakai mikeonye hū agbene. 1 Kitā hē minō-
 hāanye, koni nyesumo nyehe, take boni misu-
 monye le, koni nye hū nyesumo nyehe. 1

- 35 Ene mli mei fē ale ye, ake mi non mikaselo
dšinye, kedši nyesumo nyehe le.
- 36 Simon Petro kele ake: Nyontšo, nēgbe oyaä?
Jesu herele no eke: He ní miyaä le, onyēn onyie
- 37 mise agbene, ši wose ko oonyie mise. i Petro kele
ake: Nyontšo, menihewo ni minyēn manyie ose
biane? Misusuma le mañō-ñme ši ye ohewo! i
- 38 Jesu herele no ake: Osusuma le oonō-ñme ši ye
mihewo, be? Lelen, lelen, mikeo ake: Wo
gben, dāni okpa ye mise sii ete!

- Yi 14.** Nyekayea nyetšuii: nyehea Nyonmo no nye-
2 yea, ni mi hū nyehea mino nyeyea! i Mitše we
le, šihilehei pī ye dšei; ši dsee nakai dšikule,
3 mikenye: Miya ni mayasa gbehe matonye. i Ni
kedši mite miyasa gbehe mitonye le, maba ekon
ni mabañōnye mato midientše miñō, koni he ní
4 mi le miyo le, nye hū nyeahī dšei. i Ni he ní
mi miyaä le, nyele, ni gbe le nyele hū.
- 5 Toma kele ake: Nyontšo, wolee he ní oyaä,
6 ni te afe teñ ní wonyē wole gbe le? i Jesu kele
ake: Mi non midši gbe le ke anokwale le ke
wala le; moko baa tše le nō, ake dša etšō mino
7 keke. i Nyena nyelemi dšikule, nyele mitše le
hū; ni ke-dše be ne no le nyelele, ni nyenale.
- 8 Filipo kele ake: Nyontšo, tšōmowo tše le, ni
9 efa-hāwo. i Jesu kele ake: Mikenye ehī ši etše
tamo neke, ni kēle olekomi, Filipo? Moni enami
le, ena tše le, ni te teñ ní bo okeo ake: Tšōmo-
10 wo tše le? i Aní ohee oyee, ake mi le miye tše
le mli, ni tše le hū ye mimli? Wiemoi le, ní

mi mikenye wio le, dsee midientše mimli mi-
wio ke-dšo; ši tše le ní hio mimli le, le etšo
niitšumoi le.

11 Nyeheami nyeyea, ake mi le miye tše le mli,
ni tše le hū ye mimli; ši kedsee nakai le, nye-
heami nyeyea ye no niitšumoi le non hewo. †

12 Lelen, lelen, mikenye ake: Moni heo mino eyeo
le, niitšumoi le ní mi le mitšo le, le hū eetšu,
ni nii ní fe enemei eetšu, edšake mi le miya tše

13 le nō, † ni nofēno ní nyeakpa he fai ye migbei
ano le, no mafe, koni tše le hie aba nyam ye

14 bi le mli. † Kedši nyekpa noko he fai ye mi-
gbei ano le, mi non mafe.

15 Ke nyemisumomi dši, nyeyea mikitai le ano. †

16 Ni mi le mabi tše le, ni eehanye hefatalo kroko,

17 koni ekenye ahi ši ke-ya nano; † anokwale le
Mumo le, ní dše le nyēē anōle, edšake enaale ni
asañ eleele; ši nye le nyeleole, edšake ekenye

18 hio ši, ni eehi nyemli. † Mišinnye awuisai, miba

19 nyenō. † Efe fio keke ni dše le enaami doññ; ši
nye le nyeminami; edšake mi le mihie kā, ni

20 nye hū nyehie akā. † No gbi le no le nyedientše
nyeale, ake mi le miye mitše mli, ni nye hū

21 nyeye mimli, ni mi hū miye nyemli. † Moni yo
mikitai le ni eyeo no le, le dši moni sumoomi;
ši moni sumoomi le, mitše asumole, ni mi hū
masumole, ni madšie mihe ši matsōle.

22 Juda, dsee Iskariot le, keke ake: Nyontšo, ni
meni eba, ake wo ni obadšie ohe ši otšowo, ni

23 onō-tšōñ dše le? † Jesu here no ni ekeke ake:
Kedši moko sumomi le, eeye miwiemo le no, ni

- mitše le asumole, ni wooba enō, ni woofe šihi-
 24 lehe ye enō. † Moni sumoomi le eyee miwiemoi
 le anō; ni wiemo ní nyenuo le, dsee minōn, ši
 mon tše ní tšumi le nōn.
- 25 Nii ne miwie mikenye, beni mikenye yo lolo
 26 ne; † ši hefatalo le, ní dši Mumō kronkron le,
 moni tše le atšu ye migbei anō le, le le etšōnye
 nii fē, ni eekainye nii fē ní mikenye le.
- 27 Hedšole mīši mihānye, hedšole ní dši minō le
 minō mihānye, dsee boni dše le hāā le, mi le
 mihāānye. Nyetsui akayea, ni esa ekafāa! †
- 28 Nyenu ake mi mikenye ake: Mīya ni mība
 nyenō. Nyemisumomi dšikule, nyeana mīše ake
 mīke: Mīya tše le nō, akeši mitše le da femi. †
- 29 Ni agbene mikenye, dāni aba mli; koni beni
 eba mli le, ni nyehe nyeye.
- 30 Mikenye ewien nibii pī donn, edšake dše le
 31 lumō le mība, ni ebe noko ye mimli; † ši kēle
 koni dše le ana ale, ake mīsumō tše le, ni boni
 tše le womi kitā le, nakai mifeo hewo le: Nye-
 tea ši, nyehāa wodšea bie!

- Yi 15.** Mi le midši anokwa weintšo le, ni mitše dši
 2 okwafonyo le. † Mibe nine fē nine ní woo yibii
 le, efloō, ni nofēno ní woo yibii le, ekploō he,
 3 koni ewo yibii fe tšutsu le. † Agbene nye le nyehe
 etše momo ye wiemo ní mikenye ewie le hewo; †
 4 nyehia mimli, ni mi hū mahi nyemli. Ake boni
 tsonine le dientše nyēn yibii awo, ake dša ehi
 weintšo le mli le, nakei nye hū nyenyēn, ake
 5 dša nyehi mimli. † Mi le midši weintšo le, nye